

ระเบียบ คำสั่ง หนังสือเวียน

และ

คำพิพากษาเกี่ยวกับ ส.ค.๑

รวบรวมโดย

งานควบคุมและตรวจสอบทะเบียนสิทธิครอบครอง

ฝ่ายตรวจสอบและควบคุมทะเบียนที่ดิน

ส่วนกำหนดสิทธิในที่ดินและควบคุมทะเบียนที่ดิน

สำนักมาตรฐานการทะเบียนที่ดิน

๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๗

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
- คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 1244/2497 ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2497 เรื่อง ระเบียบการ แจ้งและรับแจ้งที่ดินที่มีผู้ครอบครองอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ	1
- ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แจ้งการครอบครองที่ดิน	3
- คำอธิบายวิธีการการจดทะเบียนการครอบครองที่ดิน	4
- การปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินและประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497	5
- คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 23/2513 ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2513 เรื่อง จำหน่าย ส.ค.1 ออกจาก ทะเบียนการครอบครองที่ดิน	12
- ความเป็นมาของคำสั่งกรมที่ดิน ที่ 23/2513 ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2513	14
- ความเห็นสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรณี จำหน่าย ส.ค.1	19
- หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครองตามมาตรา 50 แห่ง พ.ร.บ. จัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542	27
- คำพิพากษากฎีกาที่เกี่ยวข้องกับ ส.ค.1	42
- ความเห็นสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรณี ปัญหาการออก น.ส.3 ในเขตป่าไม้ถาวร	44
- คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 1150/2498 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2498 เรื่อง การออกใบจองและ หนังสือรับรองการทำประโยชน์	47
- ที่ 4148/2498 ลงวันที่ 16 พฤษภาคม 2498 เรื่อง ทารือการแจ้งการครอบครองที่ดิน	53
- ที่ 119/2502 ลงวันที่ 7 มกราคม 2502 เรื่อง ให้รายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียน การครอบครองที่ดิน	54
- ที่ 5516/2502 ลงวันที่ 25 มิถุนายน 2502 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงเขตหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือกิ่งอำเภอ และจังหวัด	58
- ที่ 3397/2503 ลงวันที่ 29 มีนาคม 2503 เรื่อง การขอแก้จำนวนเนื้อที่ดิน ในแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1)	60
- ที่ 11428/2503 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2503 เรื่อง ขอแก้จำนวนเนื้อที่ดินใน ส.ค.1	63
- ที่ 163/2504 ลงวันที่ 12 มกราคม 2504 เรื่อง ขอผ่อนผันแจ้งการครอบครองที่ดิน ซึ่งเป็นสิ่งอกริมตลิ่ง	64
- ที่ 7747/2505 ลงวันที่ 26 กันยายน 2505 เรื่อง การแจ้งการครอบครองที่ดิน	65

เรื่อง	หน้า
- ที่ มท 0610/ว. 4453 ลงวันที่ 29 มิถุนายน 2508 เรื่อง การแจ้งการครอบครองที่ดิน ผิวดินแปลงที่ดิน	69
- ที่ มท 0610/ว. 5291 ลงวันที่ 29 กรกฎาคม 2508 เรื่อง ขอแก้ไขข้อเท็จจริงและข้อสรุปใน ส.ค.1	71
- ที่ มท 0606/37 ลงวันที่ 9 มกราคม 2509 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงเขตหมู่บ้านและตำบล	73
- ที่ มท 0610/ว. 411 ลงวันที่ 19 มกราคม 2509 เรื่อง ทหารเรือเกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิ การครอบครองที่ดิน	75
- ที่ มท 0610/ว. 2608 ลงวันที่ 29 มีนาคม 2509 เรื่อง การคัดสำเนา ส.ค.1	77
- ที่ มท 0606/ว. 2744 ลงวันที่ 1 เมษายน 2509 เรื่อง เนื้อที่ที่จะออกโฉนดที่ดินมากกว่า ส.ค.1	79
- ที่ มท 0610/ว. 12307 ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2513 เรื่อง พลเอก เต็ม หอมเศรษฐี แจ้ง ส.ค.1 คลาดเคลื่อน	82
- ที่ มท 0610/ว. 12236 ลงวันที่ 15 พฤษภาคม 2513 เรื่อง แจ้งการครอบครองที่ดิน ผิวดินแปลงที่ดิน	84
- ที่ มท 0610/ว. 8787 ลงวันที่ 15 เมษายน 2513 เรื่อง การแก้ไขจำนวนเนื้อที่ดินใน ส.ค.1	86
- ที่ มท 0610/ว. 470 ลงวันที่ 8 มกราคม 2514 เรื่อง นายสุพจน์ ปรีดี น้า ส.ค.1 เพิ่มลงในทะเบียนการครอบครองที่ดิน	88
- ที่ มท 0606/32507 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2514 เรื่อง การหมายเหตุใน ส.ค.1 เมื่อได้ออก น.ส.3 หรือ โฉนดที่ดินไปแล้ว	89
- ที่ มท 0609/ว 3779 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2519 เรื่อง การเก็บรักษาและการหมายเหตุ ใน ส.ค.1 หรือ น.ส.3 เมื่อได้ออกโฉนดที่ดินไปแล้ว	90
- ที่ มท 0719/ว 22629 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2534 เรื่อง การหมายเหตุใน ส.ค.1 เมื่อได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดินไปแล้ว	91
- ที่ มท 0712/ว 3168 ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2529 เรื่อง การนำ ส.ค.1 หรือ ส.ค.1 ฉบับสำเนามาขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน	93
- ที่ มท 0619/ว 2836 ลงวันที่ 11 ธันวาคม 2535 เรื่อง การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน เนื่องจาก ส.ค.1	98
- ที่ มท 0719/ว 00360 ลงวันที่ 6 มกราคม 2543 เรื่อง การหมายเหตุใน ส.ค.1 เมื่อได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดินไปแล้ว	101
- ที่ มท 0728/ว 14085 ลงวันที่ 8 พฤษภาคม 2545 เรื่อง เรื่อง การหมายเหตุใน ส.ค.1 เมื่อได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดินไปแล้ว	104

เรื่อง	หน้า
- ที่ มท 0516.3/ว 4388 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2546 เรื่อง กำชับเจ้าหน้าที่ให้ถือปฏิบัติ ในการดำเนินการเกี่ยวกับหลักฐานที่ดินโดยเคร่งครัด	106
- ที่ มท 0516.2/ว 15707 ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2547 เรื่อง การขอออกหนังสือแสดงสิทธิ ในที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1)	108
- ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการตรวจพิสูจน์ที่ดินที่ขอออกหนังสือแสดงสิทธิ ในที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) พ.ศ. 2547	109
- ด่วนมาก ที่ มท 0515/ว 3942 ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2550 เรื่อง การสำรวจลดยอด ส.ค.1 ในทะเบียนการครอบครองที่ดิน	113
- ด่วนมาก ที่ มท 0515/ว 34668 ลงวันที่ 16 ธันวาคม 2551 เรื่อง การตรวจสอบหลักฐาน การแจ้งการครอบครองที่ดิน และตำแหน่งที่ดินตามหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.1)	116
- ด่วนที่สุด ที่ มท 0515/ว 5958 ลงวันที่ 4 มีนาคม 2551 เรื่อง ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการ ตรวจสอบหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน และตำแหน่งที่ดินตามหลักฐานการแจ้ง การครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) พ.ศ. 2551	119
- ที่ มท 0515.2/ว 27472 ลงวันที่ 21 กันยายน 2552 เรื่อง รายงานจำนวน ส.ค.1 คงเหลือ	128
- ที่ มท 0515.2/ว 15015 ลงวันที่ 2 มิถุนายน 2554 เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูล ทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางที่จัดเก็บไว้ในอุปกรณ์บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์	131
- ด่วนที่สุด ที่ มท 0515.2/ว 26908 ลงวันที่ 23 กันยายน 2554 เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูล ทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางที่จัดเก็บไว้ในอุปกรณ์บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์	135
- ที่ มท 0515.2/ว 8451 ลงวันที่ 15 มีนาคม 2555 เรื่อง การรายงานเปลี่ยนแปลงทะเบียน การครอบครองที่ดิน	137
- ที่ มท 0515.2/ว 29256 ลงวันที่ 16 ตุลาคม 2555 เรื่อง การขอตรวจสอบทะเบียนการ ครอบครองที่ดินของทางส่วนกลาง	144
- ที่ มท 0515.2/ว 21244 ลงวันที่ 16 สิงหาคม 2556 เรื่อง กำชับการนำแบบแจ้งการ ครอบครองที่ดิน (ส.ค.1) เพิ่มลงในทะเบียนการครอบครองที่ดิน	145
- ด่วนที่สุด ที่ มท 0515.2/ว 15678 ลงวันที่ 19 สิงหาคม 2557 เรื่อง ขอให้ตรวจสอบและ รายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดิน	147

คำสั่งที่ ๑๒๔๔/๒๕๕๗

เรื่อง ระเบียบการแจ้งและรับแจ้งที่ดิน

ที่มีผู้ครอบครองอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ

โดยที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๕๗ มาตรา ๕ ระบุไว้ว่า ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับโดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน แจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๕๗ ใช้บังคับ

ฉะนั้น เพื่อให้การปฏิบัติได้ดำเนินการไปตามความมุ่งหมายแห่งบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นจึงวางระเบียบปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. เมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินแล้ว ให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำท้องที่รับประกาศให้ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ที่ดินทราบว่ามีหน้าที่แจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ

ข้อ ๒. ให้นายอำเภอมอบแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (แบบ ศ.ค.๑) แก่กำนันเจ้าของท้องที่ประมาณจำนวนให้พอแก่การที่จะใช้ และให้นายอำเภอแนะนำกำนันให้รับแจกแบบแจ้งแก่ผู้ได้ครอบครองที่ดินอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยเร็ว

ข้อ ๓. แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน สำหรับที่ดินแปลงหนึ่งให้ทำ ๑ ฉบับมี ๒ ตอน ตอนที่ ๑ สำหรับเก็บไว้ที่อำเภอท้องที่ ตอนที่ ๒ สำหรับมอบคืนให้แก่ผู้แจ้งไปเป็นหลักฐานก่อนมอบคืน ให้ผู้แจ้งหรือกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านลงลายมือชื่อรับไว้ในตอนที่ ๑ มุมขวาล่างพร้อมด้วยวัน เดือน ปี

ข้อ ๔. ถ้าผู้ครอบครองที่ดินไม่ประสงค์จะ ไปยื่นแบบแจ้งการครอบครองที่ดินด้วยตนเองให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้รับแบบแจ้งการครอบครองที่ดินจากเจ้าของที่ดินแล้วรวบรวมส่งอำเภอ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่รับแจ้งและคืนตอนที่ ๒ ให้แล้ว ให้กำนันผู้ใหญ่บ้านนำไปคืนผู้แจ้งโดยด่วน

ข้อ ๕. เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแบบแจ้งการครอบครองที่ดินแล้ว ให้ลงรับในช่องเลขที่ โดยขึ้นเลขที่ ๑ ในหมู่บ้านหนึ่งไปจนหมดหมู่บ้านนั้น แล้วจึงขึ้นเลขที่ ๑ ใหม่และลงลายมือชื่อผู้รับพร้อมด้วยวัน เดือน ปี ถ้าเป็นที่ดินในเขตเทศบาลให้ขึ้นเลขที่ ๑ ในตำบลหนึ่งไปจนหมดตำบลนั้น และให้นายอำเภอประทับตราประจำตำแหน่งประจำต่อรายปดตรงที่พิมพ์ไว้ว่า “ประทับตรา” ทั้งสองแห่ง

ข้อ ๖. ให้นายอำเภอทำทะเบียนการครอบครองที่ดินขึ้นไว้ตำบลละ ๑ เล่ม แบ่งหน้าออกเป็นหมู่บ้านตามจำนวนหมู่บ้านในตำบลนั้นๆ ให้พอสมควรกับจำนวนที่ดินในหมู่บ้านใดๆ โดยคัดรายการจากแบบ ศ.ค.๑

มาลงติดต่อกันไป เรียงลำดับจนหมดจำนวนที่รับแจ้งไว้ตามคำอธิบายการกระทาะเบี่ยงเบนการครอบครองท้าย คำสั่งนี้ ทะเบียนนี้เก็บไว้เป็นหลักฐาน ณ ที่ว่าการอำเภอและให้คัดขึ้นอีกหนึ่งชุดส่งไปยังกรมที่ดิน

ข้อ ๑. ให้อำเภอทำสารบบเก็บใบแจ้งไว้เป็นรายตำบล โดยเก็บเรียงตามลำดับหมู่บ้านตำบลหนึ่งให้ แยกเก็บเล่มหนึ่ง ถ้าตำบลใดมีใบแจ้ง (ส.ค.๑) มากเกินสมควรก็ให้เพิ่มสารบบเล่มต่อไปได้ตามความจำเป็น แล้วเขียนที่ป้ายสันสารบบออกชื่อตำบลและหมู่บ้านไว้ให้เรียบร้อย

ข้อ ๒. ในกรณีที่มีผู้ขอแจ้งการครอบครองที่ดินภายหลังกำหนดตามกฎหมายให้นายอำเภอสอบสวน เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรก็ให้มีคำสั่งผ่อนผันเป็นการเฉพาะราย แล้วจึงนำลงทะเบียนการครอบครองที่ดินต่อไป

ข้อ ๓. ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานว่าการแจ้งการครอบครองที่ดินดังกล่าว นั้น มีการผิดพลาด คลาดเคลื่อนให้นายอำเภอสอบสวนเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการเช่นเดียวกันแล้วให้แก่ทะเบียน การครอบครองที่ดินตามกรณี

กระทรวงมหาดไทย

ตั้ง ณ วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๔๕๗

(ลงชื่อ)

พลเรือโท สุนาวินวิวัฒ

(หลวงสุนาวินวิวัฒ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ที่ มท ๕๕๘๘/๒๔๕๗

เรียน ผู้ว่าราชการภาค ทุกภาค ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

กรมที่ดินขอส่งสำเนาคำสั่งกระทรวงมหาดไทยมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติพร้อมกับส่งแบบ ส.ค.๑ จำนวน ฉบับ ทะเบียนการครอบครองที่ดิน เล่ม มาให้จังหวัดด้วยแล้ว

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

๑๒ พ.ย. ๕๗

ประกาศกระทรวงมหาดไทย
เรื่อง แจ้งการครอบครองที่ดิน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๕๗ ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันใช้บังคับประมวลกฎหมายที่ดิน โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน แจ้งการครอบครองที่ดินตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังต่อไปนี้

๑. ให้ผู้ครอบครองที่ดินแจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ด้วยตนเองหรือโดยผู้แทน ตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน แบบ ศ.ค.๑ ท้ายประกาศนี้ โดยมีกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านรับรองข้อความว่าถูกต้องตามความจริง

๒. ให้ผู้ครอบครองที่ดินยื่นแบบแจ้งการครอบครองที่ดินแปลงละ ๑ ฉบับ (๒ ตอน)

๓. เมื่อนายอำเภอได้รับแจ้งการครอบครองที่ดิน ให้ลงเลขที่รับแล้วลงลายมือชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับในแบบ ศ.ค.๑ ทั้ง ๒ ตอน และประทับตราประจำต่อแล้วมอบแบบ ศ.ค.๑ ตอนที่ ๒ ให้แก่ผู้แจ้งไป

๔. การแจ้งการครอบครองที่ดิน ให้แจ้งได้ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป จนถึงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๔๕๘ เป็นอันหมดเขต

๕. เมื่อพ้นกำหนดเวลาแจ้งตามความในข้อ ๔ ปรากฏว่าผู้ใดมิได้แจ้งและคนมีเหตุสมควรอันจะขอผ่อนผันได้รับแจ้งการครอบครอง ให้ยื่นคำร้องต่อนายอำเภอสอบสวนพยานและหลักฐาน แล้วเสนอความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาสั่งการ

ประกาศ ณ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๕๗

(ลงชื่อ) พลเรือโท สุนาวินวิวัฒน์

(หลวงสุนาวินวิวัฒน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

คำอธิบายวิธีการจดทะเบียนการครอบครองที่ดิน

- บรรทัดแรก กรอกเลขที่หมู่บ้าน ถ้าอยู่ในเขตเทศบาลกรอกว่า “ในเขตเทศบาล” ชื่อตำบล อำเภอ จังหวัด
- ช่องที่ ๑ กรอกเลขที่ให้ตรงกับเลขที่ใบแบบแจ้ง ส.ค. ๑ เรียงลำดับตั้งแต่เลขที่ ๑ ต่อไปจนหมดเขตที่ในหมู่บ้าน ๆ
- ช่องที่ ๒ หมายความว่าเป็นที่บ้าน, ที่สวน, ที่นา
- ช่องที่ ๓ ชัดเจนอยู่แล้ว
- ช่องที่ ๔ (๑) ให้ลงวันที่พนักงานเจ้าหน้าที่รับแจ้งตามแบบ ส.ค. ๑
(๒) ให้กรอกว่า “รับรองแล้ว” และวัน เดือน ปี
(๓) ให้กรอกว่า “ไปได้สวน” หรือ “ไบน้ำ” หรือ “ใบสำคัญนำที่ดินขึ้นทะเบียน” แล้วแต่กรณี และลงวัน เดือน ปี ที่รับหนังสือสำคัญเหล่านั้นในช่องหัวข้อ ๑-๒-๓ ไว้ด้วย เว้นแต่ข้อใดยังไม่เกิดขึ้นก็ไม่ต้องลงไว้
- ช่องที่ ๕ ให้ลงชื่อผู้แจ้งการครอบครองครั้งแรกทุกคน และถ้ามีการเปลี่ยนสิทธิครอบครองไปอย่างใด ให้ขีดฆ่าชื่อผู้หมดสิทธิด้วยหมึกแดง และลงชื่อผู้มีสิทธิใหม่ต่อไปพร้อมด้วยวัน เดือน ปี และถ้ามีเหตุอันควรจะจดทะเบียนไว้จดทะเบียนเหตุไว้ในช่องนี้
- ปฏิกณะ ถ้าที่ดินที่แจ้งไว้แล้วมีการแบ่งแยกออกเป็นหลายแปลง ให้ปฏิบัติดังนี้
(๑) ฆ่าจำนวนเนื้อที่ดินเดิมและลงจำนวนเนื้อที่ดินคงเหลือแทน
(๒) ชื่อเจ้าของให้คงเดิม เว้นแต่ถ้ามีหลายคน บางคนหมดไปให้ขีดฆ่าเฉพาะคนนั้น
(๓) แปลงที่แบ่งแยกไปนำไปลงต่อท้ายของหมื่น ๆ โดยเขียนเลขที่ต่อจากเลขสุดท้ายตามลำดับแล้วเขียนเลขที่แปลงเดิมกำกับไว้เช่น แปลงเดิมเลขที่ ๑ แปลงแยกเลขที่ ๑๕ เขียนดังนี้ ๑๕/๑ หมายความว่าแปลงเลขที่ ๑๕ แยกมาจากแปลงเลขที่ ๑ และหมายเหตุไว้ในแปลงเดิมด้วยว่า แบ่งไปเป็นเลขที่ ๑๕.

“ใช้เฉพาะในราชการ ไม่เป็นสิ่งควรเปิดเผย”

บันทึก

เรื่อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๑
และประมวลกฎหมายที่ดิน

กรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหารได้แจ้งมาโดยหนังสือที่ ๖๒๔๔/๒๔๙๔ ลงวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๔๙๔ และที่ ๖๖๙๔/๒๔๙๔ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๔๙๔ ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาที่กระทรวงคมนาคมและกระทรวงเกษตรได้หารือมาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๑ และประมวลกฎหมายที่ดิน

ข้อเท็จจริงมีดังต่อไปนี้:—

(ก) ในส่วนที่เกี่ยวกับกระทรวงคมนาคม ปรากฏว่ากระทรวงคมนาคมได้รับรายงานจากการรถไฟแห่งประเทศไทยและกรมทางหลวงแผ่นดิน มีข้อความเป็นทำนองเดียวกันว่า ตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินและประมวลกฎหมายที่ดินกำหนดให้ผู้ที่ได้ครอบครองที่ดินและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินแจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ตามแบบ ส.ค. ๑ ภายในวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๔๙๔ และแจ้งการมีสิทธิในที่ดินเกินข้อกำหนดตามแบบ จ.ส. ๑ ภายในวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๔๙๔ แต่การรถไฟฯ และกรมทางหลวงแผ่นดินเห็นว่า ที่ดินของการรถไฟฯ มีอยู่ตลอดทั้งสองข้างทางตามรางรถไฟ และที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดินก็มีอยู่ตลอดแนวทางหลวงแผ่นดินทั่วราชอาณาจักร ถ้าจะต้องแจ้งการครอบครองที่ดินและแจ้งการมีสิทธิเกินกว่าสิทธิตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ก็เป็นการยุ่งยากที่จะปฏิบัติให้ถูกต้องตามแบบและครบถ้วนตามกฎหมายได้ จึงขอให้กระทรวงคมนาคมเสนอข้อคิดของต่อรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาผ่อนผันยกเว้นที่ดินของการรถไฟฯ และที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดินไม่ต้องแจ้งการครอบครองที่ดินเกินกว่าข้อกำหนดตามกฎหมาย กระทรวงคมนาคมพิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดิน

ซึ่งเป็นทบวงการเมืองและที่ดินของการรถไฟฯ ซึ่งเป็นองค์การของรัฐไม่อยู่ในข่ายบังคับที่จะต้อง
แจ้งการครอบครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗
และแจ้งการมีที่ดินเกินกว่าสิทธิตามมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

(ข) ในส่วนที่เกี่ยวกับกระทรวงเกษตร ปรากฏว่ากรมชลประทานมีที่ดินที่ไม่มี
หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์เป็นจำนวนมากอยู่ในท้องที่อำเภอและจังหวัดต่าง ๆ กัน ถ้าจะต้อง
แจ้งการครอบครองต่ออำเภอท้องที่เป็นรายแปลง ย่อมเป็นการยุ่งยาก ทั้งต้องเสียเวลานาน
เพราะที่ดินเหล่านั้นเป็นที่ดินติดต่อกันเป็นแนวคลองและคันกั้นน้ำ ซึ่งแต่ละแห่งมีความยาวตลอด
เป็นระยะหลายสิบกิโลเมตร หากจะผ่อนผันให้กรมชลประทานส่งแผนที่แสดงเขตที่ดินดังกล่าว
ส่งแจ้งต่ออำเภอท้องที่ ๆ ที่ดินตั้งอยู่ ก็จะเป็นการสะดวกและรวดเร็วขึ้น อย่างไรก็ตาม กรม
ชลประทานได้ขอมาในนามของกระทรวงการคลังทั้งสิ้น และเมื่อได้เอกสารต่าง ๆ มาครบถ้วน
แล้ว ก็ได้ส่งให้กองรักษาที่หลวง กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง ขึ้นทะเบียนราชพัสดุตาม
ระเบียบทุกราย และที่ดินเหล่านั้นก็ได้ใช้ไปเพื่อประโยชน์สาธารณะและประเทศชาติทั้งหมด
เช่นขุดคลอง ทำคันกั้นน้ำ และสร้างบ้านพักของทางราชการ เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมาย
ที่ดินแล้ว ไม่น่าจะนำมาใช้บังคับแก่ที่ดินในลักษณะดังกล่าวนี้ และถ้าหากจะนำมาใช้บังคับ
ก็ควรจะให้กระทรวงการคลัง (กองรักษาที่หลวง กรมธนารักษ์) เป็นผู้แจ้ง

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายครุคณะ) ได้พิจารณาแล้ว ขอเสนอ
ความเห็นด้วยข้างมากดังต่อไปนี้

ปัญหาเรื่องการแจ้งเกี่ยวกับที่ดินในกรณีทหารอามี ๒ ข้อ คือ

(๑) จะต้องแจ้งการครอบครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้
ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ หรือไม่

(๒) จะต้องแจ้งการมีที่ดินเกินกว่าสิทธิตามมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมาย
ที่ดินหรือไม่

ปัญหาข้อแรก

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ มาตรา ๕ วรรคแรก
บัญญัติว่า "ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้

บังคับโดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน แจ้งการครอบครองที่ดินก่อนนายอำเภอท้องที่
ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติ^๕ ใช้บังคับตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐ-
มนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา” ตามมาตรา^๕ จะเห็นได้ว่า การแจ้งการครอบ
ครอง^๕ นั้น จะต้องแจ้งเฉพาะในกรณีที่ดินที่ไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์เท่านั้น ถ้าเป็น
กรณีที่ดินที่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์แล้ว หากต้องแจ้งไม่ ดังนั้น ปัญหาเรื่องการแจ้งการ
ครอบครอง^๕ ที่ดินในกรณีที่หาหรือมาจึงเป็นปัญหาเฉพาะที่เกี่ยวกับที่ดินที่ไม่มีหนังสือสำคัญแสดง
กรรมสิทธิ์เท่านั้น

เรื่องการแจ้งการครอบครอง^๕ มาตรา ๕ วรรค ๒ ได้บัญญัติไว้กว่า “ถ้าผู้ครอบ
ครองและทำประโยชน์^๕ ในที่ดินซึ่งมีหน้าที่แจ้งการครอบครอง ไม่แจ้งภายในระยะเวลาตามที่
ระบุไว้ในวรรคแรกให้ถือว่าบุคคลนั้นเจตนาละเมิดสิทธิครอบครองที่ดิน รัฐมีอำนาจจัดที่ดินดัง
กล่าวตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ฯลฯ” ^๕ จึงเห็นได้ว่า อำนาจจัดที่ดินดังกล่าว
จะมีได้เฉพาะเมื่อที่ดินนั้นอยู่ในข่ายที่จะต้องแจ้งการครอบครองเท่านั้น โดยนัยกลับกัน ถ้า
อำนาจจัดที่ดินดังกล่าวหาไม่แล้ว ^๕ ที่ดินนั้นก็ไม่อยู่ในข่ายที่จะต้องแจ้งการครอบครอง เมื่อ
เป็นเช่นนี้ประเด็นที่จะต้องพิจารณาสำหรับที่ดินในกรณีที่หาหรือมาจึงอยู่ที่ว่าอำนาจจัดที่ดินเหล่านั้น
ตามประมวลกฎหมายที่ดินมีอยู่หรือไม่

เมื่อพิจารณาหลักบทบัญญัติในประมวลกฎหมายที่ดินเกี่ยวกับอำนาจจัดที่ดินเฉพาะอย่าง
ยังมาตรา ๔ ซึ่งบัญญัติว่า “บรรดาที่ดินทั้งหลายอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือเป็น
ทรัพย์สินของแผ่นดินนั้น ถ้าไม่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ให้อธิบดี^๕ อำนาจจัดหาดูแล
รักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกันได้ตามควรแก่กรณี ฯลฯ” และมาตรา ๑๐ ซึ่งบัญญัติว่า
“ที่ดินของรัฐซึ่งมิได้มีบุคคลใดมีสิทธิครอบครองและมีใช้สาธารณสมบัติของแผ่นดินอันราษฎร
ใช้ประโยชน์ร่วมกันนั้น ให้อธิบดี^๕ อำนาจจัดหาผลประโยชน์ ฯลฯ” ก็จะเห็นได้ชัดว่า ที่ดิน
อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินนั้น ถ้ามีกฎหมายกำหนดไว้
เป็นอย่างอื่น อธิบดี (กรมที่ดิน) ก็ไม่มีอำนาจหน้าที่ดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกัน
(มาตรา ๔) และที่ดินของรัฐอันมิใช่สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้น ถ้ามีบุคคลอื่นมีสิทธิ

ครอบครองอยู่แล้ว อธิบดี (กรมที่ดิน) ก็ไม่มีอำนาจจัดหาผลประโยชน์เช่นเดียวกัน (มาตรา ๑๐) ในส่วนที่เกี่ยวกับความหมายของสองมาตราที่กล่าวนี้ ก็ได้เคยมีปัญหาส่งมาให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาว่า อำนาจจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐซึ่งก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ กระทรวงการคลัง (กรมธนารักษ์) เป็นผู้ดำเนินการอยู่นั้น เมื่อประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้ว จะเปลี่ยนแปลงไปประการใดหรือไม่ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) ได้พิจารณาแล้วให้ความเห็นว่า เมื่อประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้ว อำนาจในการจัดหาผลประโยชน์ ในที่ดินของรัฐตามที่กระทรวงการคลังมีอยู่หาได้เปลี่ยนแปลงไปแต่ประการใดไม่ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ที่กล่าวมาแล้วข้างบน (ดูสำเนาแนบท้ายบันทึกนี้) ผลจึงเห็นว่า ที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือที่ดินของรัฐในลักษณะเช่นว่านี้ไม่อยู่ภายใต้บังคับการดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกันหรือการจัดหาผลประโยชน์ ซึ่งก็เท่ากับว่า อำนาจจัดที่ดินดังกล่าวตามประมวลกฎหมายที่ดินหายไป

สำหรับที่ดินในกรณีทหารอมา กล่าวคือที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย ที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดิน และที่ดินของกรมชลประทาน ก็ต้องพิจารณาว่าที่ดินเหล่านั้นเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือเป็นที่ดินของรัฐอันอยู่ในลักษณะดังกล่าวมาแล้วข้างต้นหรือไม่

ในส่วนที่เกี่ยวกับสาธารณสมบัติของแผ่นดินประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ บัญญัติว่า “สาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นรวมทรัพย์สินทุกชนิดของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ หรือสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกัน เช่น (๑) ที่ดินรกร้างว่างเปล่า ฯลฯ (๒) ทรัพย์สินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันเป็นต้นว่า ที่สาธารณะ ทางน้ำ ทางหลวง ฯลฯ” ดังนั้น จะเห็นได้ว่าที่ดินในกรณีทหารอมา มีลักษณะเป็นทางน้ำทางหลวงอยู่แล้ว หรือเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าซึ่งมีกฎหมาย (พระราชกฤษฎีกา) หวงห้ามไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ คือเพื่อประโยชน์ในการรถไฟบ้าง เพื่อประโยชน์ในการสร้างทางหลวงบ้าง และเพื่อประโยชน์ในการชลประทานบ้าง เพราะฉะนั้น ที่ดินเหล่านั้นจึงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือทรัพย์สินของแผ่นดิน ตามความในมาตรา ๑๓๐๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเป็นส่วน

หนึ่งแห่งที่ดินของรัฐโดยปราศจากปัญหา อีกประการหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาและคุ้มครองป้องกันสำหรับที่ดินเหล่านี้ ก็มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น กล่าวคือ ที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดวางรถไฟและทางหลวงและกฎหมายว่าด้วยการรถไฟแห่งประเทศไทย ที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดินเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวง และที่ดินของกรมชลประทานเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวง และในกรณีที่เป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่าก็เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการหวงห้ามที่ดินไว้ เพื่อสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้น ที่ดินเหล่านี้จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับการดูแลรักษาและดำเนินการคุ้มครองป้องกัน ตามมาตรา ๘ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน นอกจากนโมที่ดินเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งแห่งที่ดินของรัฐและมีบุคคล (การรถไฟแห่งประเทศไทย กรมทางหลวงแผ่นดิน และกรมชลประทาน ซึ่งเป็นนิติบุคคล) มีสิทธิครอบครองอยู่แล้ว จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับการจัดหาผลประโยชน์ตาม มาตรา ๑๐ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน

อาศัยเหตุดังกล่าวมานี้ คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่าอำนาจจัดที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย ที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดิน และที่ดินของกรมชลประทานตามประมวลกฎหมายที่ดินห้ามมิ และเพราะเหตุนี้ที่ดินเหล่านี้จึงไม่อยู่ในข่ายบังคับที่จะต้องแจ้งการครอบครอง ตามมาตรา ๕ วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗

ปัญหาข้อที่สอง

ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๓๔ บัญญัติว่า บุคคลใดมีที่ดินเกินกว่าสิทธิตามจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ (ก) ต้อง (๑) แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ว่าตนมีสิทธิในที่ดินประเภทใด เท่าใด ภายในระยะเวลาที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา ฯลฯ และมาตรา ๓๖ บัญญัติว่า การกำหนดสิทธิในที่ดินตามมาตรา ๓๔ มิให้กระทบกระเทือนแก่ผู้ที่มีสิทธิในที่ดินอยู่แล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายนี้ใช้บังคับ และแก่ที่ดินดังต่อไปนี้ด้วย (๑) ที่ดินของทบวงการเมืององค์การของรัฐและสหกรณ์ ฯลฯ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่า การมีที่ดินเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ จะต้องแจ้งตามมาตรา ๓๔ แต่ทว่ากรมขอยกเว้นไว้

ตามมาตรา ๓๖ กล่าวคือ การมีที่ดินเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ นั้น ไม่กระทบกระเทือนหรืออภัยหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่ผู้ที่มีสิทธิในที่ดินอยู่แล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ และแก่ที่ดินของทบวงการเมือง หรือองค์การของรัฐ ฯลฯ ทั้งนี้ ก็หมายความว่า มาตรา ๓๖ เป็นข้อยกเว้นที่ให้นำมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับนั่นเอง ผลจึงเป็นว่า เมื่อมาตรา ๓๔ ไม่ต้องนำมาใช้บังคับแก่กรณีใดแล้ว มาตรา ๓๔ ที่ให้แจ้งการมีที่ดินเกินจำนวนที่กำหนดไว้ในมาตรา ๓๔ ก็ไม่ต้องนำมาใช้บังคับแก่กรณีนั้นด้วย

สำหรับที่ดินในกรณีทหารอมา ปรากฏว่ากรมทางหลวงแผ่นดินและกรมชลประทานเป็นทบวงการเมืองตามความในมาตรา ๗๓ (ข) แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ส่วนการรถไฟแห่งประเทศไทยซึ่งตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๔ นั้น แม้พระราชบัญญัติที่กล่าวนั้นจะมีได้ระบุว่า เป็นองค์การของรัฐบาลหรือองค์การของรัฐก็ตาม แต่เนื่องจากเดิมเป็นกรมรถไฟซึ่งเป็นทบวงการเมือง แล้วยุบจัดตั้งขึ้นเป็นหน่วยงานเอกเทศมีสภาพเป็นนิติบุคคล รับโอนกิจการของกรมรถไฟมาดำเนินการต่อไป กับยังได้รับสิทธิและหน้าที่ต่าง ๆ บรรดาที่กฎหมายให้ไว้แก่กรมรถไฟประการหนึ่ง กับอีกประการหนึ่งปรากฏตามหนังสือของกรมสารบรรณคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร น.ว. ๒๒๗/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๔๙๗ แจ่มติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “องค์การของรัฐบาล” ซึ่งมีความว่า “ที่ใดอ้างถึงองค์การของรัฐบาล” หรือ “องค์การรัฐบาล” หรือ “องค์การของรัฐ” แล้ว ให้หมายความถึงองค์การที่ใดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และให้หมายความรวมถึงองค์การที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ เช่น การรถไฟแห่งประเทศไทย ฯลฯ ด้วย” (ดูสำเนาท้ายบันทึกนี้) จึงแสดงให้เห็นชัดว่า การรถไฟแห่งประเทศไทยที่ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๔๙๔ นั้น มีสภาพเป็นองค์การของรัฐบาลหรือองค์การของรัฐโดยปราศจากปัญหา

เมื่อการรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นองค์การของรัฐ และกรมทางหลวงแผ่นดิน และกรมชลประทานเป็นทบวงการเมืองดังกล่าวมาแล้ว ที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย ที่ดินของกรมทางหลวงแผ่นดิน และที่ดินของกรมชลประทาน ก็ต้องด้วยข้อยกเว้นตามมาตรา ๓๖ ที่มีให้

นำมาตรา ๓๔ มาใช้บังคับ และด้วยเหตุนี้ ที่ดินดังกล่าวจึงไม่อยู่ในข่ายบังคับที่จะต้องแจ้งการ
มีที่ดินเกินกว่าสิทธิตามมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน.

(ลงชื่อ)

หยุด แสงอุทัย

(นายหยุด แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๕๙

๑๐๕๔

คำสั่งกรมที่ดิน

ที่ ๒๓/๒๕๑๓

เรื่อง จำหน่าย ส.ค. ๑ ออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดิน

ตามที่กรมที่ดินได้วางระเบียบให้ปฏิบัติเมื่อปรากฏว่าการแจ้ง ส.ค. ๑ เป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไว้ ตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๕/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๐๔ โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งเพิกถอนสิทธิการแจ้งการครอบครองที่ดินนั้น บัดนี้ ได้พิจารณาเห็นว่าระเบียบดังกล่าวไม่เป็นการเหมาะสม จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้:-

๑. เมื่อปรากฏว่าที่ดินแปลงใดได้แจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น มิได้ครอบครองและทำประโยชน์มาก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ หรือเป็นที่รกร้างว่างเปล่า หรือเป็นที่สาธารณประโยชน์ซึ่งประชาชนใช้ร่วมกัน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนข้อเท็จจริงและตรวจสอบสภาพที่ดินให้ปรากฏแน่ชัดว่าที่ดินแปลงนั้นผู้แจ้งไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายแล้วรายงานผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อขออนุมัติจำหน่าย ส.ค. ๑ ของที่ดินแปลงนั้นออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดิน

๒. เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจำหน่าย ส.ค. ๑ ของที่ดินแปลงนั้นออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดินดังนี้

(๑) ให้ขีดเส้นขนานคู่ที่ด้านหน้า ส.ค. ๑ ทั้งสองตอนและที่เอกสารอื่น ๆ ของที่ดินแปลงนั้นในสารบบ แล้วหมายเหตุด้วยตัวอักษรแดงว่า “ผู้ว่าราชการจังหวัดได้อนุมัติให้จำหน่ายส.ค. ๑ นี้แล้ว ตามหนังสือจังหวัดที่.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....” แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงนามและวัน เดือน ปีกำกับไว้ และเก็บ ส.ค. ๑ ที่ดำเนินการจำหน่ายแล้วนั้นเข้าสารบบไว้

(๒) ให้ขีดฆ่ารายการแจ้งการครอบครองของที่ดินแปลงนั้นที่ได้ลงไว้ในทะเบียนการครอบครองที่ดินด้วยหมึกแดง แล้วเขียนหมายเหตุด้วยข้อความอย่างเดียวกับข้อ (๑)

๑๐๕๕

ในข้อหมายเหตุของทะเบียนการครอบครองที่ดิน แล้วให้รายงานการจำหน่าย ส.ค. ๑ ไป
กรมที่ดินเพื่อจำหน่ายทะเบียนทางกรมที่ดินให้ตรงกัน

๓. ให้ยกเลิกคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๕/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๐๔ เรื่อง
เพิกถอนสิทธิการแจ้งการครอบครองที่ดิน และคำสั่งอื่น ๆ ที่ขัดแย้งกับคำสั่งนี้เสีย.

สั่ง ณ วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๑๓

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธามิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธามิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

ที่ มท. ๐๖๑๐/ว. ๑๖๑๓๓

๒ มิถุนายน ๒๕๑๓

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

กรมที่ดินขอส่งสำเนาคำสั่ง ที่ ๒๓/๒๕๑๓ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๑๓ มาเพื่อ
ทราบ และขอได้โปรดสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไป.

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรุนทร์

(นายโชติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

1) ความเป็นมาของคำสั่งกรมที่ดิน ที่ 23/2513 ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2513 /

เรื่อง จำหน่าย ส.ค.1 ออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดิน

- มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 บัญญัติว่า
“ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์แจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ถ้าผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินซึ่งมีหน้าที่แจ้งการครอบครองที่ดิน ไม่แจ้งภายในระยะเวลาตามที่ระบุไว้ในวรรคแรก ให้ถือว่าบุคคลนั้นเจตนาละสิทธิครอบครองที่ดิน รัฐมีอำนาจจัดที่ดินดังกล่าวตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เว้นแต่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะได้มีคำสั่งผ่อนผันให้เป็นการเฉพาะราย

การแจ้งการครอบครองตามความในมาตรานี้ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่แก่ผู้แจ้งแต่ประการใด”
(มาตรา 5 วรรค 2 ถูกยกเลิกโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 96 ลงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2515 ซึ่งปัจจุบันบทบัญญัติมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ.2497 มีเพียงสองวรรคเท่านั้น คือ วรรคหนึ่งและวรรคสาม)

บทบัญญัติของมาตรานี้เป็นการกำหนดให้เจ้าของที่ดินแจ้งการครอบครองเพราะเป็นนโยบายของรัฐอย่างหนึ่งในขณะนั้น เพื่อจะได้ทราบว่ามีที่ดินที่ทางการได้ออกหนังสือแสดงกรรมสิทธิ์ เช่น ได้ออกโฉนดที่ดิน โฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง หรือตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” ให้กับราษฎรไปแล้วนั้น ยังคงมีที่ดินที่ราษฎรได้ครอบครองและทำประโยชน์อยู่โดยที่ยังไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นจำนวนเท่าใด อันจะทำให้ทราบถึงจำนวนที่ดินของรัฐที่เหลือซึ่งเป็นที่รกร้างว่างเปล่าไม่มีผู้ใดครอบครองว่ามีเป็นจำนวนเท่าใด เพื่อใช้กำหนดนโยบายในการจัดใช้ประโยชน์ในที่ดินของรัฐในส่วนที่ยังไม่มีผู้ถือครองได้ถูกต้องต่อไป สำหรับผู้ที่ต้องแจ้งตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน มีดังนี้

1. ต้องเป็นผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ซึ่งผู้แจ้งการครอบครองต้องครอบครองในฐานะที่เป็นเจ้าของ โดยเจตนาจะยึดถือที่ดินเพื่อตนเท่านั้น และต้องเป็นผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินนั้นจริง ๆ และก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ

2. ที่ดินที่ครอบครองและทำประโยชน์นั้นจะต้องเป็นที่ดินที่ยังไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ คือ ที่ดินที่ยังไม่มีโฉนดที่ดิน โฉนดแผนที่ โฉนดตราจอง หรือตราจองว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว”

ส่วนการแจ้งการครอบครองนั้น กฎหมายกำหนดให้แจ้งต่อนายอำเภอแห่งท้องที่ที่ดินนั้นตั้งอยู่ภายในกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้ออกประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แจ้งการครอบครองที่ดิน ลงวันที่ 1 ธันวาคม 2497 พร้อมกับวันที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ

และประมวลกฎหมายที่ดินออกใช้บังคับ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ให้ผู้ที่ได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ใช้บังคับ ประมวลกฎหมายที่ดิน โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ที่ดิน แจ้งการครอบครองที่ดินตามหลักเกณฑ์ และวิธีการดังต่อไปนี้

1. ให้ผู้ครอบครองที่ดินแจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ ซึ่งตนตั้งอยู่ ด้วยตนเองหรือโดยผู้แทน ตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน แบบ ส.ค.1 ท้ายประกาศนี้ โดยมีกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านรับรองข้อความว่าถูกต้องตามความจริง

2. ให้ผู้ครอบครองที่ดินยื่นแบบแจ้งการครอบครองที่ดินแปลงละ 1 ฉบับ (2 ตอน)

3. เมื่อนายอำเภอได้รับแจ้งการครอบครองที่ดิน ให้ลงเลขที่รับแล้วลงลายมือชื่อ พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้รับในแบบ ส.ค.1 ทั้ง 2 ตอน และประทับตราประจำต่อ แล้วมอบแบบ ส.ค.1 ตอน 2 ให้แก่ผู้แจ้งไป

4. การแจ้งการครอบครองที่ดิน ให้แจ้งได้ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไปจนถึงวันที่ 29 พฤษภาคม 2498 เป็นอันหมดเขต (1 ธ.ค. 2495 - 29 พ.ค. 2498)

5. เมื่อพ้นกำหนดเวลาแจ้งตามความในข้อ 4 ปรากฏว่าผู้ใดมิได้แจ้งและตนมีเหตุสมควร อันจะขอผ่อนผันให้รับแจ้งการครอบครอง ให้ยื่นคำร้องต่อนายอำเภอท้องที่ซึ่งที่ดินตั้งอยู่ และให้นายอำเภอ สอบสวนพยานและหลักฐาน แล้วเสนอความเห็นไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาสั่งการ

เพื่อให้การปฏิบัติได้ดำเนินไปตามความมุ่งหมายแห่งบทบัญญัติมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 กระทรวงมหาดไทยจึงได้วางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการแจ้งการ ครอบครองที่ดินโดยออกคำสั่ง ที่ 1244/2497 เรื่อง ระเบียบการแจ้งและรับแจ้งที่ดินที่มีผู้ครอบครองอยู่ก่อน วันที่ประมวลกฎหมายใช้บังคับ ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2497 ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 เมื่อได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินแล้วให้นายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอรับประกาศให้ผู้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินทราบว่ามีหน้าที่แจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอท้องที่ ภายในกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่ พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ

ข้อ 2 ให้นายอำเภอมอบแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (แบบ ส.ค.1) แก่กำนันเจ้าของ ท้องที่ประมาณจำนวนให้พอแก่การที่จะใช้ และให้นายอำเภอแนะนำกำนันให้รับแจกแบบแจ้งแก่ผู้ได้ ครอบครองที่ดินอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับโดยเร็ว

ข้อ 3 แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน สำหรับที่ดินแปลงหนึ่งให้ทำ 1 ฉบับ มี 2 ตอน ตอนที่ 1 สำหรับเก็บไว้ที่อำเภอท้องที่ ตอนที่ 2 สำหรับมอบคืนให้แก่ผู้แจ้งไปเป็นหลักฐาน การมอบคืน ให้ผู้แจ้งหรือกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ลงลายมือชื่อรับไว้ในตอนที่ 1 มุมขวาล่างพร้อมด้วย วัน เดือน ปี

ข้อ 4 ถ้าผู้ครอบครองที่ดินไม่ประสงค์จะไปยื่นแบบแจ้งการครอบครองที่ดินด้วยตนเอง ให้กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้รับแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน จากเจ้าของที่ดินแล้วรวบรวมส่งอำเภอ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่รับแจ้ง และคืนตอนที่ 2 ให้แล้วให้กำนันผู้ใหญ่บ้านนำไปคืนผู้แจ้งโดยด่วน

ข้อ 5 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแบบแจ้งการครอบครองที่ดินแล้ว ได้รับในช่อง เลขที่ 1 โดยชั้นเลขที่ 1 ในหมู่บ้านหนึ่งไปจนหมดหมู่บ้านนั้นแล้วจึงขึ้นเลข 1 ใหม่และลงลายมือชื่อผู้รับ พร้อมด้วย วัน เดือน ปี ถ้าเป็นที่ดินในเขตเทศบาลให้ขึ้นเลข 1 ในตำบลหนึ่งไปจนถึงหมดตำบลนั้น และให้นายอำเภอประทับตราประจำตำแหน่งประจำต่อรอยปรุตรงที่พิมพ์ไว้ว่า “ประทับตราทั้งสองแห่ง”

ข้อ 6ให้นายอำเภอทำทะเบียนการครอบครองที่ดินขึ้นไว้ตำบลละ 1 เล่ม แบ่งหน้าออกเป็นหมู่บ้านตามจำนวนหมู่บ้าน ในตำบลนั้น ๆ ให้พอสมควรกับจำนวนที่ดินในหมู่บ้าน ๆ โดยคัดรายการจาก แบบ ส.ค. 1 มาลงติดต่อกันไป เรียงลำดับจนหมดจำนวนที่รับแจ้งไว้ตามคำอธิบายการกรอกทะเบียนการครอบครองท้ายคำสั่งนี้ ทะเบียนนี้เก็บไว้เป็นหลักฐาน ณ ที่ว่าการอำเภอ และให้คัดขึ้นอีก 1 ชุด ส่งไปยัง กรมที่ดิน

ข้อ 7 ให้อำเภอทำสารบบเก็บใบแจ้งไว้เป็นรายตำบล โดยเก็บเรียงตามลำดับหมู่บ้าน ตำบลหนึ่งให้แยกเก็บเล่มหนึ่ง ถ้าตำบลใดมีใบแจ้ง (ส.ค.1) มากเกินสมควรก็ให้เพิ่มสารบบเล่มต่อไปได้ตามความจำเป็น แล้วเขียนที่ป้ายสารบบบอกชื่อตำบลและหมู่บ้านไว้ให้เรียบร้อย

ข้อ 8 ในกรณีที่มีผู้ขอแจ้งการครอบครองที่ดิน ภายหลังกำหนดตามกฎหมายให้นายอำเภอสอบสวนเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควร ก็ให้มีคำสั่งผ่อนผันเป็นการเฉพาะราย แล้วจึงนำลงทะเบียนการครอบครองที่ดินต่อไป

ข้อ 9 ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานว่าการแจ้งการครอบครองที่ดินดังกล่าวนั้นมีการผิดพลาดเคลื่อนให้นายอำเภอสอบสวนเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการเช่นเดียวกัน แล้วให้แก่ทะเบียนการครอบครองที่ดินตามกรณี

ในวรรคท้ายของมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ซึ่งบัญญัติว่า “การแจ้งการครอบครองตามความในมาตรานี้ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่แก่ผู้แจ้ง แต่ประการใด” เหตุผลที่ต้องมีการบัญญัติไว้เช่นนี้ก็เพื่อป้องกันมิให้ผู้ฉวยโอกาสใช้สิทธิโดยไม่ชอบ เช่นเอาที่ดินของผู้อื่นมาแจ้งการครอบครองหรือเอาที่สาธารณประโยชน์ที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน มาแจ้ง เช่น ท่งเลี้ยงสัตว์ ป่าช้า ที่หนอง ที่หลวงหวงห้ามหรือเอาที่ป่ามาแจ้งการครอบครอง เป็นต้น อันเป็นการสอดคล้องกับคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 1244/2497 ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2497 ข้อ 9 ดังกล่าว ซึ่งกรมที่ดินก็ได้นำมาวางระเบียบปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายแห่งบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น เช่นเดียวกัน โดยวางระเบียบว่าด้วยการเพิกถอนสิทธิการแจ้งการครอบครองที่ดิน ส.ค.1 ซึ่งผู้แจ้งไม่มีสิทธิที่จะแจ้งได้โดยชอบด้วยกฎหมาย ออกเป็นคำสั่งกรมที่ดิน ที่ 5/2504 เรื่อง เพิกถอนสิทธิการแจ้งการครอบครองที่ดิน ลงวันที่ 13 มีนาคม 2504 ไว้ดังต่อไปนี้

1. ถ้าปรากฏว่าที่ดินแปลงใดเจ้าของได้แจ้งการครอบครองไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากมิได้ครอบครองและทำประโยชน์มาก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับหรือที่นั้นเป็นที่รกร้างว่างเปล่า หรือที่สาธารณประโยชน์ซึ่งสาธารณชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนข้อเท็จจริงโดยละเอียด พร้อมทั้งตรวจสอบสภาพที่ดินให้ชัดเจนว่าที่ดินนั้นผู้แจ้งไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมาย แล้วรายงานเสนอความเห็นให้ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งเพิกถอนสิทธิการแจ้งครอบครองที่ดินต่อไป

2-2

2. เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดอนุมัติแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการจำหน่าย ส.ค.1 ของที่ดินแปลงนั้นออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดินดังนี้

(1) ให้ขีดเส้นขนานคู่ที่ด้านหน้า ส.ค.1 ทั้งสองตอนและที่เอกสารอื่น ๆ ของที่ดินแปลงนั้นในสารบบ แล้วหมายเหตุด้วยตัวอักษรแดงว่า "ผู้ว่าราชการจังหวัดได้อนุมัติจำหน่าย ส.ค.1 นี้แล้วตามหนังสือจังหวัดที่.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ....." แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงนามและวัน เดือน ปีกำกับไว้ และเก็บ ส.ค.1 ที่ดำเนินการจำหน่ายแล้วนั้นเข้าสารบบไว้

(2) ให้ขีดฆ่ารายการแจ้งการครอบครองที่ดินแปลงนั้นที่ได้ลงไว้ในทะเบียนการครอบครองที่ดินด้วยหมึกแดง แล้วเขียนหมายเหตุด้วยข้อความอย่างเดียวกับข้อ (1) ในช่องหมายเหตุของทะเบียนการครอบครองที่ดิน แล้วให้รายงานการจำหน่าย ส.ค.1 ไปกรมที่ดินเพื่อจำหน่ายทะเบียนทางกรมที่ดินให้ตรงกัน

3. ให้ยกเลิกคำสั่งกรมที่ดิน ที่ 5/2504 ลงวันที่ 13 มีนาคม 2504 เรื่อง เพิกถอนสิทธิการแจ้งการครอบครองที่ดิน และคำสั่งอื่น ๆ ที่ขัดแย้งกับคำสั่งนี้เสีย

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 23/2513 เรื่องจำหน่าย ส.ค.1 ออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดิน ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2513 เป็นการวางระเบียบปฏิบัติของกรมที่ดิน เพื่อให้สอดคล้องกับระเบียบปฏิบัติคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 1244/2497 เรื่อง ระเบียบการแจ้งและรับแจ้งที่ดิน ที่มีผู้ครอบครองอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ลงวันที่ 9 พฤษภาคม 2497 ข้อ 9 เท่านั้น ซึ่งคำสั่งกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวเป็นการวางระเบียบปฏิบัติเพื่อให้การปฏิบัติได้ดำเนินไปตามความมุ่งหมายแห่งบทบัญญัติมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 และประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แจ้งการครอบครองที่ดิน ลงวันที่ 1 ธันวาคม 2497 อันเป็นการวางแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องเนื่องกันมา

2) ผู้มีอำนาจออกคำสั่งทางปกครองกรณีจำหน่าย ส.ค.1

เมื่อกระทรวงมหาดไทยวางระเบียบปฏิบัติ ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 1244/2497 เรื่อง ระเบียบการแจ้งและรับแจ้งที่ดินที่มีผู้ครอบครองอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2497 เพื่อให้การปฏิบัติได้ดำเนินไปตามความมุ่งหมายแห่งบทบัญญัติมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 และประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง แจ้งการครอบครองที่ดิน ลงวันที่ 1 ธันวาคม 2497 โดยเฉพาะ ข้อ 9 กำหนดไว้ว่า "ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานว่าการแจ้งการครอบครองที่ดินดังกล่าวนั้นมีการผิดพลาดคลาดเคลื่อนให้นายอำเภอสอบสวนเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการเช่นเดียวกันแล้วให้แก่ทะเบียนการครอบครองที่ดินตามกรณี" ซึ่งกรมที่ดินก็ได้นำแนวทางปฏิบัติดังกล่าวมาวางระเบียบปฏิบัติตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ 23/2513 ลงวันที่ 27 พฤษภาคม 2513 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจออกคำสั่งทางปกครองกรณีจำหน่าย ส.ค.1 เพื่อให้การปฏิบัติราชการเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับคำสั่งกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวและเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งจำหน่าย

ส.ค.1 คำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองที่คู่กรณีมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามข้อ 2 (11) ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 4 พ.ศ.2540
ออกตามความในมาตรา 6 และ มาตรา 45 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
พ.ศ. 2539

ที่ นร.๐๖๐๖/๗๑๙

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๓๔๔/๑๔ ถนนสามเสน

เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

สำนักมาตรฐานการทะเบียนที่ดิน

รับที่ 511.6

วันที่ 18 S.A. 2544

จ. ธันวาคม ๒๕๔๔

เรื่อง ทาหรือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

เรียน อธิบดีกรมที่ดิน

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๖๐๖/๗๑๙

ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๔

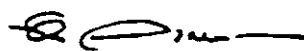
สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง เรื่อง กรมที่ดินขอหารือว่าการ
จำหน่าย ส.ค.๑ เป็นคำสั่งทางปกครองหรือไม่

ตามที่กรมที่ดินได้ขอหารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจำหน่าย ส.ค.๑ ออกจาก
ทะเบียนการครอบครองที่ดินว่าเป็นคำสั่งทางปกครองหรือไม่ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ได้ขอให้กรมที่ดินแต่งตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริง นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้พิจารณาข้อหาดังกล่าว
และมีความเห็นปรากฏตามบันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่ได้ส่งมาด้วยนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ศาสตราจารย์พิเศษ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนศานต์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

กองพัฒนาวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๔๐ ๐๔๕๑-๔ ต่อ ๒๐๘-๒๑๑

โทรสาร ๐ ๒๒๔๑ ๕๔๘๒

www.krisdika.go.th

ทช.ไม่พบเอกสาร

(นายวัลลภ ศิริโชค)

หัวหน้าฝ่ายบริหารงานทะเบียนที่ดิน

เรื่องเสร็จที่ ๖๗๓/๒๕๔๔

บันทึกคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

เรื่อง การพิจารณาขอขอลาจ้างทำมาค้า ส.ค.๑ เป็นคำสั่งทางปกครองหรือไม่

กรมที่ดินได้มีหนังสือ ส่วนที่สุด ที่ มท ๑๗/๒๕/๒๖๒๕๖ ลงวันที่ ๑๖

พฤษภาคม ๒๕๖๕ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา ขอให้เรียกผู้ต้องหาตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ

วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ดังต่อไปนี้

๑. นายสุภา นาคำรอด ได้นำหลักฐาน ส.ค.๑ เลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๗ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จำนวนเนื้อที่ ๕๖-๐-๑๐ ไร่ มาขอออกโฉนดที่ดิน ณ สำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม โดยอ้างว่าได้ครอบครองและทำประโยชน์ต่อเนื่องจากนายพล พรมวงษ์ ซึ่งเป็นผู้แจ้งการครอบครองที่ดินเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการจำกัดแล้วปรากฏว่าที่ดินมีอาณาเขต ระยะของแนวเขตแตกต่างไปจากเดิมได้เมื่อปี ๕๕-๑-๖๖ ไร่ มีผลกว่าเนื้อที่เดิม ๒-๕-๒๕ ไร่ ข้างเคียงรับรองแนวเขตครบ

๒. สำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี และสำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม พิจารณาแล้วเห็นว่า ส.ค.๑ เลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๗ ตำบลเมืองเดช ที่ผู้ขอมาขอขึ้นทะเบียนโฉนดที่ดินมาขอออกโฉนดที่ดิน น่าจะเป็นการแจ้งการครอบครองที่ดินไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อจากได้มีที่สาธารณะประโยชน์ซึ่งเป็นที่ตั้งของการครอบครองไว้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖ มาแจ้งการครอบครองที่ดิน ย่อมไม่ก่อให้เกิดสิทธิขึ้นใหม่แก่ผู้แจ้งแต่ประการใดตามมาตรา ๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ เห็นควรจ้างทำมา ส.ค.๑ คลายจากทะเบียนการครอบครองที่ดินต่อไป แต่เนื่องจากผู้ขอได้นำพยานบุคคลซึ่งเป็นผู้สูงอายุ โดยอ้างว่ารู้เห็นในการทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าวมาให้ออกคำยืนยันว่าผู้แจ้งการครอบครองที่ดินได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๖๕ ก่อนที่ทางราชการได้ประกาศขึ้นทะเบียนที่สาธารณะประโยชน์ ประกอบกับสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจังหวัดอุบลราชธานีก็ไม่คัดค้านการออกโฉนดที่ดิน และคำขอเลขอุดมแจ้งว่าที่ดินไม่ทับที่สาธารณะประโยชน์ ดังนั้น เพื่อความถูกต้องและเป็นธรรมแก่ราษฎร จึงเห็นควรนำเรื่องดังกล่าวมาเสนอต่อคณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐส่วนจังหวัด (กบร.จังหวัด) พิจารณา

๓. คณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินส่วนจังหวัด

อุบลราชธานีพิจารณาแล้วมีมติว่า ส.ค.๑ เลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๗ ตำบลเมืองเดช เป็นที่ทำเลเลี้ยงสัตว์ บ้านเมืองเก่า ซึ่งทางราชการได้สงวนหวงห้ามโดยขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ไว้เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒ ก่อนวันแจ้งการครอบครองที่ดิน จึงให้เพิกถอน ส.ค.๑ แปลงดังกล่าว

๔. ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีได้อาศัยอำนาจตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๒๓.๒๕๑๓ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๑๓ มีคำสั่งให้จำหน่าย ส.ค.๑ เลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๗ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีขุนนายฟอง พรหมวงษ์ ออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดินตามมติที่ประชุมของคณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐส่วนจังหวัดอุบลราชธานี พร้อมทั้งแจ้งให้นายสุชา ทรายและให้ยื่นอุทธรณ์ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

๕. นายสุชาได้ยื่นหนังสือลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๔๔ อุทธรณ์คำสั่งทางปกครองของผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี โดยให้เหตุผลสรุปได้ว่า คำสั่งของผู้ว่าราชการจังหวัดที่ให้จำหน่าย ส.ค.๑ เลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๗ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ตามมติของคณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐส่วนจังหวัดอุบลราชธานีนั้น ขัดกับข้อเท็จจริงที่อดีตผู้ปกครองท้องที่ (นายนิคม ถิ่นขาม และนายสิงห์ บุญธรรม) ได้ให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ที่ดินแปลงดังกล่าวนายฟองฯ ได้ครอบครองและทำประโยชน์มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๕ ต่อเนื่องมาจนถึง พ.ศ. ๒๕๔๔ จึงได้นำที่ดินแปลงดังกล่าวมาแจ้งการครอบครองและขายให้ตนซึ่งครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ตนจึงได้สิทธิครอบครองมาก่อน พ.ศ. ๒๔๗๒ ก่อนที่ทางราชการประกาศสงวนหวงห้ามขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์ทำเลเลี้ยงสัตว์บ้านเมืองเก่า

๖. จังหวัดอุบลราชธานีได้พิจารณาคำอุทธรณ์แล้ว เห็นว่า นายสุชาผู้อุทธรณ์ไม่สามารถนำพยานหลักฐานที่เป็นพยานเอกสารมาพิสูจน์หักล้างเอกสารของทางราชการ การอ้างพยานบุคคลไม่เพียงพอที่จะรับฟังได้ ต้องจำหน่าย ส.ค.๑ ออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดิน จึงไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ดังกล่าว และได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ อบ ๐๐๒๒/๑๐๗๖๔ ลงวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๔๔ รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลเพื่อให้ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์พิจารณาตามนัยมาตรา ๔๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๔

๗. กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่นายสุชาอุทธรณ์ว่า คำสั่งจำหน่าย ส.ค.๑ เลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๗ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม ของผู้ว่าราชการจังหวัดตามมติของคณะกรรมการประสานการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ขัดกับข้อเท็จจริงที่นายนิคม ถิ่นขาม ผู้ปกครองท้องที่ และนายสิงห์ บุญธรรม ผู้สูงอายุ ให้ถ้อยคำว่ามีที่ดินแปลงดังกล่าว นายฟอง พรหมวงษ์ ได้ครอบครองและทำประโยชน์มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๕ เป็นการโต้แย้งข้อเท็จจริงที่ปราศจากหลักฐานมาประกอบพิสูจน์หักล้างหลักฐานของทางราชการ และก่อนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดจะมีคำสั่งจำหน่าย ส.ค.๑ ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติแล้วว่า

ที่ดินแปลงดังกล่าวหับที่สาธารณประโยชน์ทำเลี่งสัตว์บ้านเมืองเก่า ดังนั้น คำสั่งจำนำยก ส.ค.๑ ของผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีเป็นคำสั่งทางปกครองโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว แต่โดยที่คำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์ต่อไปได้ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ซึ่งในกรณีนี้ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ คือ รัฐมนตรีว่าการ กระทรวงมหาดไทย ตามข้อ ๒ (๑๑) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตาม ความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ จึงเสนอปลัดกระทรวง มหาดไทยเพื่อพิจารณาเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อสั่งการต่อไป

๔. กองนิติการ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม ให้อำนาจตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกับประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง ยกเลิก อำนาจหน้าที่ของนายอำเภอเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๑๑) ลงวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๓๖ คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๔๔๖/๒๕๓๖ ลงวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๓๖ และคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๒๓/๒๕๑๓ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๑๓ สั่งจำนำยก ส.ค.๑ เลขที่ ๕๐ หมู่ที่ ๗ ตำบลเมืองเดช อำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ขอนนายสุชา คลองจาก ทะเบียนการครอบครองที่ดิน เป็นการให้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ (เจ้าพนักงานที่ดิน จังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม) ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในลักษณะ ก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล คำสั่งดังกล่าวจึงเป็นคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ส่วนกรณีที่สำนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานีให้ผู้ว่าราชการจังหวัด อุบลราชธานีให้ความเห็นชอบกับการจำนำยก ส.ค.๑ ออกจากทะเบียนการครอบครอง นั้น เป็นเพียงเงื่อนไขหรือกระบวนการพิจารณาภายในของฝ่ายปกครองเท่านั้น ผู้ที่คำสั่งทางปกครอง ในกรณีนี้จึงเป็นเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม และผู้ว่าราชการจังหวัด อุบลราชธานีเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ ตามข้อ ๒ (๔) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อข้อเท็จจริงกรณีนี้ปรากฏว่า ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีได้พิจารณาอุทธรณ์ของนายสุชา แล้ว กระบวนการพิจารณาอุทธรณ์ของผู้อุทธรณ์จึงเป็นอันยุติในชั้นการพิจารณาแล้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี ไม่ต้องเสนอเรื่องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณา แต่อย่างใด เห็นควรส่งเรื่องนี้คืนให้กรมที่ดินพิจารณาดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายต่อไป

๕. รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ ปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยปลัดกระทรวงมหาดไทย (นายเอนก เกษมสุข) ได้พิจารณาความเห็นของกองนิติการแล้ว เห็นว่า การที่ผู้ว่าราชการ จังหวัดอุบลราชธานีอนุมัติให้จำนำยก ส.ค.๑ ออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดิน เป็นการ ดำเนินการเพื่อให้บังเกิดผลตามมาตรา ๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมาย ที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๗ และเมื่อคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๒๓/๒๕๑๓ ลงวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๑๓ สั่ง

ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้อนุมัติ ดังนั้น จึงน่าจะถือได้ว่าผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีเป็น
ผู้ทำคำสั่งทางปกครอง ส่วนเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี สาขาเดชอุดม เป็นเพียง
ผู้ดำเนินการทางธุรการให้ปรากฏการจำหน่าย ส.ค.๑ ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานี ในขณะเป็น
การครอบครองที่ดินเท่านั้น เพราะหากผู้ว่าราชการจังหวัดไม่อนุมัติเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด
อุบลราชธานี สาขาเดชอุดม ก็ไม่มีหน้าที่จำหน่าย การดำเนินการของเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด
อุบลราชธานี สาขาเดชอุดม จึงเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการของการมีคำสั่งทางปกครอง
ดังนั้น เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดอุบลราชธานีเป็นผู้ทำคำสั่งทางปกครอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
มหาดไทยจึงเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ ตามข้อ ๒ (๑๑) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔
(พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙
และเสนอให้กองนิติการ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ขบหาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งต่อมา
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทนปลัดกระทรวงมหาดไทย (นายวรวิทย์ เลิศลักษณ์) ได้มี
คำสั่งให้ดำเนินการตามความเห็นดังกล่าว

๑๐. กองนิติการ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย พิจารณาขบหาแล้ว
ยังคงมีความเห็นเช่นเดิมและเห็นว่า เนื่องจากผลการวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวอาจเป็นบรรทัดฐาน
ที่มีผลในการปฏิบัติราชการต่อไปในภายหน้า ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาเรื่องนี้ได้เป็นไปด้ว
ความละเอียดรอบคอบ จึงเห็นควรให้กรมที่ดินเสนอเรื่องนี้ให้คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการ
ทางปกครองพิจารณาว่า การดำเนินการจำหน่าย ส.ค.๑ ในกรณีดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครอง
หรือไม่ และหากการดำเนินการจำหน่าย ส.ค.๑ ในกรณีดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครอง ผู้ทำคำสั่ง
ทางปกครองในกรณีดังกล่าวได้แก่ผู้ใด กรมที่ดินจึงขอหารือประเด็นดังกล่าวมายังสำนักงาน
คณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้รับฟังคำชี้แจงของผู้แทน
กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมที่ดิน) แล้วเห็นว่า มีประเด็นที่ต้องพิจารณา
๒ ประเด็น โดยมีความเห็นในแต่ละประเด็นดังนี้

~ ประเด็นที่หนึ่ง การจำหน่าย ส.ค.๑ ออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดินเป็น
คำสั่งทางปกครองหรือไม่นั้น เห็นว่า การจำหน่าย ส.ค.๑ ออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดิน
เป็นการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัดและเจ้าพนักงานที่ดิน ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย
ที่ ๑๒๔๔/๒๕๔๗ เรื่อง ระเบียบการแจ้งและรับแจ้งที่ดินที่มีผู้ครอบครองอยู่ก่อนวันที่ประมวล
กฎหมายที่ดินใช้บังคับ ประกอบกับคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๒๓/๒๕๑๓ เรื่อง จำหน่าย ส.ค.๑
ออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดิน ซึ่งมีผลเป็นการทำให้ผู้แจ้งการครอบครองที่ดินที่ถูก
จำหน่ายการครอบครองดังกล่าวไม่สามารถนำ ส.ค.๑ ซึ่งเป็นหลักฐานการแจ้งการครอบครอง

ที่ดินไปขออนุญาตที่ดินได้ตามมาตรา ๕๔ ทวิ” แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ดังนั้น จึงเป็น
การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลกระทบต่อสิทธิของบุคคล อันเป็น “คำสั่ง
ทางปกครอง” ตามบทนิยามในมาตรา ๕” แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๕๔ ทวิ เมื่อได้สำรวจรังวัดทำแผนที่หรือพิสูจน์สอบสวนการทำประโยชน์ในที่ดิน
ตามมาตรา ๕๔ แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ แล้วแต่กรณี
ให้แก่บุคคลตามที่ระบุไว้ในวรรคสอง เมื่อปรากฏว่าที่ดินที่บุคคลนั้นครอบครองเป็นที่ดินที่อาจออกโฉนดที่ดิน
หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ได้ตามประมวลกฎหมายนี้

บุคคลซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่อาจออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตาม
วรรคหนึ่งไม่ได้ คือ

(๑) ผู้ซึ่งมีหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน มีใบจอง ใบหยิกยกทำ หนังสือรับรอง
การทำประโยชน์ โฉนดตราจอง ตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” หรือเห็นผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่าด้วย
การจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ

(๒) ผู้ซึ่งได้ปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ ตรี

(๓) ผู้ซึ่งครอบครองที่ดินและทำประโยชน์ในที่ดินภายหลังวันที่ประมวลกฎหมายนี้
ใช้บังคับ และไม่มีใบจอง ใบหยิกยกทำ หรือไม่มีหลักฐานว่าเป็นผู้มีสิทธิตามกฎหมายว่า ด้วยการจัดที่ดิน
เพื่อการครองชีพ

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ผู้ซึ่งมีหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดินตามวรรคสอง (๑)
ให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้ครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่องมาจากรุ่นก่อนแล้วด้วย

สำหรับบุคคลตามวรรคสอง (๒) และ (๓) โฉนดโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรอง
การทำประโยชน์แล้วแต่กรณีใดไม่เก็บค่าสิทธิ ถ้าเก็บค่าสิทธิจะต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าราชการจังหวัด
เป็นการเฉพาะราย ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ภายในสิบปีนับแต่วันที่ได้รับโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง
ห้ามมิให้บุคคลตามวรรคสอง (๓) ผู้ใดมาซึ่งสิทธิในที่ดินดังกล่าวโฉนดที่ดินนั้นให้แก่ผู้อื่น เว้นแต่เป็นการ
ตกทอดทางมรดก หรือโอนให้แก่หน่วยงานการเมือง องค์การของรัฐหรือตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งองค์การ
ของรัฐหรือ รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติ หรือโอนให้แก่สหกรณ์เพื่อชำระหนี้โดยได้รับอนุมัติจาก
นายทะเบียนสหกรณ์

ภายในกำหนดระยะเวลาตามโฉนดที่ดินวรรคหนึ่ง **ที่ดิน**นั้นไม่อยู่ในเขตแห่งการเวนคืนที่ดิน
มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า

(๑) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่าง
บุคคลในทันทีที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสภาพสิทธิหรือหน้าที่ของ
บุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุญาต การวินิจฉัยอุทธรณ์
การรับรอง และการจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออก

(๒) การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

ฯลฯ

ฯลฯ

ประเด็นที่สอง การจำหน่าย ส.ค.๑ ออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดิน
เป็นการออกคำสั่งทางปกครองของผู้ใดและใครเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว

วิธีการจำหน่าย ส.ค.๑ ออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดินกำหนดไว้
โดยข้อ ๔ ของคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒๔๔/๒๕๔๗ เรื่อง ระเบียบการแจ้งและรับแจ้ง
ที่ดินที่มีผู้ครอบครองอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ที่ให้นายอำเภอสอบสวนเสนอ
ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการในกรณีที่ปรากฏว่าการแจ้งการครอบครองที่ดินมีการผิดพลาด
คลาดเคลื่อน และตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๒๓/๒๕๑๓ ซึ่งกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวน
แล้วขออนุมัติผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งจำหน่าย โดยให้ขีดเส้นขนานคู่ที่ด้านหน้า ส.ค.๑ ทั้งสองตอน
และที่เอกสารอื่นขอที่ดินแปลงนั้นในสารบบ และหมายเหตุว่า “ผู้ว่าราชการจังหวัดได้อนุมัติให้
จำหน่ายแล้ว...” แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงนาม และวัน เดือน ปี กำกับไว้

คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองเห็นว่า ข้อกำหนดดังกล่าวให้
อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัดในการออกคำสั่งจำหน่าย ส.ค.๑ ออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดิน
ส่วนการดำเนินการของเจ้าพนักงานที่ดินเป็นเพียงวิธีการดำเนินการจำหน่าย ส.ค.๑ ให้เป็นไป
ตามคำสั่งหรือการอนุมัติของผู้ว่าราชการจังหวัดเท่านั้น ดังนั้น การจำหน่าย ส.ค.๑ ออกจาก
ทะเบียนการครอบครองที่ดินจึงเป็นคำสั่งทางปกครองของผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งในกรณีนี้ตาม
ข้อ ๒ (๑๑) ของกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติ

ข้อ ๔ ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานว่าหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดินดังกล่าวนั้น มีการ
ผิดพลาดคลาดเคลื่อน ให้นายอำเภอสอบสวนเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการเช่นกัน แล้วให้แก้ไข
ทะเบียนการครอบครองที่ดินตามกรณี

ข้อ ๒ การพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ให้คำสั่งไม่เห็นด้วยกับ
คำอุทธรณ์ให้เป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

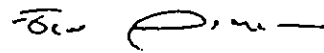
ฯลฯ

(๑๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในกรณีที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองเป็นผู้ว่าราชการ
กรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือในฐานะราชการ
ในส่วนภูมิภาค

ฯลฯ

ฯลฯ

วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
เป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์

(ศาสตราจารย์พิเศษ ชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนะ)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ธันวาคม ๒๕๕๕

ที่ มท 0712/ว 20094

กรมที่ดิน

ถนนพระพิพิธ กท 10200

17 สิงหาคม 2544

เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครองตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาคำแนะนำของสำนักงานศาลปกครอง ที่ 1/2544 เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครอง
2. สำเนาคำแนะนำของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ที่ 1/2540 เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง

ด้วยกรมที่ดินได้รับแจ้งจากสำนักงานศาลปกครองว่ามาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 บัญญัติว่าคำสั่งใดที่อาจฟ้องต่อศาลปกครองได้ ให้ผู้ออกคำสั่งระงับวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งดังกล่าว ถ้าไม่มีการแจ้งข้อความดังกล่าว กฎหมายบัญญัติให้ขยายระยะเวลาในการยื่นคำฟ้องออกไปเป็นหนึ่งปี นับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง ดังนั้น เพื่อช่วยให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานทางปกครองต่าง ๆ ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าวได้โดยถูกต้อง สำนักงานศาลปกครองจึงได้จัดทำคำแนะนำเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครอง (สิ่งที่ส่งมาด้วย 1) มาให้หน่วยงานทางปกครองทุกแห่งได้ทราบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติให้ถูกต้อง ในการนี้สำนักงานศาลปกครองขอแจ้งด้วยว่า หน่วยงานทางปกครองนอกจากจะต้องปฏิบัติตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ ดังกล่าวแล้ว ยังคงต้องปฏิบัติตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ในเรื่องการแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง ให้ครบถ้วนและสอดคล้องกันด้วย ซึ่งในเรื่องนี้คณะกรรมการ

วิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้เคยออกคำแนะนำ ที่ 1/2540 แจ้างเวียนให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทราบ และปฏิบัติด้วยแล้ว และเพื่อให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายทั้ง 2 มาตรา ได้อย่างครบถ้วน สำนักงาน ศาลปกครองจึงได้แนบคำแนะนำ ที่ 1/2540 (สิ่งที่ส่งมาด้วย 2) มาพร้อมกันนี้ด้วย

๙/ กรมที่ดินจึงขอส่งคำแนะนำของสำนักงานศาลปกครองที่ 1/2544 เรื่อง หลักเกณฑ์
การแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครอง และคำแนะนำของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง
ที่ 1/2540 มาเพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง
และมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองฯ และแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบและ
ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

นายอรรถพร ทองประไพ
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมที่ดิน

กองนิติการ

โทร. 0-2223-2402

โทรสาร 0-2222-3817

1. ตั้งแต่วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๖๓ ถึง ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๓ มีมติเห็นชอบให้
ดำเนินการตามข้อ ๑
2. ตั้งแต่วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๓ ถึง ๑๕ กันยายน ๒๕๖๓ มีมติเห็นชอบให้
ดำเนินการตามข้อ ๑

คำแนะนำของสำนักงานศาลปกครอง

ที่ ๑/๒๕๕๔

เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครอง

ด้วยสำนักงานศาลปกครองมีความเห็นว่า ตามที่พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง และวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๒ บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวว่า ผู้ออกคำสั่งทางปกครองต้องระบุนิติการยื่นคำฟ้อง และระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งดังกล่าว ดังนั้น เพื่อเป็นการวางแนวทางในการปฏิบัติราชการทางปกครองในเรื่องการแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครองของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครอง สมควรแนะนำให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองปฏิบัติให้ครบถ้วนถูกต้องตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ และเนื่องจาก มาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองต้องแจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ให้ผู้รับคำสั่งทางปกครองทราบด้วยเช่นกัน คำแนะนำนี้

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒

มาตรา ๕๐ คำสั่งใดที่อาจฟ้องต่อศาลปกครองได้ ให้ผู้ออกคำสั่งระบุนิติการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่ปรากฏต่อผู้ออกคำสั่งใดในภายหลังว่า ตนมิได้ปฏิบัติตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้นั้นดำเนินการแจ้งข้อความซึ่งพึงระบุนิติการให้ผู้รับคำสั่งทราบโดยไม่ชักช้า ในกรณีนี้ให้ระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องเริ่มนับใหม่ นับแต่วันที่ผู้รับคำสั่งได้รับแจ้งข้อความดังกล่าว

ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่ตามวรรคสองและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องมีกำหนดน้อยกว่าหนึ่งปีให้ขยายเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่รับคำสั่ง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๕๐ คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ให้ระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งการรับคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งดังกล่าวไว้ด้วย

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง แต่ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่และระยะเวลาดังกล่าวมีระยะเวลาน้อยกว่าหนึ่งปีให้ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่รับคำสั่งทางปกครอง

จึงได้กำหนดขึ้นโดยเชื่อมโยงกับการแจ้งสิทธิอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ด้วย ดังนี้

๑. รายละเอียดในการแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีปกครอง มี ๓ ประการดังนี้

(๑) คำสั่งทางปกครองใดที่อาจถูกฟ้องต่อศาลปกครองได้ ให้ผู้ออกคำสั่งทางปกครองระบุว่าผู้มีส่วนได้เสียอาจฟ้องต่อศาลปกครองไว้ท้ายคำสั่งหรือในหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

(๒) ระเบียบการยื่นคำฟ้องว่าการยื่นคำฟ้องอาจทำเป็นหนังสือไปยื่นต่อศาลโดยตรงหรือยื่นคำฟ้องทางไปรษณีย์ลงทะเบียน และศาลที่จะฟ้องได้แก่ศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองกลาง หรือศาลปกครองจังหวัดใด

(๓) ระบุระยะเวลาสำหรับการยื่นคำฟ้องตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ตัวอย่างเช่น ใช้ข้อความว่า “ถ้าหากท่านประสงค์จะฟ้องโต้แย้งคำสั่ง (หรือคำวินิจฉัยอุทธรณ์) นี้ ให้ทำคำฟ้องเป็นหนังสือยื่นต่อศาลปกครอง หรือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนไปยังศาลปกครอง.....(ระบุชื่อศาลปกครองสูงสุด ศาลปกครองกลาง หรือศาลปกครองจังหวัดใด) ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่รับแจ้งหรือทราบคำสั่ง (หรือคำวินิจฉัยอุทธรณ์)”

๒. วิธีการแจ้งสิทธิในการฟ้องคดีในกรณีต่าง ๆ ซึ่งอาจแยกเป็น ๓ กรณี ดังนี้

(๑) กรณีที่คำสั่งทางปกครองนั้นออกโดยผู้ออกคำสั่งทางปกครอง ซึ่งต้อง

อุทธรณ์หรือโต้แย้งก่อนจึงจะฟ้องต่อศาลปกครองได้

กรณีนี้ผู้ออกคำสั่งทางปกครองต้องแจ้งสิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองตามคำแนะนำของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง ที่ ๑/๒๕๔๐ ตามนัยของมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ พร้อมทั้งแจ้งสิทธิฟ้องคดีปกครอง

“คณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองได้ออกคำแนะนำที่ ๑/๒๕๔๐ เรื่องหลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองตามมาตรานี้และแจ้งเวียนให้ส่วนราชการต่าง ๆ ทราบและปฏิบัติแล้ว

“พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๔๔ การฟ้องคดีปกครองจะต้องยื่นฟ้องภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดี หรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดีได้มีหนังสือร้องขอต่อหน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดและไม่ได้รับหนังสือชี้แจงจากหน่วยงานทางปกครอง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือได้รับแต่เป็นคำชี้แจงที่ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าไม่มีเหตุผล แล้วแต่กรณี เว้นแต่จะมีบทกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ตามมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ด้วย โดยอาจแยกวิธีการแจ้งสิทธิเป็น ๔ กรณี ดังต่อไปนี้

(๑.๑) กรณีกฎหมายกำหนดวิธีการและระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองไว้ และกำหนดระยะเวลาในการฟ้องคดีต่อศาลไว้ด้วย

ในกรณีนี้ เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองนอกจากจะต้องแจ้งให้ผู้รับคำสั่งยื่นอุทธรณ์ หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจวินิจฉัยอุทธรณ์ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้แล้ว เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองจะต้องแจ้งวิธีการยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ด้วยว่า

ก. ถ้ามีการวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว

ผู้รับคำสั่งมีสิทธิฟ้องคดีคัดค้านคำวินิจฉัยอุทธรณ์ภายในเวลา ๙๐ วัน นับแต่วันที่รับแจ้งหรือทราบคำวินิจฉัยอุทธรณ์ หรือภายในเวลาที่กฎหมายเฉพาะกำหนดซึ่งอาจสั้นหรือยาวกว่า ๙๐ วันก็ได้

ข. ถ้าในกรณีที่ครบกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์แล้ว แต่ผู้มีอำนาจยังไม่วินิจฉัยอุทธรณ์

ผู้รับคำสั่งทางปกครองสามารถยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองในประเด็นการพิจารณาอุทธรณ์ล่าช้า รวมทั้งสามารถฟ้องในประเด็นเกี่ยวกับเนื้อหาของคำสั่งทางปกครองนั้นว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ด้วยก็ได้ โดยต้องใช้สิทธิฟ้องภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันครบกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอุทธรณ์ หรือภายในระยะเวลาที่กฎหมายเฉพาะกำหนดซึ่งอาจสั้นหรือยาวกว่า ๙๐ วันก็ได้

ตัวอย่างของบทบัญญัติตาม (๑.๑) นี้ ได้แก่

มาตรา ๕๒ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒

ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๕๒ ผู้ขอรับใบอนุญาต ผู้ได้รับใบอนุญาต ผู้แจ้งตาม มาตรา ๓๙ ทวิ และผู้ได้รับคำสั่งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัตินี้มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

การอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือและยื่นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นผู้ออกคำสั่งดังกล่าว และให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นจัดส่งอุทธรณ์และเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดไปยังคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

ให้คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์มีคำวินิจฉัยอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง
ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ แล้วแจ้งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยเหตุผลเป็นหนังสือไปยัง
ผู้อุทธรณ์และเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ถ้าผู้อุทธรณ์ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ ให้เสนอคดีต่อศาลภายใน
สามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำวินิจฉัยอุทธรณ์

ฯลฯ

ฯลฯ”

มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืน
อสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๒๕ ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนตามมาตรา ๑๘ ผู้ใดไม่พอใจ
ในราคาของอสังหาริมทรัพย์หรือจำนวนเงินค่าทดแทนที่คณะกรรมการกำหนด ตามมาตรา ๙
มาตรา ๑๐ ทวิ มาตรา ๒๓ หรือมาตรา ๒๔ วรรคสาม มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีผู้รักษาการ
ตามพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา ๖ หรือรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติเวนคืน
อสังหาริมทรัพย์ฉบับนั้นภายในหกสิบวันนับแต่วันได้รับหนังสือจากเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งได้รับ
มอบหมายจากเจ้าหน้าที่ให้มารับเงินค่าทดแทนดังกล่าว

ในการพิจารณาอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการ
ชั้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมาย และผู้มีความรู้ความสามารถในการตีราคา
อสังหาริมทรัพย์ มีจำนวนทั้งหมดไม่น้อยกว่าห้าคน เป็นผู้พิจารณาเสนอความเห็นต่อรัฐมนตรี
ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีวินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายในหกสิบวันนับแต่วันที่รับคำอุทธรณ์

ฯลฯ

ฯลฯ”

“มาตรา ๒๖ ในกรณีผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนยังไม่พอใจในคำวินิจฉัย
ของรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๕ หรือในกรณีที่รัฐมนตรีมิได้วินิจฉัยอุทธรณ์ให้เสร็จสิ้นภายในกำหนด
เวลาตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง ให้มีสิทธิฟ้องคดีต่อศาลได้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง
คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีหรือนับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าว แล้วแต่กรณี

ฯลฯ

ฯลฯ”

(๑.๒) กรณีกฎหมายเฉพาะกำหนดวิธีการและระยะเวลาในการอุทธรณ์
หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองไว้และกำหนดให้คำวินิจฉัยอุทธรณ์นั้น
เป็นที่สุด หรือมิได้กำหนดให้ถึงที่สุดแต่มิได้กำหนดวิธีการหรือ
ระยะเวลาในการฟ้องคดีต่อศาลไว้

ในกรณีนั้นนอกจากเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองจะต้องแจ้งให้ผู้รับ
คำสั่งยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจวินิจฉัยอุทธรณ์ภายในระยะเวลาที่กฎหมาย

นั้นกำหนดไว้แล้ว เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองจะต้องแจ้งวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลา
สำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งดังกล่าวด้วยเช่นเดียวกับกรณี ก. และ ข. ของข้อ (๑.๑) ข้างต้น
การที่กฎหมายกำหนดให้คำวินิจฉัยอุทธรณ์เป็นที่สุดท้าย มีผลเป็นที่สุดท้ายฝ่ายบริหารเท่านั้น
ไม่ตัดสิทธิผู้มีส่วนได้เสียที่จะฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

ตัวอย่างของบทบัญญัติตาม (๑.๒) นี้มี ๓ มาตรา ได้แก่

มาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมแร่ดิบ พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๑๐ ผู้รับใบอนุญาตแร่รายใดไม่พอใจในจำนวนแร่ทำเหมืองของตน
ให้อุทธรณ์ต่อรัฐมนตรี โดยยื่นคำอุทธรณ์ต่อทรัพยากรธรณีประจำท้องที่ภายในกำหนดสิบห้าวัน
นับแต่วันรับใบอนุญาตแล้ว คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุดท้าย”

มาตรา ๑๔ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. ๒๕๒๑

ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๑๔ จัตวา ผู้ค้าน้ำมันตามมาตรา ๖ ทวิ หรือผู้ขนส่งน้ำมันตาม
มาตรา ๑๓ ทวิ ที่ถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตตามมาตรา ๑๔ ทวิ หรือมาตรา ๑๔ เสร
แล้วแต่กรณี มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่งพักใช้ใบอนุญาต
หรือคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาต คำสั่งของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุดท้าย”

ฯลฯ

ฯลฯ”

มาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการฉาปนกิจสงเคราะห์ พ.ศ. ๒๕๑๗

ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๓๔

ฯลฯ

ฯลฯ

ในกรณีที่นายทะเบียนมีคำสั่งให้เพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่กรรมการ
ของสมาคมฉาปนกิจสงเคราะห์คนหนึ่งคนใดมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งนั้นต่อปลัดกระทรวงได้ โดยทำ
เป็นหนังสือยื่นต่อนายทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

คำวินิจฉัยของปลัดกระทรวงให้เป็นที่สุดท้าย”

✕ ✕ (๑.๓) กรณีที่กฎหมายมิได้กำหนดวิธีการและระยะเวลาในการอุทธรณ์
หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองไว้ และไม่ได้กำหนดวิธีการและ
ระยะเวลาในการฟ้องคดีต่อศาลไว้ด้วย

ในกรณีนี้ นอกจากเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองจะต้องแจ้งให้ผู้รับ
คำสั่งทราบว่าอาจยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งต่อเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองภายใน ๑๕ วัน

นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ แล้ว เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองจะต้องแจ้งวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งดังกล่าวด้วยว่า ในกรณีที่ครบกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาของผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว ไม่ว่าจะมีความวินิจฉัยของผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์หรือไม่ ผู้รับคำสั่งทางปกครองสามารถที่จะยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองภายในระยะเวลา ๙๐ วันนับแต่วันที่รู้หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการฟ้องคดีตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยแยกออกเป็น ๒ กรณีเช่นเดียวกับ ก. และ ข. ของข้อ (๑.๑) ข้างต้น

(๑.๔) กรณีคำสั่งทางปกครองที่ไม่อยู่ในบังคับที่จะต้องแจ้งให้คู่กรณี

ทราบถึงการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองตามมาตรา ๔๐

แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

คำสั่งด้วยวาจาโดยสภาพไม่สามารถแจ้งวิธีการและระยะเวลาอุทธรณ์ได้

แต่ถ้าผู้รับคำสั่งร้องขอโดยมีเหตุอันสมควรภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่คำสั่งดังกล่าว เจ้าหน้าที่

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๔๔ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๔ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรีและไม่มีความหมาย

กำหนดขั้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย

การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับตาม

มาตรา ๔๖ วรรคหนึ่ง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๔๔ ให้เจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง พิจารณาคำอุทธรณ์และแจ้งผู้อุทธรณ์โดยไม่ชักช้า แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่รับอุทธรณ์ ในกรณีที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองตามความเห็นของตนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย

ถ้าเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้เร่งรายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์พิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ตนได้รับรายงาน ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้ผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์มีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดเวลาดังกล่าวนการนี้ ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาคำอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาดังกล่าว

เจ้าหน้าที่ผู้ใดจะเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาคำอุทธรณ์ตามวรรคสองให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

บทบัญญัติมาตรานี้ไม่ใช้กับกรณีที่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ผู้ออกคำสั่งต้องยืนยันคำสั่งนั้นเป็นหนังสือตามมาตรา ๓๕^๑ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๔ และในคำสั่งยืนยันเป็นหนังสือดังกล่าวเจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ ตลอดจนระเบียบวิธีการและระยะเวลายื่นฟ้องต่อศาลปกครองไว้ด้วย ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อ (๑.๑) (๑.๒) หรือ (๑.๓)

(๒) กรณีที่คำสั่งทางปกครองนั้นออกโดยผู้ออกคำสั่งทางปกครองที่เป็น
รัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี คณะกรรมการ หรือคณะกรรมการวินิจฉัย
ข้อพิพาท

โดยหลักแล้วคำสั่งดังกล่าวไม่ต้องมีการอุทธรณ์(เว้นแต่กรณีที่กฎหมายเฉพาะบัญญัติให้ต้องอุทธรณ์) ดังนั้น ในการแจ้งคำสั่งดังกล่าวจะต้องระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องให้ครบถ้วนตามคำแนะนำในข้อ ๑.

(๓) กรณีที่คำสั่งทางปกครองนั้นเป็นคำสั่งในชั้นอุทธรณ์โดยผู้มีอำนาจ
พิจารณาอุทธรณ์ (ซึ่งอาจเป็นเจ้าหน้าที่คนเดียวหรือคณะกรรมการ)

(๓.๑) กรณีที่กฎหมายกำหนดวิธีการและระยะเวลาในการฟ้องคดีไว้

เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ (เจ้าหน้าที่คนเดียวหรือคณะกรรมการ) จะต้องระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องให้ผู้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ทราบว่า ผู้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์สามารถยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองด้วยวิธีการอย่างไรและภายในระยะเวลาที่กฎหมายเฉพาะเรื่องกำหนดไว้ นับแต่วันที่ได้รับแจ้งหรือทราบคำวินิจฉัยอุทธรณ์

✱ (๓.๒) กรณีที่กฎหมายเฉพาะเรื่องมิได้กำหนดวิธีการและระยะเวลา
ในการฟ้องคดีไว้

ในกรณีนี้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์จะต้องแจ้งวิธีการและระยะเวลาในการฟ้องคดีต่อศาลปกครองเช่นเดียวกันโดยแยกเป็น ๒ กรณี คือ

ก. กรณีที่กฎหมายกำหนดให้คำวินิจฉัยอุทธรณ์มีผลเป็นที่สุด

แม้กฎหมายจะบัญญัติให้คำวินิจฉัยอุทธรณ์มีผลเป็นที่สุด แต่เป็นที่สุดฝ่ายบริหารเท่านั้น ไม่ตัดสิทธิผู้มีส่วนได้เสียที่จะฟ้องต่อศาลปกครองได้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ (เจ้าหน้าที่คนเดียวหรือคณะกรรมการ) จะต้องระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องให้ผู้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ทราบว่า ผู้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์

^๑พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๓๕ ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองเป็นคำสั่งด้วยวาจา ถ้าผู้รับคำสั่งนั้นร้องขอและการร้องขอได้กระทำโดยมิเหตุอันสมควรภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีคำสั่งดังกล่าว เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งต้องยืนยันคำสั่งนั้นเป็นหนังสือ

สามารถยื่นคำฟ้องต่อศาลปกครองภายในระยะเวลา ๙๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งหรือทราบ
คำวินิจฉัยอุทธรณ์ ตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณา
คดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

ข. กรณีที่เป็นการพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๔ แห่ง
พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕

เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๔๔ แห่ง
พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๔
(พ.ศ. ๒๕๔๐) ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าว จะต้องระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลา
สำหรับยื่นคำฟ้องให้ผู้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์ทราบว่าผู้รับคำวินิจฉัยอุทธรณ์สามารถยื่นคำฟ้องต่อ
ศาลปกครองภายในระยะเวลา ๙๐ วันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งหรือทราบคำวินิจฉัยอุทธรณ์ตามระยะเวลา
ที่ระบุในมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒

๓. แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับคำสั่งทางปกครองที่ออกตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม

๒๕๔๒ และเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองมิได้ระบุวิธีการยื่นคำฟ้อง
และระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องไว้ในคำสั่งทางปกครอง

บรรดาคำสั่งทางปกครองที่ออกตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๒ ซึ่งเป็นวันที่
พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๒ ใช้บังคับเป็นต้นมา
ถ้าเจ้าหน้าที่มิได้ระบุวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องให้ผู้รับคำสั่งทราบผลทาง
กฎหมายจะทำให้ระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องซึ่งมีกำหนดน้อยกว่าหนึ่งปีขยายไปเป็นหนึ่งปี
ฉะนั้น เจ้าหน้าที่ควรพิจารณาว่าจะแจ้งวิธีการยื่นคำฟ้องและระยะเวลาสำหรับยื่นคำฟ้องให้ผู้รับ
คำสั่งทราบหรือไม่ เพื่อให้ระยะเวลายื่นคำฟ้องเริ่มนับใหม่ นับแต่วันที่ผู้รับคำสั่งได้รับแจ้งข้อความ
ดังกล่าวซึ่งจะสั้นกว่าหนึ่งปี ทั้งนี้ เพื่อมิให้การใช้สิทธิในการฟ้องคดีปกครองทุกเรื่องต้องขยาย
ระยะเวลาออกไปเป็นหนึ่งปี อันจะทำให้ความไม่แน่นอนเกี่ยวกับคำสั่งทางปกครองขยายออกไป
ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการบริหารราชการและไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

อนึ่ง สำหรับคำสั่งทางปกครองที่ออกก่อนวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๒ ไม่อยู่ในบังคับ
ที่จะต้องแจ้งวิธีการและระยะเวลาการยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครองแต่ประการใด

ยุทธ แฉล้มภักดิ์

(นายชาญชัย แสวงศักดิ์)

รักษาการในตำแหน่ง

เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง

คำแนะนำของคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

ที่ 1/2540

เรื่อง หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง

ด้วยคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองมีความเห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 มีผลใช้บังคับ (ตั้งแต่วันที่ 14 พฤษภาคม 2540) การแจ้งคำสั่งทางปกครองให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องจะมีหลักเกณฑ์บางประการที่แตกต่างไปจากที่เคยเป็นมา กล่าวคือการแจ้งคำสั่งทางปกครองจะต้องปฏิบัติตามมาตรา 40¹ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ที่กำหนดว่า คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองต้องแจ้งให้ผู้รับคำสั่งทราบถึงรายละเอียดและระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งดังกล่าวด้วย ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองมิได้แจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ในคำสั่งและไม่มีการแจ้งการใช้สิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งใหม่ในภายหลังระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งจะขยายออกไปเป็นหนึ่งปีตามมาตรา 40 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้รับคำสั่งทางปกครองและจะส่งผลให้ทางราชการต้องผูกพันในการพิจารณาอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองนานขึ้นกว่าที่กฎหมายในเรื่องนั้น ๆ ได้บัญญัติไว้

¹ มาตรา 40 คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ให้ระบุนกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้ง การยื่นอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งดังกล่าวไว้ด้วย

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งเริ่มต้นนับใหม่ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง แต่ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่และระยะเวลาดังกล่าว มีระยะเวลาด้านกว่าหนึ่งปี ให้ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับคำสั่งทางปกครอง

คณะกรรมการวิधिปฏิบัติราชการทางปกครองเห็นว่าการแจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการใช้สิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองแก่คู่กรณีเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเพราะเป็นการคุ้มครองสิทธิของคู่กรณีผู้รับคำสั่ง สมควรแนะนำให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองปฏิบัติให้ครบถ้วนถูกต้องตามข้อกำหนดที่บัญญัติไว้ในมาตรา 40 วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติวิधिปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ดังนี้

1. รายละเอียดในการแจ้งสิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง

(1) ระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ในคำสั่งในกรณีเป็นคำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้

(2) ระบุการยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง ประกอบด้วย บุคคลผู้รับคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง สถานที่ยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง เงื่อนไขอันเป็นสาระสำคัญในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งในกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้

(3) ระบุระยะเวลาสำหรับการยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้ง

ตัวอย่างเช่น ใช้ข้อความว่า "ถ้าหากท่านประสงค์จะอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งนี้ ให้ยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งดังกล่าวต่อ _____(1)_____ภายใน _____(2)_____วัน นับแต่วันที่รับทราบคำสั่งนี้"

หมายเหตุ (1) ให้ระบุ บุคคล คณะบุคคล หรือ เจ้าหน้าที่ผู้รับอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

(2) ให้ระบุระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์

2. กรณีที่ต้องแจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองที่
ทำเป็นหนังสือ อาจแยกเป็นกรณีได้ดังนี้

(ก) ในกรณีมีกฎหมายเฉพาะเรื่องกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งไว้ เช่น การยื่นอุทธรณ์ตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522

"มาตรา 48 ผู้รับใบอนุญาตประกอบการขนส่งซึ่งถูกตั้งเพิกถอนใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ทราบคำสั่ง

๑๓๑

๑๓๑"

หรือการยื่นอุทธรณ์ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518

"มาตรา 20 ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่ออกใบอนุญาต หรือไม่อนุญาตให้ค้าอาชญาใบอนุญาต ผู้ขอใบอนุญาตหรือผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อรัฐมนตรีภายในสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือของพนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งการไม่ออกใบอนุญาต หรือไม่อนุญาตให้ค้าอาชญาใบอนุญาต

๑๓๑

๑๓๑"

ในกรณีนี้ให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองแจ้งรายละเอียดและระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าว

(ข) ในกรณีไม่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งไว้ ให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งแจ้งให้ผู้รับคำสั่งยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งต่อเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 44¹ ของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 เช่น มาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

“มาตรา 21 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา 16 ออกจากเขตอุทยานแห่งชาติหรือควั่นการกระทำใด ๆ ในเขตอุทยานแห่งชาติ”

3. กรณีคำสั่งทางปกครองที่ไม่อยู่ในบังคับที่ต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบถึงการใช้สิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งตามมาตรา 40²

คำสั่งด้วยวาจาโดยสภาพไม่สามารถแจ้งรายละเอียดและระยะเวลาให้ใช้สิทธิอุทธรณ์ได้ ถ้าผู้รับคำสั่งร้องขอโดยมิเหตุอันสมควรภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คำสั่งดังกล่าว เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งต้องยื่นขึ้นคำตั้งนั้นเป็นหนังสือตามมาตรา 35³ และในคำตั้งยื่นขึ้นเป็นหนังสือดังกล่าวเจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ในหนังสือนั้นด้วยโดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ในข้อ (ก) หรือ (ข) กล่าวคือ ถ้ามีกฎหมายเฉพาะกำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ก็ให้แจ้งรายละเอียดและระยะเวลาตามนั้น ถ้ากฎหมายเฉพาะไม่ได้กำหนดระยะเวลาดังกล่าวไว้ ก็ให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งแจ้งให้ผู้รับคำสั่งยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งต่อเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง

¹ มาตรา 44 ภายใต้มงกับมาตรา 48 ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองใดไม่ได้ออกโดยรัฐมนตรี และไม่มีกฎหมายกำหนดขึ้นตอนอุทธรณ์ภายในฝ่ายปกครองไว้เป็นการเฉพาะ ให้คู่กรณีอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นโดยยื่นต่อเจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ตนได้รับแจ้งคำสั่งดังกล่าว

คำอุทธรณ์ต้องทำเป็นหนังสือ โดยใครระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายที่อ้างอิงประกอบด้วย

การอุทธรณ์ไม่เป็นเหตุให้ทุเลาการบังคับตามคำสั่งทางปกครอง เว้นแต่จะมีการสั่งให้ทุเลาการบังคับตาม มาตรา 56 วรรคหนึ่ง

² โปรดดูเรื่องอรรถที่ 1

³ มาตรา 35 ในกรณีที่คำสั่งทางปกครองเป็นคำสั่งด้วยวาจา ถ้าผู้รับคำสั่งนั้นร้องขอและการร้องขอได้กระทำโดยมิเหตุอันสมควรภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คำสั่งดังกล่าว เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งต้องยื่นขึ้นคำตั้งนั้นเป็นหนังสือ

4. กรณีที่ไม่อยู่ในบังคับที่ต้องแจ้งการใช้สิทธิอุทธรณ์หรือได้แจ้งตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

โดยที่หน้าที่ต้องแจ้งสิทธิอุทธรณ์หรือได้แจ้งไว้ในคำสั่งทางปกครองนี้จะใช้บังคับเฉพาะในกรณีที่มิพบัญญัติแจ้งชัดไว้ในกฎหมายว่าคำสั่งทางปกครองใดของเจ้าหน้าที่ต้องอุทธรณ์หรือได้แจ้งอย่างไร และภายในระยะเวลาเท่าใดเท่านั้น ส่วนกรณีที่กระบวนการพิจารณาของฝ่ายปกครองสิ้นสุดลงแล้ว และคู่กรณียังไม่พอใจผลคำสั่งทางปกครองนั้น คู่กรณีย่อมมีสิทธิที่จะนำเรื่องไปร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์หรือฟ้องเป็นคดีต่อศาลได้คือไปตามหลักการทบทวนทางกฎหมาย ซึ่งในกรณีดังกล่าว เจ้าหน้าที่ไม่อยู่ในสภาพที่จะรับผิดชอบได้ว่าเรื่องใดจะร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์หรือฟ้องศาลได้หรือไม่ และภายในระยะเวลาใดโดยแน่ชัด ดังนั้น เจ้าหน้าที่จึงไม่มีหน้าที่ต้องแจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการใช้สิทธิอุทธรณ์หรือได้แจ้งตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่จะแนะนำถึงสิทธิที่จะนำเรื่องไปร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์หรือฟ้องคดีต่อศาลตามที่เห็นสมควรก็ได้

5. ปัญหาคาบเกี่ยวในการใช้พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

เนื่องจากหลักการในพระราชบัญญัติดังกล่าวถือว่าการแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือได้แจ้งคำสั่งทางปกครองเป็นส่วนหนึ่งของการทำคำสั่งทางปกครอง การไม่แจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์หรือได้แจ้งจะมีผลเป็นการขยายระยะเวลาการอุทธรณ์หรือได้แจ้งที่สั้นกว่าหนึ่งปีออกไปเป็นหนึ่งปีและมีผลใช้บังคับแก่คำสั่งทางปกครองที่ออก ตั้งแต่วันที่ 14 พฤษภาคม 2540 เป็นต้นไป ดังนั้น คำสั่งทางปกครองที่ออกก่อนวันที่ 14 พฤษภาคม 2540 การไม่แจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์หรือได้แจ้งจึงไปอยู่ในบังคับของมาตรา 40⁵ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

6. แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับคำสั่งทางปกครองที่ออกตั้งแต่วันที่ 14 พฤษภาคม 2540 และเจ้าหน้าที่ไม่ได้แจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือได้แจ้งไว้ในคำสั่งทางปกครอง

บรรดาคำสั่งทางปกครองที่ออกตั้งแต่วันที่ 14 พฤษภาคม 2540 เป็นต้นมา ถ้า เจ้าหน้าที่ไม่ได้แจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์หรือได้แจ้งให้ผู้รับคำสั่งทราบ ผลทางกฎหมายจะทำให้

⁵ โปรดดูเชิงอรรถ 1

ระยะเวลาการใช้สิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งที่สั้นกว่าหนึ่งปีขยายไปเป็นหนึ่งปีเสมอ ฉะนั้น เจ้าหน้าที่ควรพิจารณาว่าจะแจ้ง ตั้งใหม่หรือไม่ หากเห็นเป็นการสมควรก็ให้แจ้งคำสั่งทางปกครองไปใหม่พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งไปด้วย เพื่อให้ระยะเวลาอุทธรณ์เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายเฉพาะหรือตามมาตรา 44^{*} แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้สิทธิอุทธรณ์ในทุกเรื่องต้องขยายระยะเวลาออกไปเป็นหนึ่งปีอันจะทำให้การบริหารราชการไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

1159 ๕.๓๓

(นายเฉลิมชัย วสินนท์)

ประธานคณะกรรมการวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง

* ไปรตฺตเจริงอรรด 2

อันใน

คำพิพากษาฎีกาที่ 1518/2503

การแจ้งการครอบครองที่ดินตามแบบ จ.ค. 1 นั้น ไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้แจ้งแต่ประการใด เว้นแต่ผู้แจ้งจะได้สิทธิครอบครองอยู่แล้วโดยชอบด้วยกฎหมาย

คำพิพากษาฎีกาที่ 1772/2504

น. ทำ จ.ค. 1 แจ้งการครอบครองที่ดินของตนย้อนหลังขึ้นไป ไม่ใช่ปลอมเอกสารที่แสดงว่าเป็นของคนอื่นทำ เป็นเอกสารของ น. อันแท้จริง แต่ข้อความเท็จเท่านั้น

คำพิพากษาฎีกาที่ 456/2506

แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (จ.ค. 1) เป็นเอกสารสิทธิตามที่กล่าวถึงในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 265

คำพิพากษาฎีกา 285 /2507

จ.ค. 1 เป็นแบบแจ้งการครอบครองที่ดินเพื่อยึดถือเอาที่ดินเป็นของตน หรืออภัยหนึ่งเพื่อต้องการมีสิทธิครอบครองเหนือที่ดินนั้น ประกอบกับพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา 5 ให้ผู้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินที่แจ้งการครอบครอง ถ้าไม่แจ้งภายในกำหนดให้ถือว่าละสิทธิครอบครอง ฉะนั้น จ.ค. 1 จึงเป็นเอกสารที่เป็นหลักฐานว่าผู้แจ้งมีสิทธิครอบครองอยู่ จึงตรงกับคำว่า " ลงหนังสือสิทธิ " ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (9) จ.ค. 1 จึงเป็นเอกสารสิทธิ แต่ จ.ค. 1 ไม่ใช่เอกสารราชการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (8) เพราะไม่ใช่เอกสารที่เข้าพนักงานทำรับหรือรับรองในหน้าที่ จำเลยแก้ไขเพิ่มเติมและตัดทอนข้อความใน จ.ค. 1 แบบแจ้งการครอบครองที่ดินนั้นมีความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิตามประมวลกฎหมายอาญาตาม มาตรา 265 ไม่ผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ ตามมาตรา 266

คำพิพากษาฎีกาที่ 272/2508

การแจ้งการครอบครองที่ดินตามแบบ จ.ค. 1 เป็นเพียงหลักฐานแสดงว่าผู้แจ้งเป็นเจ้าของครอบครองที่ดินเท่านั้น จะพึงเลยไปว่าได้มีการละสิทธิครอบครองที่ดินให้ผู้แจ้งยังไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 856 - 859 /2508

ผู้ที่บุกเบิกถางป่าเข้าครอบครองที่ดินตามแบบ ส.ค. 1 ต่อมาจำเลยฟ้องคดีโดยมีจำเลย หรือผู้ใหญ่บ้านรับรองข้อความว่าถูกต้อง และเป็นความจริงนั้นเป็นประกาศหลักเกณฑ์และวิธีการ ไม่ใช่เป็นข้อกำหนดหน้าที่ของจำเลย ผู้ใหญ่บ้าน การเซ็นชื่อรับรองดังกล่าวเป็นแค่เพียงพยาน เท่านั้น ไม่ใช่รับรองว่าหนังสือฉบับนั้นเป็นเหมือนหนังสือราชการ ดังนั้นหนังสือ ส.ค. 1 นี้ จึงไม่ใช่ เอกสารสิทธิอันเป็นเอกสารราชการ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 708/2509

การที่จะฟังข้อเท็จจริงว่า ที่ดินที่จำเลยแจ้งการครอบครองอยู่ตรงไหน มิได้มีกฎหมาย บังคับว่าต้องมีพยานเอกสารมาแสดง กรณีจึงไม่ต้องห้ามในการที่จำเลยจะนำพยานบุคคลมาสืบ ว่าที่ดินที่จำเลยแจ้งการครอบครองนั้นเป็นที่ดินตรงไหน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1719/2514

การแจ้งการครอบครองต่อนายอำเภอที่ (แจ้ง ส.ค. 1) หากใช้เป็นข้อสันนิษฐานของ กฎหมายว่า ผู้แจ้งการครอบครองเป็นผู้มีสิทธิในที่ดินนั้นเสมอไปไม่ได้

มาตรา 1317 แห่ง ป.พ.พ. มุ่งบัญญัติถึงสิทธิครอบครองในที่ดิน ซึ่งได้มีการจดทะเบียน ออกโฉนดที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์แก่ผู้หนึ่งผู้ใดแล้ว จะนำข้อสันนิษฐานตามมาตรานี้ไปปรับแก้กรณีที่ดิน ที่มิแต่การแจ้งการครอบครองไว้เท่านั้นไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 355 2518

ส.ค. 1 ไม่ใช่พยานที่กฎหมายบังคับให้ต้องมีพยานเอกสารมาแสดงไม่อยู่ในบังคับของ มาตรา 94 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่ไม่ให้สืบพยานบุคคลมาแก้ไข

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1914/2520

ที่ดินของโจทก์ จำเลยแจ้งการครอบครองได้ชื่อจำเลยแทนใน ส.ค. 1 ศาลพิพากษาว่า ที่ดินเป็นของโจทก์ ไม่จำต้องบังคับให้ถอนชื่อจำเลยและใส่ชื่อโจทก์ใน ส.ค. 1 เพราะการแจ้งการ ครอบครองไม่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้แจ้ง

ส่วนนอก

ที่ นร ๐๖๐๑/๗๕๐

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ทำข้างวังหน้า กรุงเทพฯ ๗ ๑๐๒๐๐

๒๗ พฤษภาคม ๒๕๓๕

เรื่อง ขอให้กรรมการกฤษฎีกาตีความ (ปัญหาการออกหนังสือ
รับรองการทำประโยชน์ในเขตป่าไม้ถาวร)

เรียน อธิบดีกรมที่ดิน

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด
ที่ นร ๐๖๐๑/ป ๑๖๔๙ ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึก เรื่อง ปัญหาการออกหนังสือรับรอง
การทำประโยชน์ในเขตป่าไม้ถาวร

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาขอให้กรมที่ดินจัดส่งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาที่กรมป่าไม้หาหรือปัญหาข้อกฎหมายว่า

๑. พื้นที่ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๐๖ กำหนดให้เป็นป่าไม้ถาวรของชาติ ต่อมาเมื่อมติคณะรัฐมนตรีเปลี่ยนแปลงมติคณะรัฐมนตรีเดิมโดยมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม แต่ยังไม่มีการออกกฎหมายกำหนด เขตปฏิรูปที่ดินในท้องที่นั้น จะถือว่าพื้นที่นั้นยังคงเป็นป่าตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้หรือไม่ การออก น.ส.๓ หรือโฉนดที่ดินจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมป่าไม้ หรือกรมที่ดินกับสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือไม่

๒. ในกรณีที่ผู้ครอบครองที่ดินตามเอกสาร ส.ก.๑ ปลอมให้พื้นที่ที่กว้างขวางเปล่าจนเจ้าหน้าที่ป่าไม้ปลุกสวนป่าขึ้นเดิมพื้นที่มาเป็นเวลานานนับสิบปี

โดยเจ้าของที่ดินมิได้โต้แย้งสิทธิครอบครองภายในกำหนดอายุความ จะถือว่าผู้ครอบครองที่ดินเดิมหมดสิทธิการครอบครองหรือไม่

ในการพิจารณาเรื่องนี้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือที่อ้างถึง (๒) ขอให้กรมป่าไม้จัดส่งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าว ดังความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๗) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวแล้ว เห็นว่า

๑. เมื่อยังไม่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ส่วนหนึ่งของป่าไม้ถาวรของชาติป่าเขาใหญ่ที่แบ่งให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พื้นที่ป่าเขาใหญ่บริเวณดังกล่าวก็ยังเป็นเขตป่าไม้ถาวรตามสภาพเดิม การออกน.ส.๓ หรือโฉนดที่ดินจะต้องปฏิบัติตามข้อ ๕ ของบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมป่าไม้ว่าด้วยการพิสูจน์ที่ดินเพื่อออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ซึ่งเกี่ยวกับเขตป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๒๔ และถ้าข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้มีหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ก.๑) ได้ครอบครองที่ดินมาก่อนใช้บังคับประมวลกฎหมายที่ดิน ก็มีสิทธิครอบครองในที่ดินนั้น และหากได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นตลอดมาย่อมเป็นบุคคลซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่อาจออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ได้ตามมาตรา ๕๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๔ และมาตรา ๕๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๘๖ ลงวันที่ ๒๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๑๕ แต่ถ้าเป็นการครอบครองที่ดินภายหลังใช้บังคับประมวลกฎหมายที่ดิน ย่อมเป็นการครอบครองที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่มีสิทธิครอบครองในที่ดินนั้น แม้จะได้ครอบครองและทำประโยชน์ตลอดมา พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่อาจออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นการเฉพาะรายให้ได้หากมีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว ย่อมเป็นการออกไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้เพิกถอนเสียได้ตาม

มาตรา ๖๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ
แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๔

๒. ถ้าผู้ครอบครองที่ดินก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับและได้
แจ้งการครอบครอง (ส.ค.๑) ไว้แล้ว ได้ทอดทิ้งไม่ทำประโยชน์ในที่ดิน สิทธิ
ครอบครองย่อมสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๓๗๗ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์หรือถ้าถูกแย่งการครอบครองแล้วมิได้เรียกคืนการครอบครองภายใน
๑ ปี สิทธิครอบครองย่อมสิ้นสุดลงตามมาตรา ๑๓๗๕ แห่งประมวล
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในกรณีนี้หากกรณีนี้ กรมป่าไม้ได้เข้าปลุกสวนป่าใน
ที่ดินที่เป็นปัญหามาถึงสิบกว่าปีแล้ว ผู้แจ้งการครอบครองไม่มีสิทธิขอออก
น.ส. ๓ โดยอ้าง ส.ค. ๑ ในที่ดินนั้นได้อีก

รายละเอียดของความเห็นปรากฏตามบันทึกที่ได้เสนอมาพร้อม
หนังสือนี้และในการพิจารณาเรื่องนี้ผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
(กรมป่าไม้) และผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมที่ดิน) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จ
จริง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) อักษราทร จุฬารัตน

(นายอักษราทร จุฬารัตน)

รองเลขาธิการฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานเลขาธิการกรม

โทร. ๒๒๒๐๒๐๖-๔

โทรสาร. ๒๒๔๑๔๐๑, ๒๒๖๓๖๑๑-๒

คำสั่งที่ ๑๑๕๐/๒๕๕๔

เรื่อง การออกใบของและหนังสือรับรองการทำประโยชน์

โดยที่เห็นสมควรวางระเบียบปฏิบัติว่าด้วยการออกใบของตามมาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามกฎหมายไทย ฉบับที่ ๒ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๕๗) ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๕๕๗ จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้—

หมวด ๑

การออกใบของ

ข้อ ๑. วิธีดำเนินการออกใบของตามมาตรา ๓๐ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกใบของเมื่อได้รับเรื่องการจัดให้ผู้ขอเข้าครอบครองที่ดินจากเจ้าหน้าที่ในการจัดที่ดินแล้ว

ข้อ ๒. วิธีดำเนินการเพื่อออกใบของตามมาตรา ๓๓ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน เมื่อได้มีประกาศให้ประชาชนทราบถึงเขตและที่ตั้งของที่ดินที่จะจัดให้ประชาชนจับจองแล้ว ให้ผู้ประสงค์จะจับจองยื่นคำขอตามแบบของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติต่อพนักงานเจ้าหน้าที่โดยปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ข้อกำหนด และเงื่อนไขที่คณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติกำหนดไว้

เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับคำขอแล้ว ให้ดำเนินการรังวัดขั้นสุตรสอบสวนและประกาศคำขอจับจองในที่เปิดเผย ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ ๑ ฉบับ ณ สำนักงานเทศบาลหรือบ้านกำนัน ๑ ฉบับ และในที่ดินนั้น ๑ ฉบับ มีกำหนด ๓๐ วัน โดยใช้ประกาศแบบหมายเลข ๔ เมื่อไม่มีการขัดข้องและพิจารณาเห็นสมควรแล้ว จึงดำเนินการออกใบของต่อไป

ข้อ ๓. ใบของที่ออกให้ผู้ขอตามข้อ ๑. ข้อ ๒. ให้ทำตามแบบ น.ส. ๒ โดยให้ผู้ขอลงนามรับไว้ในคำขอ

หมวด ๒

การออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์

ข้อ ๔. หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ที่ออกให้ตามกฎหมายกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ ๒ และฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ให้ทำเป็นคู่ฉบับรวมสองฉบับ มอบให้ผู้ขอหนึ่งฉบับ โดยให้ผู้ขอลงนามรับไว้ในคำขอและเก็บรักษาไว้ ณ สำนักงานหนึ่งฉบับ โดยเขียนไว้ที่มุมขวาด้านบนว่า "ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่" "ฉบับผู้ถือ"

ข้อ ๕. การนำพิสูจน์ยังที่ดินเป็นหน้าที่ของผู้จะนำพิสูจน์ให้ได้รับความว่า ผู้ขอได้ครอบครองและทำประโยชน์ตามสมควรแก่สภาพของที่ดินในท้องถิ่น ตลอดจนสภาพของกิจการที่ได้ทำประโยชน์ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๒ ข้อ ๔. โดยผู้ขอจะต้องให้ถ้อยคำไว้ให้ครบถ้วนตามแบบพิสูจน์ และต้องมีพยานหลักฐานสืบประกอบให้ได้รับความสมจริงด้วย จึงจะพึงได้ว่าได้ทำประโยชน์แล้ว เช่น แจ้งว่าเป็นที่นาหรือที่นา ก็ควรมีสภาพอยู่ในลักษณะเป็นที่นาหรือที่นาตามควรแก่กรณี ตามนี้แห่งระเบียบว่าด้วยการจัดที่ดินเพื่อประชาชนของคณะกรรมการจัดที่ดินแห่งชาติ

หมวด ๓

การทำทะเบียน การโอน การแบ่งแยก

ข้อ ๖. การทำทะเบียนให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) ให้มีสมุดบัญชีรับคำขอใบจองและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ โดยใช้บัญชีแบบหมายเลข ๖ ลงรวมในเล่มเดียวกันไม่ต้องแยกประเภท ให้ทำเป็น พ.ศ. คำนวณเลขที่ ๑ เรียงต่อไปจนสิ้น พ.ศ. นั้น ขน พ.ศ. ใหม่ ให้ขนคั่นเลขที่ ๑ ไปใหม่ โดยให้เว้นหน้าและเขียน พ.ศ. ไว้ให้ทราบว่าเป็น พ.ศ. อะไร บัญชีหน้าหนึ่งให้ใช้เพียง ๕ ราย และให้นำเลขที่ในบัญชีช่องที่ ๑ มาลงในคำขอช่องฉบับที่.....

(๒) สมุดทะเบียนใบจองหรือใบเหี้ยบย้าและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้ใช้สมุดทะเบียนการครอบครองที่ดิน (ซึ่งอำเภอหรือกิ่งอำเภอได้ลงรายการรับแจ้งการครอบครองที่ดินไว้แล้วนั้น) ลงต่อกันไปแต่ละหมู่บ้าน ตำบล ให้เขียนเลขที่ไว้ที่ปกหน้า เป็นเล่ม ๑ เล่ม ๒ ต่อกันไปจนหมดสมุดทะเบียนที่อยู่ในอำเภอนั้น

โดยที่การทำทะเบียนการครอบครองแยกทำเป็นหมู่ๆ และเป็นตำบลๆ ไม่ปะปนกัน หมู่ใด ตำบลใด ลงรายการเดิมในเล่มหนึ่งๆ จำเป็นจะต้องลงต่อในเล่มใด หน้าใด ให้เขียนไว้ในแผ่นสุดท้ายของหน้านั้น ตำบลนั้น ว่ายกไปต่อเล่มใด หน้าใด และในเล่มใหม่ก็ให้เขียนไว้ในแผ่นต้นของหน้านั้น ตำบลนั้น ว่ายกมาจากเล่มใด หน้าใด เพื่อให้โยงถึงกัน และค้นหาได้ง่าย

(๓) วิธีการกรอรายการในสมุดทะเบียนการครอบครองให้ปฏิบัติดังนี้

ก. ในกรณีออกใบจองหรือใบเหี่ยยงให้ห้องสมุดทะเบียนการครอบครองเรียงต่อไปตามลำดับเลขที่ที่ดินในหน้านั้น ในช่อง ๔ ให้เขียนว่า "ออกใบจอง" หรือ "ออกใบเหี่ยยง" แล้วเซ็นชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมด้วยวันเดือนปีกำกับไว้

ข. ในกรณีออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้นำสมุดทะเบียนการครอบครองที่มีการออกใบจองหรือใบเหี่ยยงหรือที่แจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) ใ้วันๆ มาหมายเหตุเพิ่มในช่อง ๔ ว่า "ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์" แล้วเซ็นชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมด้วยวัน เดือน ปี กำกับไว้

ในกรณีออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ถ้าจำนวนเนื้อที่ดินเปลี่ยนแปลงไปก็ให้แก้จำนวนที่ดินในทะเบียนเดิมเสียให้ถูกต้องด้วย

(๔) การกรอเล่ม.....หน้า.....ของทะเบียนในแบบ น.ส. ๒ และแบบ น.ส. ๓ ให้ใช้เลขตามสมุดทะเบียนการครอบครองนั้นๆ เช่น เล่ม ๑ หน้า ๑ เล่ม ๒ หน้า ๑ เป็นต้น

(๕) การเก็บเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับใบจองหรือใบเหี่ยยงและหนังสือรับรองการทำประโยชน์ให้ปฏิบัติดังนี้

ก. ในกรณีออกใบจองหรือใบเหี่ยยง ให้เก็บเอกสารต่างๆ รวมไว้ในสารบบ ส.ค. ๑ โดยเก็บเรียงเลขที่ตามลำดับหมู่บ้าน ค่อยจากสารบบ ส.ค. ๑

ข. ในกรณีรับหนังสือรับรองการทำประโยชน์สำหรับที่ดินที่ได้ลงทะเบียนการครอบครองและมีสารบบ ส.ค. ๑ ไว้แล้ว ให้เก็บเอกสารต่างๆ พร้อมทั้งหนังสือรับรองการทำประโยชน์ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมไว้ในสารบบ ส.ค. ๑ และให้เก็บหนังสือ

รับรองการทำประโยชน์เรียงไว้เป็นแผ่นที่ ๒ ต่อจาก ส.ค. ๑ หรือใบจอง หรือใบเหี้ยบ แล้วแต่กรณี

ส่วนที่ดินที่ได้ออกใบเหี้ยบย้ายไปก่อนวันที่พระราชบัญญัติให้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ใช้บังคับให้นำเอกสารในสารบบใบเหี้ยบย้ายเดิมมาเก็บไว้ในสารบบ ส.ค. ๑

ค. เมื่อได้เก็บเอกสารต่างๆ ไว้ในสารบบใบแจ้งการครอบครอง ซึ่งได้เก็บรวมความเลขที่ของหมู่บ้านเป็นหมู่ๆ และเป็นตำบลๆ แล้ว เล่ม.....หน้า.....ของสารบบในแบบ น.ส. ๒ และ น.ส. ๓ จึงเป็นอันไม่ต้องใช้ แต่ให้เขียนหมู่ที่ลงในช่องสารบบเล่ม..... และเขียนเลขที่ตามสมุดทะเบียนการครอบครองลงในช่องสารบบหน้า.....ในแบบ น.ส. ๑ ส่วนแบบ น.ส. ๓ ให้เขียนเลขที่ตามทะเบียนการครอบครองลงในช่องเล่ม..... โดยไม่ต้องตามควรแก่กรณี

ข้อ ๗. ในกรณีจดทะเบียนโอนมรดกที่ดินตามใบจองหรือใบเหี้ยบย่ำยีก็ดี จดทะเบียนโอนที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ก็ดี ให้จดทะเบียนการโอนไว้ในหลังใบจองหรือใบเหี้ยบย่ำยี หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์แล้วแต่กรณี ให้ปรากฏประเภทการโอน ชื่อผู้รับโอน วัน เดือน ปีที่โอน และพนักงานเจ้าหน้าที่ลงชื่อประทับตราประจำตำแหน่งเป็นสำคัญ ถ้ามีคู่ฉบับก็ให้จดทะเบียนในคู่ฉบับด้วย

ส่วนในสมุดทะเบียนการครอบครองในช่อง ๕ ให้ขีดฆ่าชื่อผู้ถือเดิมด้วยเส้นแดง แล้วเขียนชื่อผู้รับโอนต่อท้ายไป ได้ชื่อผู้รับโอนให้เขียนอักษรย่อประเภทการโอน และวัน เดือน ปีที่โอนกำกับไว้ด้วยอักษรแดง

ข้อ ๘. ในกรณีขาดอายุใบจองหรือใบเหี้ยบย่ำยีหรือเวนคืน ให้ขีดฆ่าทะเบียนด้วยเส้นแดง และหมายเหตุว่า “ขาดอายุ” หรือ “เวนคืน” ส่วนใบจอง ใบเหี้ยบย่ำยี และหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้เรียกเก็บเข้าสารบบโดยหมายเหตุทำนองเดียวกัน ถ้าเรียกเก็บไม่ได้ ให้หมายเหตุไว้ด้วย

ข้อ ๙. ในกรณีที่มีการแบ่งแยกที่ดินที่มีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้ขีดเขตที่แบ่งแยกให้ปรากฏในรูปแผนที่ และจดทะเบียนการแบ่งแยกไว้หลังหนังสือรับรองการทำประโยชน์

ทั้งฉบับ ให้ปรากฏข้อรับแบ่งประเภทการ เนื้อหาที่แบ่งแยกไปและคงเหลือ วัน เดือน ปี
ที่แบ่ง และพนักงานเจ้าหน้าที่ลงข้อประทับตราประจำตำแหน่งเป็นสำคัญ

ที่ต้นแปลงที่แบ่งไป ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์อีกฉบับ
หนึ่ง โดยทำเป็นฉบับเช่นเดียวกัน หมายเหตุด้วยอักษรแดงไว้ที่มุมขวาด้านบนให้ทราบว่า
แบ่งแยกมาจากหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เล่ม.....หน้า.....ใด

ส่วนในสมุดทะเบียนการครอบครอง ให้ปฏิบัติทำนองเดียวกับการแบ่งแยกที่ดินที่ได้
รับแจ้งการครอบครอง ตามคำอธิบายวิธีการจดทะเบียนการครอบครองท้ายคำสั่งกระทรวงมหาดไทย
ที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗ ๑ หน้า ๕

๕๕ ให้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ขอบังคับ คำสั่ง หรือระเบียบการใด
ที่แย้งหรือขัดต่อคำสั่งฉบับนี้ให้เป็นอันยกเลิก.

กระทรวงมหาดไทย

สั่ง ณ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๔๙๘

(ลงนาม)

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

(ป. พิบูลสงคราม)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย.

ที่ ๓๕๕๓/๒๔๕๘

กรมที่ดิน

๕ พฤษภาคม ๒๔๕๘

เรื่อง การขอการแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก

อ้างถึง หนังสือที่ ๕๑๗๙/๒๔๕๘ ลงวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๔๕๘

ตามที่จังหวัดขอให้พิจารณาขอหารือของอำเภอเมืองพิษณุโลกซึ่งหารือปัญหาทางปฏิบัติ ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๕๗ ว่า

๑. นาย ก. มีที่ดินอยู่ในความครอบครองก่อนวันใช้ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ต่อมาเมื่อประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับแล้ว นาย ก. ยังมิได้แจ้งสิทธิการครอบครองที่ดิน แต่ได้ตั้งแก่กรรมลง ทายาทจะแจ้งสิทธิการครอบครองที่ดินตามแบบ ส.ค. ๑ จะได้หรือไม่ หรือจะ ต้องปฏิบัติอย่างไร

๒. แบบ ส.ค. ๑ ถ้าปรากฏว่าฉบับที่ผู้แจ้งการครอบครองที่ดินยึดถือไว้ได้ทำหาย จะออกใบแทนให้แก่ผู้แจ้งการครอบครองที่ดินได้หรือไม่ ถ้าออกได้จะปฏิบัติอย่างไร

๓. คนต่างด้าวที่ถือสิทธิครอบครองที่ดินมาภายหลังใช้ พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๔๖ จะแจ้งสิทธิการครอบครองที่ดินได้หรือไม่ ทั้งนี้ โดยจะขอจดทะเบียน สิทธิตาม พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าวหรือไม่ก็ตาม

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว ขอชี้แจงดังต่อไปนี้

๑. ทายาทของนาย ก. แจ้งการครอบครองที่ดินได้ โดยให้ทายาทลงชื่อและ หมายเหตุให้ทราบว่า ได้ยื่นแบบ ส.ค. ๑ แทนนาย ก. ผู้วายชนม์ และให้ทายาทยื่นเรื่องราวขอ รับมรดกเสียในคราวเดียวกันนี้ด้วย

๒. ถ้าปรากฏว่าแบบ ส.ค. ๑ ฉบับที่ผู้แจ้งการครอบครองที่ดินยึดถือไว้หาย จะ ออกใบแทนให้แก่ผู้แจ้งการครอบครองที่ดินไม่ได้ เพราะแบบ ส.ค. ๑ ตอนที่ ๒ ฉบับที่ผู้แจ้ง ยึด ถือไว้เป็นเพียงใบรับแจ้งเท่านั้น ในทางปฏิบัติเมื่อผู้มาแจ้งว่าใบรับแบบ ส.ค. ๑ หาย ให้ผู้แจ้ง ยื่นคำร้องขอคัดสำเนาแบบ ส.ค. ๑ และให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนบันทึกถ้อยคำผู้แจ้งและพยาน ให้ทราบถึงเหตุที่หายไปเป็นหลักฐานรวมเรื่องไว้กับต้นฉบับ เมื่อพิจารณาเห็นว่าหายไปจริง ก็

ให้คัดสำเนาให้ไปและหมายเหตุในสำเนาแบบ ส.ค. ๑ ทศคำว่า "สำเนาอันถูกต้อง ทะเบียนการ
ครอบครองเลขที่.....แจ้งการครอบครองที่ดินเมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ....."
แล้วลงชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่

๓. คนต่างด้าวที่ถือสิทธิครอบครองที่ดินก่อนหรือภายหลังวันใช้ พ.ร.บ. ที่ดินใน
ส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๘๖ และจะได้ที่ดินมาโดยได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่
ตาม พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าว พ.ศ. ๒๔๘๖ หรือไม่ก็ตาม ต้องแจ้งการครอบครอง
ที่ดินตามความในมาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. ให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ เพราะไม่
มีบทบัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้แต่ประการใด เมื่อได้รับแจ้งการครอบครองที่ดินไว้แล้ว หากปรากฏ
ว่าผู้ใดกระทำการฝ่าฝืน พ.ร.บ. ที่ดินในส่วนที่เกี่ยวกับคนต่างด้าวดังกล่าวแล้ว ก็ให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่พิจารณาดำเนินการในเรื่องที่ฝ่าฝืนไปตามควรแก่กรณี

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อส่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ในจังหวัดนั้นถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทหวัดน์

(นายศักดิ์ ไทหวัดน์)

อธิบดีกรมที่ดิน.

ที่ ๔๑๔๘/๒๔๘๘

เรียน ผู้ว่าราชการภาค ทุกภาค ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดพิษณุโลก)

กรมที่ดินขอส่งสำเนาหนังสือตอบข้อหารือของจังหวัดพิษณุโลกมาเพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่ดิน
ในจังหวัดนั้นทราบและถือปฏิบัติ.

(ลงชื่อ)

เสริม ศาลิคุปต์

๑๖ พ.ค. ๙๘

(นายเสริม ศาลิคุปต์)

เลขาธิการ ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

ที่ ๑๑๕/๒๕๐๒

กรมที่ดิน

๑ มกราคม ๒๕๐๒

เรื่อง ให้รายงานเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่อ้างถึง วางระเบียบวิธีการรับแจ้งการครอบครองที่ดิน และให้จัดทำทะเบียนการครอบครองที่ดินไว้เป็นหลักฐานเก็บไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอเขตหนึ่ง ส่งไปเก็บที่กรมที่ดินเขตหนึ่ง และในคำอธิบายวิธีการออกทะเบียนการครอบครองที่ดินได้แนะนำวิธีปฏิบัติในเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสิทธิครอบครอง ดังนี้

ปรากฏว่า เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมรายการทะเบียน ฯ หรือมีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงสิทธิในที่ดิน พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รายงานไปให้กรมที่ดินจัดแจ้งรายการให้ตรงกับทะเบียน ฯ ทางอำเภอหรือกิ่งอำเภอที่มี ที่ไม่ได้รายงานไปก็มี และบางจังหวัดรายงานไปมีขาดตกบกพร่อง ต้องขอให้ตรวจสอบใหม่อยู่เสมอ กรมที่ดินจึงได้พิจารณาวางระเบียบวิธีการจัดแจ้งรายการและ

๑ การรายงานเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดินไว้ ดังต่อไปนี้

๑. ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการแจ้งรายการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนการครอบครองที่ดินกรณีต่อไปนี้

ก. เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดส่งมอบแผ่นให้รับแจ้งการครอบครองที่ดินในหมู่ใด ตำบลใด ให้ลงรายการทะเบียนต่อท้ายในทะเบียนเดิม โดยลงเลขที่ดินต่อจากเลขที่เดิม และให้จัดแจ้งในช่องหมายเหตุด้วยอักษรสีแดงว่า "ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งมอบแผ่นรับแจ้งการครอบครองตามหนังสือที่..... ลงวันที่..... (วัน เดือน ปี ย่อ)....."

ข. เมื่อมีการออกใบจอง ให้ปฏิบัติตามข้อ ก. เฉพาะช่องหมายเหตุให้เขียนว่า "ออกใบจอง เลขที่..... วันที่..... (วัน เดือน ปี ย่อ)....."

๒. เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้เพิ่มเติมหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งอย่างใด ให้จัดการไปตามคำสั่ง แล้วจัดแจ้งหนังสือส่งการโดยอนุโลมตาม ข้อ ก.

๓. เมื่อมีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือแจกใบได้ส่วน ให้ปฏิบัติตามคำอธิบายวิธีการออกทะเบียนการครอบครองที่ดิน

จ. เมื่อมีการแบ่งแยกหรือจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมอันมีผลทำให้สิทธิในที่ดินเปลี่ยนแปลงไป เช่น ขาย ให้ แลกเปลี่ยน มรดก ฯลฯ ให้ปฏิบัติตามคำอธิบายวิธีการจดทะเบียนการครอบครองที่ดิน และคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๑๕๐/๒๔๙๘ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๔๙๘

๒. เมื่อกรมที่ดินต้องจัดทำรายการทะเบียนการครอบครองที่ดินเกิดขึ้นตามข้อ ๑ ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดทำรายการทะเบียนทันที และยื่นขอเจ้าหน้าที่ผู้จัดแจ้ง ลงวัน เดือน ปี ที่จัดแจ้งโดยชื่อกำกับไว้ด้วย

๓. เมื่อได้แก่หรือแจ้งรายการทะเบียนทางอำเภอเรียบร้อยแล้ว ให้รายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียน ฯ ไปยังกรมที่ดินเพื่อจัดทำรายการทะเบียน ฯ ทางกรมที่ดินให้ถูกต้องตรงกัน การรายงานเปลี่ยนแปลงทะเบียน ฯ ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

ก. แบบรายงานให้ใช้ตามตัวอย่างที่ส่งมาพร้อมหนังสือ ฯ ในชั้นให้ทางอำเภอพิมพ์ใช้ไปพลางก่อน เมื่อกรมที่ดินจัดพิมพ์แบบพิมพ์เสร็จ จะส่งมาให้ในโอกาสต่อไป

ข. รายงานให้ทำขึ้น ๓ ชุด เก็บเป็นคู่มือทางอำเภอ ๑ ชุด ส่งจังหวัด ๒ ชุด จังหวัดส่งกรมที่ดิน ๑ ชุด วิธีการขอความให้ปฏิบัติตามคำอธิบายวิธีการขอความ รายงานทะเบียนการครอบครองที่ดินที่แนบมาพร้อมตัวอย่างแบบพิมพ์รายงาน ฯ (ดูข้อ ๖)

๔. การส่งรายงานให้นายอำเภอหรือกิ่งอำเภอจัดส่งรายงานเป็นคราว ฯ คือ ถ้ากรอกรายงานการเปลี่ยนแปลงหมดเนื้อที่ในแบบรายงานทั้ง ๒ หน้าแล้ว ก็ให้เจ้าหน้าที่เสนอ นายอำเภอหรือผู้แทนหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอหรือผู้แทนแล้วแต่กรณี ลงนามส่งรายงานเสียครั้งหนึ่ง

๕. เพื่อให้มีการตรวจสอบทะเบียนการครอบครองที่ดินซึ่งเก็บรักษาทางอำเภอ กับกรมที่ดินไปในตัว การเขียนรายงาน ฯ ให้กรอกรายงานเดิมก่อนมีการเปลี่ยนแปลง โดยคัดจากทะเบียนการครอบครองที่ดินของอำเภอลงไปในแบบรายงาน ฯ ก่อน แล้วจึงแสดงรายการที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้ปรากฏทั้งรายการเดิมและรายการที่เปลี่ยนแปลงใหม่ด้วย

๖. เนื่องจากนับแต่เริ่มจัดทำทะเบียนการครอบครองที่ดินมาจนบัดนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียน ฯ เป็นอันมาก แต่ปรากฏว่าบางจังหวัดมิได้ส่งรายงานเปลี่ยนแปลงไปยังกรมที่ดินตามนัยที่กล่าวมานี้ เพราะฉะนั้นจึงให้เริ่มปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครอง

ที่ดินนับแต่วันได้รับหนังสือ และให้เจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบย้อนหลังขึ้นไปตั้งวันที่เริ่มจัดทำทะเบียนการครอบครองที่ดินด้วย ถ้าที่ดินแปลงใดมีการเปลี่ยนแปลงตาม ข้อ ๑. แต่ยังมีได้ จดแจ้งรายการในทะเบียนการครอบครองที่ดิน หรือมิได้รายงานการเปลี่ยนแปลงให้กรมที่ดิน ทราบ ก็ให้ดำเนินการเสียให้ถูกต้องตามที่กล่าวมานี้

๕. ปรากฏว่าบางอำเภอและบางกิ่งอำเภอยังมีได้จัดทำสารบบ ส.ค. ๑ และทะเบียนการครอบครองที่ดินให้แล้วเสร็จตามบัญชีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลง วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗ หากเจ้าหน้าที่จะได้สนใจดำเนินการไปตามคำสั่งที่ละเอียดละออนี้ นับแต่ พ.ศ. ๒๔๙๗ จนถึงบัดนี้ การจัดทำทะเบียนฯ ดังกล่าวก็คงจะเสร็จไปได้ เพราะฉะนั้น ขอให้จังหวัดส่งกวตขึ้นการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ และให้ส่งเจ้าพนักงานที่ดินออกไปตรวจสอบ การทำทะเบียนฯ ดังกล่าว แล้วบันทึกผลการตรวจสอบส่งไปยังกรมที่ดินให้ทราบตามหัวข้อต่อไป

ก. มีผู้แจ้งการครอบครองที่ดิน (รวมทั้งผดือนับแจ้ง) เท่าใด
ข. เจ้าหน้าที่ได้จัดทำสารบบ ส.ค. ๑ เสร็จหรือค้างเป็นจำนวนเท่าใด
ค. จัดทำทะเบียนการครอบครองที่ดินเสร็จไป (ทั้ง ๒ ชุด) กี่ตำบล และที่ ยังมีได้ทำทะเบียนฯ อีกกี่ตำบล

ง. สำหรับการจดทะเบียนฯ ที่ค้าง ให้พิจารณาเสนอความเห็นว่าจะควรดำเนินการประการใด และจัดการให้แล้วเสร็จส่งทะเบียนฯ ชุดที่ ๒ ไปยังกรมที่ดินได้เมื่อใด

๖. อำเภอหรือกิ่งอำเภอใดจัดทำทะเบียนการครอบครองที่ดินเสร็จแล้ว แต่ยังมิได้ส่งไปยังกรมที่ดิน ๑ ชุด ความระบือ ให้จังหวัดรวบรวมจัดส่งไปภายในเดือนมกราคม

๒๕๐๒

๕๕ ขอได้โปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการโดยกวตขึ้นต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการทะเบียนที่ดิน.

๒. น...../๒๕๐.....

๓. ทว่าการ.....

4.
กฎการ.....

N. A. / 1920

ศาลากลางจังหวัด.....

7-14
 7-15

๒. วิจารณ์การจูงใจ.....

เรียน อธิบดีกรมที่ดิน

๒
๒
๒

โปรดสงเคราะห์หาหนทางดัดแปลงการเปลี่ยนแปลงในขณะนั้น ๆ

ตามรายการข้างท้ายนี้.

๗๒
ของกรมที่ดิน.

(.....)

ลำดับที่	ลักษณะข้อ		ระดับชั้น			กล่าวทัศน	เนื้อหา			ข้อควรขอรับรอง ๑. แจ้งการขอรับรอง ๒. รับรองการทำประวัติ ๓. รับใบคำขวัญ จน เอน บี.	ข้อควรขอรับรอง การเปลี่ยนแปลง จน เอน บี และ หมายเหตุ
	หมู่ที่	คาบ	เล่ม	หน้า	เลขที่		รู้	จน	ว		

ที่ ๕๕๑๖/๒๕๐๒

กรมที่ดิน

๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๒

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงเขตหมู่บ้าน ตำบล อำเภอหรือกิ่งอำเภอ และจังหวัด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยกรมที่ดินได้พิจารณาวางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการทำทะเบียนการครอบครองที่ดิน และสารบบ ส.ค. ๑ ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตหมู่บ้าน ตำบล อำเภอหรือกิ่งอำเภอ และจังหวัด ขึ้นไว้เพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติ ดังต่อไปนี้:—

ข้อ ๑. ในกรณีหมู่บ้านหรือตำบลขึ้นใหม่ในท้องที่อำเภอเดียวกัน

(๑) ให้ลงทะเบียนการครอบครองที่ดินและสารบบ ส.ค. ๑ ขึ้นตามหมู่บ้านหรือตำบลที่ตั้งขึ้นใหม่ตามระเบียบ โดยใช้เลขทะเบียนการครอบครองที่ดินต่อจากเลขสุดท้ายที่มีอยู่ และให้เลขที่ดินตั้งต้น ๑ ไปใหม่ตามบัญชีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗ เมื่อมีการผ่อนผันรับแจ้งการครอบครองที่ดิน ก็ให้ลงทะเบียน และเก็บ ส.ค. ๑ ตามหมู่บ้านหรือตำบลที่ตั้งขึ้นใหม่ ~~ส่วนที่ดินซึ่งได้รับแจ้งการครอบครองไว้ก่อนแล้ว~~ ให้คงไว้ตามเดิม *

(๒) การลงทะเบียนการครอบครองที่ดินในกรณีออกใบจองหรือแบ่งแยกที่ดินมีหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้ปฏิบัติตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๑๕๐/๒๔๙๔ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๔๙๔ โดยให้นำที่ดินออกใบจองหรือที่ดินแปลงที่แบ่งแยกมาลงในทะเบียนที่ดินตามใหม่บน เฉพาะที่ดินแปลงแยกให้ลงในช่องหมายเหตุให้ทราบว่า แยกมาจากที่ดินแปลงใด หมู่ใด ตำบลใดแล้วให้หมายเหตุแปลงเดิมไว้ให้ปรากฏว่าแบ่งไปเป็นเลขที่ใด หมู่ใด ตำบลใด ส่วนเอกสารสำหรับที่ดินให้เก็บในสารบบตามหมู่บ้านหรือตำบลที่ตั้งขึ้นใหม่เช่นเดียวกัน

(๓) ทะเบียนการครอบครองที่ดินและสารบบ ส.ค. ๑ ของที่ดินซึ่งได้ลงทะเบียน และเก็บเข้าสารบบไว้ก่อนตั้งหมู่บ้านและตำบลขึ้นใหม่นั้น ไม่ต้องแยกมาเก็บตามหมู่บ้านหรือตำบลที่ตั้งขึ้นใหม่ ให้คงไว้ตามเดิม ต่อเมื่อเจ้าของที่ดินมาดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินแปลงใด ก็ให้เขียนหมู่ที่และตำบลในเอกสารทำขึ้นใหม่ให้ตรงตามที่ตั้งขึ้นใหม่/ส่วนหมู่ที่ และตำบลเดิม ให้เขียนด้วยตัวแดงและวงเล็บไว้ให้ปรากฏว่าลงเดิมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงตำบลหรืออำเภอที่ดินมี

หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ ส่วนหลักฐานต่าง ๆ เมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ให้เก็บไว้ในสารบบ
สำหรับที่ดินแปลงเดิมนี้

ข้อ ๒. ในกรณียุบหรือโอนหมู่บ้านหรือตำบลเดิมไปรวมหรือขึ้น กับหมู่บ้านหรือตำบล
อื่นในท้องที่อำเภอเดียวกัน ให้ปฏิบัติตามข้อ ๑ (๒) (๓) โดยอนุโลม

ข้อ ๓. ในกรณีเปลี่ยนแปลงเขตอำเภอหรือกิ่งอำเภอในจังหวัดเดียวกันหรือในกรณี
เปลี่ยนแปลงเขตจังหวัด

(๑) ถ้าเป็นการโอนท้องที่ไปทั้งตำบล ให้มอบหมายทะเบียนการครอบครองที่ดิน
และสารบบ ส.ค. ๑ แก่อำเภอหรือกิ่งอำเภอที่รับโอนหรือจัดตั้งขึ้นใหม่รับไป โดยให้ทำบันทึก
การส่งมอบกันไว้เป็นหลักฐาน

(๒) ถ้าที่ดินตามทะเบียนการครอบครองที่ดินเล่มใดแบ่งโอนท้องที่ไปเพียงบาง
หมู่บ้าน ไม่หมดทั้งเล่ม (ทะเบียน ฯ) ให้จัดทำทะเบียน ฯ ขึ้นใหม่ โดยคัดแค่เฉพาะหมู่ที่โอน
ให้ไป ส่วนสารบบ ส.ค. ๑ ก็ให้แยกมอบไปเช่นเดียวกัน ส่วนทะเบียน ฯ และสารบบ ส.ค. ๑
เล่มเดิม ให้หมายเหตุให้ปรากฏว่าได้แยกไปขึ้นอำเภอหรือกิ่งอำเภอใด จังหวัดใดแล้วแต่กรณี

การเขียนเอกสารต่าง ๆ เมื่อเจ้าของมาดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินภายหลังการโอนท้องที่
ตามข้อ ๓ ให้ปฏิบัติตามข้อ ๑ (๓) โดยอนุโลม

ขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ถือเบาะเบี่ยงปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทววัฒน์

(นายศักดิ์ ไทววัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการทะเบียนที่ดิน.

ที่ ๓๓๕๗/๒๕๐๓

กรมที่ดิน

๒๕ มีนาคม ๒๕๐๓

เรื่อง การขอแจ้งจำนวนเนื้อที่ดินในแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

ด้วยปรากฏว่า ในกรณีที่มีผู้นำแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) มายื่นเรื่องราวขอให้แจ้งจำนวนเนื้อที่ดิน โดยอ้างว่าที่แจ้งไว้เดิมผิดพลาดไม่ถูกต้อง ซึ่งบางรายจำนวนเนื้อที่ดินเปลี่ยนแปลงไปเพียงเล็กน้อย ก็ไม่น่าจะเป็นปัญหาชวนให้สงสัย แต่บางรายจำนวนเนื้อที่ดินขอแจ้งสูงกว่าเดิมมาก เช่น ขอแจ้งจากจำนวนเดิม ๑ ไร่ เป็น ๕๐ ไร่ และอาณาเขตของที่ดินข้างเคียงแต่ละด้านก็เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมจนผิดสังเกต ชวนให้สงสัยว่าอาจเป็นการขอแจ้งเนื้อที่ดินโดยไม่ตรงต่อความเป็นจริงและไม่สุจริต เพื่อหลีกเลี่ยงกฎหมาย ในทางปฏิบัติเป็นหน้าที่ของอำเภอที่จะต้องดำเนินการสอบสวนหลักฐานและข้อเท็จจริงโดยรอบคอบ หรือออกไปจังหวัดตรวจสอบสภาพที่ดินให้แน่นอนก่อนที่จะเสนอเรื่องราวให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการตามคำสั่งกระทรวง ที่อ้างถึง ข้อ ๙ ปรากฏว่ามีบางอำเภอได้แจ้งจำนวนเนื้อที่ดินในแบบแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) ให้ผู้ขอไปโดยมิได้ทำการสอบสวนหลักฐานเสนอเรื่องราวให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาสั่งการเสียก่อน กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ดังกล่าวเป็นการปฏิบัติผิดระเบียบแบบแผนของทางราชการและส่อไปในทางมิชอบสมควรตั้งกรรมการสอบสวนพิจารณาทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณี

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบ และขอให้ส่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบโดยเคร่งครัดต่อไป กับขอให้ท่านส่งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดออกไปตรวจสอบงานแผนที่ดินอำเภอและ

ถึงอำเภอในท้องที่จังหวัดนั้น
สมควรสอบสวนพิจารณาทางวินัย
กรมที่ดินทราบ.

หากมีกรณีกล่าวข้างต้นหรือกรณีอื่นใดที่ส่อไปในทางมิชอบ
ก็ให้จังหวัดดำเนินการตามควรแก่กรณี แล้วรายงานให้

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

เสริม ศาลิคุปต์

(นายเสริม ศาลิคุปต์)

รองอธิบดี ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการทะเบียนที่ดิน.

ที่ ๑๑๒๐๕/๒๕๐๓

กรมที่ดิน

๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๓

เรื่อง ขอบข่ายงานเนอที่ดินใน ส.ค. ๑

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ

อ้างถึง หนังสือจังหวัด ที่ ๑๑๔๔๓/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๐๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง หรือการขอแนบงานเนอที่ดินในแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ตามนัยคำสั่งกระทรวง ฯ ที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗ ข้อ ๙ ซึ่งมีความว่า “ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานว่า การแจ้งการครอบครองที่ดินดังกล่าวมาแล้วมีการคลาดเคลื่อน ให้นายอำเภอสอบสวนเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งการเช่นเดียวกัน” กับหนังสือเวียนกรมที่ดิน ที่ ๓๓๙๗/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๐๓ วรรคท้าย มีว่า “หากมีกรณีที่กล่าวข้างต้นหรือกรณีอื่นใดที่ส่อไปในทางมิชอบ ฯลฯ” ซึ่งจังหวัดมีความเห็นว่า นอกจากจะมุ่งหมายแต่เฉพาะในกรณีเจ้าของนำ ส.ค. ๑ มายื่นคำขอแนบงานเนอที่ดินโดยตรงแล้ว / ยังคงมุ่งหมายถึงกรณีเจ้าของมายื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์ เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ไปตรวจรังวัดพิสูจน์สอบสวนแล้ว ปรากฏว่างานเนอที่ดินคลาดเคลื่อน ก็ควรที่จะต้องสอบสวนหลักฐานเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดก่อนมติเสียก่อนทุกราย นั้น

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ในกรณีมีการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) คลาดเคลื่อน ก่อนที่จะมีการแนบงานเนอที่ดินในแบบแจ้งการครอบครองได้ กระทรวง ฯ ได้สั่งวางระเบียบให้ต้องทำการสอบสวนพิจารณาก่อน หากปรากฏตามการสอบสวนเป็นกรณีคลาดเคลื่อนเล็กน้อยโดยมิใช่เจตนาอันไม่สุจริต ก็ให้ทางอำเภอท้องที่สั่งการแก้ไขให้เป็นการถูกต้อง โดยไม่ต้องเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗ ข้อ ๙ ส่วนในกรณีขอรับรองการทำประโยชน์ทางอำเภอท้องที่ขอจะพิจารณาดังเนอตาม ส.ค. ๑ เป็นหลัก หากปรากฏว่าเนอที่ขอรับรองการทำประโยชน์นั้นมากไป ก็ย่อมจะต้องมีการสอบสวนหาข้อเท็จจริงและดำเนินการต่อไปตามกรณีตามนัยคำสั่งเรื่องแจ้งการครอบครองคลาดเคลื่อนเป็นหลัก/ส่วนจะสมควรให้ขยายแก้ไข ส.ค. ๑

หรือไม่ ก็ย่อมอยู่ในดุลพินิจของผู้มีอำนาจหน้าที่ตามลำดับหลักการสำคัญนั้นคือไม่ยอมให้มีการบุกรุกเบิกขยายที่ครอบครองโดยพลการ หากปรากฏเป็นเรื่องจริงแล้วนั้น ก็ให้พิจารณาดำเนินคดีและบังคับมิให้ยึดถือครอบครองนั้นต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ที่ ๑๑๔๒๘/๒๕๐๓

๒๑ ธันวาคม ๒๕๐๓

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดศรีสะเกษ)

กรมที่ดินขอส่งสำเนาหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๑๒๐๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๓ มาเพื่อให้เจ้าหน้าที่ทบทวนและถือปฏิบัติ.

(ลงชื่อ)

นิติธรรมทะเบียนรัฐ

(ขุนนิติธรรมทะเบียนรัฐ)

ผู้อำนวยการส่วนการควบคุมสิทธิในที่ดิน ลงชื่อแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

ที่ ๑๖๓/๒๕๐๔

กรมที่ดิน

๑๒ มกราคม ๒๕๐๔

เรื่อง ขอด่วนผันแจ้งการครอบครองที่ดินซึ่งเป็นท่งอกรรมคลัง

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยนางศรีอุทัย ปวนะฤทธิ ยื่นเรื่องราวร้องเรียนว่า ได้รับโอนที่ดินโฉนดที่ ๒๔๗ ตำบลโพรงพาง อำเภอยานนาวา จากมารดา ที่ดินแปลงนามท่งอกตันเป็นตามธรรมชาติอยู่ประมาณ ๑ ไร่ ๓ งาน ๔๐ วา มีผลไม้และสิ่งก่อสร้างเดิมเนื้อที่ แต่มิได้แจ้งการครอบครอง ขอให้ทางการหาทางออกโฉนดให้ กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นว่าท่งอกรรมคลังนั้นยอมตกเป็นของเจ้าของที่ดินโฉนดที่ ๒๔๗ คือ ผู้ร้อง ตาม ป.พ.พ. ๑๓๐๘ จึงได้นำเรื่องเสนอคณะกรรมการพิจารณาขุดผันให้เจ้าหน้าที่รับแจ้งการครอบครองเป็นกรณีพิเศษ คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาและลงมติว่า เรื่องนี้เมื่อผู้ร้องมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินอยู่แล้ว ก็ไม่ใช่เรื่องสิทธิการครอบครองซึ่งต้องด้วยบทบัญญัติในประมวลกฎหมายที่ดิน จึงไม่ต้องแจ้งการครอบครองที่ดิน ก็ออกโฉนดให้ได้ ดังนั้นจึงเรียนมาเพื่อทราบและส่งเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติตามนัยมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวัฒน์

(นายศักดิ์ ไทวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการทะเบียนที่ดิน.

๒๖ กันยายน ๒๕๐๕

เรื่อง การแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

เนื่องจากการแจ้งการครอบครองที่ดิน ซึ่งทางราชการได้ประกาศให้ผู้ที่ได้ครอบครอง และทำประโยชน์ในที่ดินอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ โดยไม่มีหนังสือสำคัญแสดง กรรมสิทธิ์ที่ดินแจ้งการครอบครองต่อนายอำเภอท้องที่ ภายใน ๑๘๐ วัน นับตั้งแต่วันประกาศ ใช้พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ นั้น ปรากฏว่ามีผู้แจ้งมารายแจ้ง จำนวนเนื้อที่ไว้ในแบบแจ้งการครอบครอง (ส.ค. ๑) มากเกินกว่าสิทธิของตนโดยชอบด้วย กฎหมาย

กรมที่ดินได้พิจารณาเห็นว่า การแจ้งเนื้อที่เกินจำนวนที่กำหนดนั้น น่าจะขัดต่อ เหตุผลและความเป็นจริงซึ่งอาจพิจารณาได้จากหลักการจับจองที่ดินของราษฎรในสมัยก่อนวันที่ ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ เฉพาะอย่างยิ่งตามพระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๔๗๙ อันเป็นกฎหมายว่าด้วยการจับจองที่ดินฉบับหลังสุดก่อนใช้ประมวลกฎหมายที่ดินได้ วางหลักว่า ในการอนุญาตให้จับจองนั้น ให้นายอำเภออนุญาตได้ไม่เกิน ๕๐ ไร่ หรือผู้ว่าราชการ จังหวัดอนุญาตได้ไม่เกิน ๑๐๐ ไร่ และถ้าผู้ใดประสงค์จะเข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดิน ขอรู้เกินกว่าจำนวนดังกล่าว จะต้องขออนุญาตเข้ายึดถือครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินโดยการ ขอสัมปทานต่อรัฐบาล ถ้าผู้ใดบุกรุกเข้าครอบครองโดยพลการก็จะถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งข้อไล่ และถ้าฝ่าฝืนก็อาจได้รับโทษทางอาญา ฉะนั้น การที่ผู้แจ้งการครอบครองที่ดินไว้เกินจำนวนเนื้อที่ คนละมาก ๆ หลายร้อยหลายพันไร่ เกินวิสัยที่บุคคลจะเข้าไปยึดถือครอบครองทำประโยชน์ใน ที่ดินได้เช่นนั้นจึงน่าจะไม่ใช่ความจริง (คือไม่ใช่ที่ดินที่ผู้แจ้งมีสิทธิอยู่ก่อนโดยแท้จริง แต่ได้ ฉวยโอกาสแจ้งคลุมเอาที่ดินของผู้อื่นว่าเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่ผลให้ผู้แจ้งเกิดสิทธิ ในที่ดินที่แจ้งนั้นตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗

ฉะนั้น เมื่อปรากฏว่าผู้ใดแจ้ง ส.ค. ๑ ไว้เป็นจำนวนเนื้อที่เกินกว่า ๑๐๐ ไร่ ขึ้นไป ก็เป็นข้อสังเกตว่า เจ้าของได้แจ้งการครอบครองไว้โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งโดยนัยนี้ชอบที่

จะนำบทบัญญัติมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗
 ประกอบกับกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๔๙๗) ข้อ ๔ มาใช้บังคับ โดยให้สอบสวนเสนอ
 เรื่องไปกรมที่ดินเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป อนึ่ง ถ้าปรากฏว่ามีผู้แจ้งการครอบครองไว้ แม้
มิได้มาขอออกโฉนดก็ตามก็ให้ดำเนินการสอบสวนเรื่องไปกรมที่ดินเพื่อพิจารณาด้วย
จึงเรียนมาเพื่อโปรดส่งพนักงานเจ้าหน้าที่ลงมือเป็นทางปฏิบัติ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไทวณัน

(นายศักดิ์ ไทวณัน)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองวิชาการ.

ที่ มท ๐๖๑๐/๔๓๐๘

กรมที่ดิน

๒๓ มิถุนายน ๒๕๐๘

เรื่อง การแจ้งการครอบครองโฉนดที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ศก. ๑๕/๗๕๕๓ ลงวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๐๘

ตามที่รายงานหรือทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) โฉนดที่ดินเคลื่อนไปให้กรมที่ดินพิจารณา รวม ๒ กรณี คือ

๑. กรณีที่อำเภออุทุมพรพิสัยหรือว่า การแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ที่เจ้าของนำมาขอรับรองการทำประโยชน์และจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ปรากฏว่าลายมือชื่อไม่เหมือนกัน บางรายสอบสวนแล้วได้ความว่าผู้ขออ่านและเขียนหนังสือไม่ได้ แต่ในแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) มีลายเซ็นชื่อในช่อง "เจ้าของที่ดิน" ทั้งนี้ เพราะเจ้าของที่ดินส่วนมากไม่ได้เซ็นชื่อเองมักจะให้ผู้เขียนแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) เป็นผู้เซ็นชื่อแทน (คือเขียนชื่อเจ้าของที่ดินแทน) อำเภอเห็นว่ากรณีเช่นนี้น่าจะเป็นปัญหาข้อกฎหมายซึ่งอาจมีผลเท่ากับเจ้าของมิได้แจ้งการครอบครองที่ดินไว้ จึงหารือว่าจะควรปฏิบัติอย่างไรจึงจะชอบด้วยกฎหมายและจะจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมให้ผู้ขอได้หรือไม่ จังหวัดได้พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีนี้จะเข้าลักษณะเป็นการแจ้ง ส.ค. ๑ โฉนดที่ดินเคลื่อนตามความหมายแห่งคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗ ข้อ ๙ ซึ่งอำเภอขอพบที่จะสอบสวนแล้วรายงานขอแก้มากจังหวัด ส่วนการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมนั้น เมื่อดำเนินการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์แล้วก็จะจดทะเบียนต่อไปได้ จึงได้สั่งให้อำเภออุทุมพรพิสัยทราบและถือปฏิบัติไปแล้ว

๒. จังหวัดหรือว่า การแก้ไขแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน ปรากฏว่าทางการได้มีคำสั่งวางระเบียบไว้ให้ถือปฏิบัติ ๒ คำสั่ง คือ คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗ ข้อ ๙ และคำสั่งกรมที่ดิน (ถือเป็นคำสั่งกระทรวงมหาดไทย) ที่ ๑๑๕๐/๒๔๙๔ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๔๙๔ หมวด ๓ ข้อ ๖ (๓) ข. วรรคสุดท้าย จึงทำ

ให้การปฏิบัติของอำเภอไม่เป็นแนวเดียวกัน บางอำเภอเห็นว่าต้องรายงานขอแก้ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยทุกกรณี บางอำเภอขอแก้มาเฉพาะการผิดพลาดคลาดเคลื่อนอย่างอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับเนื้อที่ แต่ถ้าปรากฏว่าเป็นเรื่องเนื้อที่ผิดเมื่อมีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์แล้ว อำเภอก็จัดการแก้ไขไปตามคำสั่งกรมที่ดินโดยไม่ขออนุมัติต่อจังหวัดซึ่งเรื่องนงจังหวัดมีความเห็นว่า ถ้าแบบแจ้งการครอบครองที่ดินมีการผิดพลาดคลาดเคลื่อนให้อำเภอสอบสวนรายงานขอแก้ตามคำสั่งกระทรวงฯ ทุกกรณี ส่วนการแก้ตามคำสั่งกรมที่ดินนั้นให้ถือปฏิบัติเฉพาะการแก้ไขที่ในทะเบียนการครอบครองที่ดินให้เป็นไปตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ในกรณีที่ผิดพลาดไม่มากนัก และข้างเคียงทดกันไม่เปลี่ยนแปลงเท่านั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ① ตามข้อหารือข้อแรกแม้ผู้ครอบครองที่ดินจะมีได้ลงลายมือชื่อในแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ก. ๑) ด้วยตนเอง แต่ผู้ครอบครองที่ดินก็ได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายโดยได้ยื่นแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ก. ๑) ต่อทางการและพนักงานเจ้าหน้าที่ครบถ้วนและลงทะเบียนการครอบครองที่ดินไว้เป็นหลักฐานแล้ว จึงควรถือว่าได้มีการแจ้งการครอบครองที่ดินไว้แล้ว แต่การผิดพลาดคลาดเคลื่อนในกรณีนี้ ② ไม่ต้องแก้ไขหลักฐานทะเบียนการครอบครองที่ดิน จึงเห็นควรให้อำเภอจัดการแก้ไขโดยให้เจ้าของที่ดินลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือไว้ในแบบแจ้งการครอบครองใหม่อีกครั้งหนึ่ง ส่วนลายมือชื่อที่ลงไว้เดิมให้วงเล็บไว้ และไม่ต้องส่งเรื่องมาให้จังหวัดพิจารณาสั่งการอีก ส่วนข้อหารือในกรณีหลังนั้น กรมที่ดินได้เคยสั่งการมาให้จังหวัดนอปฏิบัติตามนัยหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๑๒๐๕/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๓ และได้เวียนให้ทุกจังหวัดทราบและถือปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๑๔๒๔/๒๕๐๓ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๐๓ แล้ว แต่อย่างไรก็ดีเพื่อให้การปฏิบัติในเรื่องนี้เป็นไปในแนวเดียวกันจึงขอข้อมความเข้าใจใหม่อีกว่า การขอแก้แบบแจ้งการครอบครองที่ดินที่มีการผิดพลาดคลาดเคลื่อนไม่ว่ากรณีใดอำเภอต้องทำการสอบสวนเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาสั่งการก่อน ตามคำสั่งกระทรวงฯ ที่ ๑๒๔๔/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ เรื่องระเบียบการแจ้งและรับแจ้งที่ดินของผู้ครอบครองอยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ เว้นแต่กรณีการขอแก้จำนวนเนื้อที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนเล็กน้อยโดยมิใช่มีเจตนาอันไม่สุจริต ก็ให้อำเภอสั่งการแก้ไขให้ถูกต้องไปได้ตามนัยหนังสือกรมที่ดินฉบับดังกล่าวข้างต้น

ส่วนการแก้ไขข้อบกพร่องหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ตามคำสั่งกระทรวงฯ ที่ ๑๑๕๐/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ นั้น เป็นเรื่องที่ให้อำเภอแก้ไขข้อบกพร่องในทะเบียนการครอบครองที่ดินภายหลังที่ได้ดำเนินการแก้ไขข้อบกพร่องใน ส.ค. ๑ แล้วเสร็จแล้ว จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ส. เปี่ยมศรี**

(นายแสง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนทะเบียนที่ดิน.

ที่ มท ๐๖๑๐/ว. ๔๔๕๓

๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๘

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดศรีสะเกษ)

กรมที่ดินขอส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวข้างต้นมาเพื่อโปรดทราบ และส่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อไป.

(ลงชื่อ) **ส. คงตระกูล**

(นายแสงยม คงตระกูล)

ผู้อำนวยการส่วนทะเบียนที่ดิน ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

ที่ มท ๐๖๑๐/๕๑๑๕

กรมที่ดิน

๒๖ กรกฎาคม ๒๕๐๘

เรื่อง ขอกำหนดและซื้อสกลใน ส.ค. ๑

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดกาญจนบุรี

อ้างถึง หนังสือท กจ. ๑๕/๕๔๒๒ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๐๘

ตามที่รายงานหาข้อไปว่า อำเภอดำรงวิทยะได้อำนาจขอกำหนดและซื้อสกลของ นายบัน นาง-
หงษ์ ใน ส.ค. ๑ เลขที่ ๑๗๒ ตำบลโลกสีห์หมื่น จาก "สันวล" เป็น "ศรีนวล" จังหวัด
ได้พิจารณาเห็นว่า การกำหนดและซื้อสกลใน ส.ค. ๑ เพื่อให้ตรงกับหลักฐานทะเบียนบ้านและบัตร
ประจำตัวประชาชนนั้น เมื่อได้สอบสวนเห็นว่า เป็นกรณีแก้ไขเพียงเล็กน้อย ทั้งผู้ขอมีโฉนดเจดนา
ทุจริตประการใด ก็ให้อำเภอส่งการแก้ไขไปตามนัยหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๑๒๐๕/๒๕๐๓
ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๐๓ โดยไม่ต้องเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดส่งการตามหนังสือกระทรวง
มหาดไทย ที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗ ข้อ ๙ แต่อย่างใด ต่อมา
อำเภอดำรงวิทยะได้อ้างว่าตามหนังสือกรมที่ดินดังกล่าวเป็นกรณีขอแก้ไขที่ใน ส.ค. ๑ มิใช่การ
แก้ไขและซื้อสกล แต่จังหวัดได้ตอบยืนยันไปว่าเป็นเรื่องอนุมัติให้ถือปฏิบัติตามนัยหนังสือกรม
ที่ดินดังกล่าว และได้สั่งให้อำเภอถือปฏิบัติไปพลางก่อนแล้ว จึงขอให้กรมที่ดินพิจารณาว่าการ
ที่จังหวัดได้ส่งการไปแล้วนั้นจะชอบด้วยระเบียบการหรือไม่ประการใด นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การขอแก้ไขหรือซื้อสกลใน ส.ค. ๑ ที่เขียนไว้
ผิดเพี้ยนเล็กน้อย ซึ่งพิจารณาแล้วเป็นไปในทำนองที่เขียนได้เขียนขาดตกบกพร่องหรือ
อาจฟังสำเนียงบอกกันไม่ชัด แล้วเขียนผิดพลาดไปก็ผิด หรือเป็นกรณีผิดผู้แจ้ง ส.ค. ๑ มีข้อ
หลายข้อในขณะแจ้ง ส.ค. ๑ ได้แจ้งไว้ข้อหนึ่งแล้วต่อมาได้มาขอแก้ไขเป็นข้อหนึ่งก็ผิด หรือ
เป็นกรณีผิดผู้แจ้ง ส.ค. ๑ ได้รับอนุญาตจากทางราชการให้เปลี่ยนนามหรือนามสกุลก็ผิด มิใช่
เป็นการแจ้งการครอบครองที่ดินผิดพลาดคลาดเคลื่อนอันจะต้องเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา
ส่งการตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗
ข้อ ๙ ควรให้อำเภอพิจารณาส่งแก้ไขหรือซื้อสกลไปได้ ในการส่งแก้ดังกล่าวแล้ว ถ้าเป็น

กรณีขอแก้ไขโดยที่เขียนผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่ต้องให้ผู้ยื่นคำขอแก้ไขและเรียกเงินค่าธรรมเนียม
 เพียงแต่ให้ใช้บันทึกถ้อยคำผู้ประกอบการแก้ไขเท่านั้น ส่วนในสองกรณีหลังถ้ามาขอแก้ไขใน
 ขณะที่ได้อำนาจทะเบียนสิทธิและนิติกรรม ก็ไม่ต้องเรียกเก็บค่าธรรมเนียม เพียงแต่ให้
 คัดสำเนาหลักฐานการเปลี่ยนชื่อหรือชื่อสกุลไว้ แล้วให้บันทึกถ้อยคำผู้ประกอบการแก้ไขเช่นเดียว
 กับกรณีแรก แต่ถ้ามาขอแก้ไขโดยมิได้ขอให้จดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมด้วยแล้ว ให้ยื่นคำขอ
 แก้ไขและเรียกเก็บค่าธรรมเนียมเป็นค่าคำขอด้วย จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนทะเบียนที่ดิน.

ที่ มท.๐๖๑๐/ว. ๕๒๕๑

๒๕ กรกฎาคม ๒๕๐๘

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดกาญจนบุรี)

กรมที่ดินขอส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวข้างต้นมาเพื่อโปรดทราบ และส่งเจ้าหน้าที่
 ถือปฏิบัติต่อไป.

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

ที่ มท ๐๖๐๖/๕๒๑๔

กรมที่ดิน

๓๐ ธันวาคม ๒๕๐๔

เรื่อง การเปลี่ยนแปลงเขตหมู่บ้านและตำบล

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่

อ้างถึง หนังสือที่ พร ๑๕/๑๒๔๕๐ ลงวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๐๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารต่าง ๆ รวม ๗ ฉบับ

ตามที่จังหวัดแพร่ว่า

๑. กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตหมู่บ้านและตำบล ภายหลังที่ได้มีการแจ้งการครอบครองที่ดิน และออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปแล้ว จะควรแก้ไขหมู่บ้าน ตำบล ในน.ส. ๓ อนึ่งตามหนังสือกรมที่ดินที่ ๕๕๑๖/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๒ ข้อ (๓) หรือไม่

๒. การที่ได้แจ้งการครอบครองที่ดินไว้ แล้วออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ และได้จดทะเบียนโอนไปยังบุคคลอื่น ต่อมาจึงได้ทราบว่าแจ้ง ส.ค. ๑ ผิดตำบลเช่นนั้น จะแก้ไขเกี่ยวกับทะเบียนการครอบครอง สารบบ ส.ค. ๑ น.ส. ๓ เอกสารสัญญาและเอกสารอื่น ๆ อย่างไร จึงจะถูกต้องตามทางปฏิบัติ นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วขอแจ้งว่า

๑. กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตหมู่บ้านและตำบล ให้โอนโอนปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดินที่ ๕๕๑๖/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๒ ข้อ ๒ โดยไม่ต้องหมายเหตุอย่างใดอีก

๒. กรณีที่ปรากฏว่า ได้แจ้ง ส.ค. ๑ ผิดตำบล ให้อำเภอสอบสวนหลักฐานข้อเท็จจริงเสนอจังหวัด เมื่อจังหวัดได้ส่งอนุมัติให้แก้ไขแล้ว ก็ให้อำเภอแก้หลักฐานหมู่บ้านและตำบลในเอกสารต่าง ๆ ในสารบบ ส.ค. ๑ และฉบับผู้ถือให้ถูกต้องตรงกับความจริง ส่วนเลขที่ทะเบียนเดิมให้แก้ไขใหม่ เปลี่ยนเป็นใช้เลขทะเบียนในหมู่บ้านและตำบลใหม่ โดยต่อจากเลขสุดท้ายของหมู่บ้าน ๆ และหมายเหตุในทะเบียนเดิมด้วยอักษรแดงว่า "ที่ดินแปลงนี้เจ้าของที่ดินได้แจ้งการครอบครองไว้ผิดหมู่บ้านและตำบล จึงได้รายการไปลงไว้ในทะเบียนเลขที่....."

หมู่ที่.....ตำบล.....” ส่วนในรายการทะเบียนที่ยกลงมาใหม่ ก็ให้หมายเหตุว่า
“รายนัยจากทะเบียนเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....เนื่องจากเจ้าของที่ดินแจ้ง
การครอบครองไว้ผิดหมู่บ้านและตำบล” แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงชื่อกำกับไว้ ส่วน สารบบ
ส.ค. ๑ ให้ยกเอกสารต่าง ๆ จากสารบบเดิมไปเก็บไว้ในสารบบหมู่บ้านและตำบลใหม่ เมื่อได้
แก้ไข ส.ค. ๑ และทะเบียนเสร็จแล้ว ก็ให้จัดการแก้ไข น.ส. ๓ และเอกสารต่าง ๆ เสียให้ถก
ต้องตรงกันต่อไป การขีตมาและแก้ไขเพิ่มเติมในเอกสารต่าง ๆ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงชื่อ
กำกับไว้ทุกแผ่น เสร็จแล้วรายงานเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดินให้กรมที่ดินทราบตาม
ระเบียบ.

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และโปรดส่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ส. เปี่ยมศรี**
(นายแสวง เปี่ยมศรี)
รองอธิบดี ทำการแทน
อธิบดีกรมที่ดิน.

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ที่ มท ๐๖๐๖/๓๗ ๕ มกราคม ๒๕๐๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

กรมที่ดินขอส่งสำเนาหนังสือดังกล่าวข้างต้นมาเพื่อโปรดทราบ และส่งเจ้าหน้าที่
ปฏิบัติต่อไป.

(ลงชื่อ) **ไสว ตละรัต**
(นายไสว ตละรัต)
ผู้อำนวยการส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน ทำการแทน
อธิบดีกรมที่ดิน.

ที่ มท ๐๖๑๐/๒๕๓

กรมที่ดิน

๑๒ มกราคม ๒๕๐๕

เรื่อง : ทารอเกี่ยวกับการเพิกถอนสิทธิการแจ้งการครอบครองที่ดิน

เรียน : ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม

อ้างถึง : หนังสือที่ มค ๑๕/๑๔๖๐๔ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๐๔

ตามที่ทารอเรื่องการเพิกถอนสิทธิการแจ้งการครอบครองที่ดินตามคำสั่งกรมที่ดิน
ที่ ๕/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๐๔ ไปว่า คำสั่งดังกล่าวเป็นเรื่องการเพิกถอน ส.ค. ๑
เต็มทั้งแปลง ส่วนกรณีผู้แจ้ง ส.ค. ๑ (คลุมเอาที่ดินที่ไม่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายไว้ด้วย
เป็นบางส่วนซึ่งจำเป็นจะต้องเพิกถอนนั้น กรมที่ดินยังไม่ได้วางระเบียบปฏิบัติไว้แต่อย่างใด
ขณะนั้นจังหวัดมหาสารคามเรื่องผู้แจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. ๑) ได้แจ้งคลุมเอาที่หนองสาธารณะ
ประโยชน์รวมไว้ด้วยจึงขอทราบว่าการเพิกถอน ส.ค. ๑ บางส่วนจะทำได้หรือไม่ ถ้าได้
จะมีวิธีปฏิบัติอย่างไร จังหวัดเห็นว่า กรณีเช่นนี้จะแบ่งเพิกถอนได้ เพราะส่วนที่แจ้งไว้โดย
ชอบด้วยกฎหมายก็อยู่ วิธีปฏิบัติก็คือให้เจ้าหน้าที่สอบสวนและออกไปรังวัดตรวจสอบที่ดิน
ถ้าปรากฏว่าผู้แจ้ง ได้แจ้งคลุมเอาที่ดินที่ไม่มีสิทธิไว้จริง ก็ยกเลิกกันเขตกออกไป แล้วรายงาน
เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งเพิกถอนสิทธิการแจ้งการครอบครองที่ดินในส่วนที่แจ้งไว้โดยไม่ชอบ
ด้วยกฎหมาย และเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งเพิกถอนแล้ว ก็ควรหมายเหตุใน ส.ค. ๑ ทั้งตอน ๑
และตอน ๒ และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) ว่า “ได้เพิกถอน ส.ค. ๑ แปลงนี้เป็นบางส่วน
ทางด้านทิศ.....คิดเป็นเนื้อประมาณ.....” แล้วลงชื่อนายอำเภอพร้อม
ด้วยวัน เดือน ปี ถ้ากับไว้ ส่วนทะเบียนการครอบครองก็หมายเหตุเช่นกัน

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การเพิกถอนสิทธิการแจ้งการครอบครองที่ดินของผู้แจ้ง
ไม่มีสิทธิที่จะแจ้งได้โดยชอบด้วยกฎหมายเป็นบางส่วนดังกล่าวแล้ว จังหวัดย่อมมีอำนาจที่จะสั่ง

เพิกถอนได้ โดยอนุโลมถือปฏิบัติตามคำสั่งกรมที่ดินที่ ๕/๒๕๐๔ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๐๔
วิธีปฏิบัติตามความเห็นของจังหวัดนั้นชอบแล้ว จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **ส. เปี่ยมศรี**
(นายแสง เปี่ยมศรี)
รองอธิบดี ทำการแทน
อธิบดีกรมที่ดิน.

ส่วนทะเบียนที่ดิน.

ที่ มท ๐๖๑๐/ว. ๔๑๑

๑๕ มกราคม ๒๕๐๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดมหาสารคาม)

กรมที่ดินขอส่งสำเนาหนังสือที่ มท ๐๖๑๐/๒๔๓ ลงวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๐๕ มาเพื่อ
โปรดทราบ และส่งเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไป.

(ลงชื่อ) **อรุณ วรจิตรานนท์**
(นายอรุณ วรจิตรานนท์)
ผู้อำนวยการส่วนทะเบียนที่ดิน ทำการแทน
อธิบดีกรมที่ดิน.

๑.๓ การคัดสำเนา

ที่ มท ๐๖๑๐/๒๕๕๐

กรมที่ดิน

๒๕ มีนาคม ๒๕๐๕

เรื่อง การคัดสำเนา ส.ค. ๑

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสิงห์บุรี

อ้างถึง หนังสือที่ สท. ๑๕/๒๐๕๗ ลงวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๐๔

ตามที่รายงานหาว่า อำเภอรพรมบุรีได้รับคำขอตรวจและคัดสำเนา ส.ค. ๑ เลขที่ ๑๗๙ หมู่ที่ ๒ ตำบลบ้านหม้อ แต่ปรากฏว่า ส.ค. ๑ ตอนที่ ๑ สำหรับเก็บไว้ที่อำเภอไม่มี จึงขอทราบทางปฏิบัติไป นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ที่ดินแปลงนี้ปรากฏหลักฐานในทะเบียนการครอบครองที่ดินว่าได้มีการรับแจ้งการครอบครองไว้แล้ว จึงควรส่งให้อำเภอรพรมบุรีสอบสวนเรื่อง ส.ค. ๑ ฉบับของอำเภอว่าสูญหายไปได้อย่างไรเสียก่อน แล้วดำเนินการจัดทำ ส.ค. ๑ ขึ้นใหม่ทั้ง ๒ ตอน โดยอาศัยหลักฐานในทะเบียนการครอบครองที่ดินและข้อความอื่นจากการสอบสวนเจ้าของที่ดิน และให้หมายเหตุด้วยหมึกแดงในท่ว่างด้านหน้า ส.ค. ๑ ทั้ง ๒ ตอนว่า "ส.ค. ๑ ฉบับของอำเภอสูญหายและ ส.ค. ๑ ตอน ๒ ก็เป็นอันตรายหรือสูญหายไปด้วย จึงได้ทำขึ้นใหม่" แล้วให้นายอำเภอหรือผู้แทนลงชื่อและวัน เดือน ปี กำกับไว้ด้วย แล้วมอบ ส.ค. ๑ ตอน ๒ ให้เจ้าของที่ดินรับไป ส่วน ส.ค. ๑ ฉบับของอำเภอนาเก็บเข้าสารบบตามระเบียบ การจัดทำ ส.ค. ๑ ดังกล่าวไม่ถือเป็นการแจ้งการครอบครองใหม่แต่อย่างใด จึงเรียนมาเพื่อทราบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ส. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

ส่วนทะเบียนที่ดิน.

๑๕๔

ที่ มท ๐๖๑๐/ว. ๒๖๐๘

๒๕ มีนาคม ๒๕๐๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นจังหวัดสิงห์บุรี)

กรมที่ดินขอส่งสำเนาหนังสือที่ มท ๐๖๑๐/๒๔๙๐ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๐๕ มา
เพื่อโปรดทราบ และส่งเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไป.

(ลงชื่อ)

อรุณ วรจิตรานนท์

(นายอรุณ วรจิตรานนท์)

ผู้อำนวยการส่วนทะเบียนที่ดิน ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

หมายเหตุ เรื่องที่เกี่ยวของ

๑. ส.ก. ๑ ของผู้แจ้งสูญหาย กุหนังสิทธิ์ ๔๑๔๔/๒๔๔๘-๑๖ พ.ค. ๒๔๔๘ หน้า ๘๒๑

๒. การรับอนุญาตยก ภูเก้าสิทธิ์ ๘/๒๔๑๓-๒๑ ส.ก. ๒๔๑๓ หน้า ๔๔๔

ที่ มท ๐๖๐๖/๒๖๘๒

กรมที่ดิน

๓๑ มีนาคม ๒๕๐๘

เรื่อง เนื้อที่จะออกโฉนดที่ดินมากกว่า ส.ค. ๑
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง
อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ อท. ๑๕/๑๓๓๐ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๘

ตามที่แจ้งว่า มีโฉนดที่ดินค้างแจก ๔๔ ราย อยู่ระหว่างสอบสวน เพราะจำนวน
เนื้อที่จะออกโฉนดที่ดินมากกว่า ส.ค. ๑ จังหวัดเห็นว่า เมื่อตรวจแล้วปรากฏว่าข้างเคียงทุกด้าน
ยังคงเดิม หรือเปลี่ยนแปลงไปโดยการรับโอน และผู้รับโอนนั้นรับรองเขตไว้ในวันทำการรังวัด
แล้ว และตามข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้ขอได้บุกเบิกบ้านใหม่อันไม่ขัดด้วยกฎหมาย ก็น่าจะ
ดำเนินการแจกโฉนดที่ดินได้ โดยไม่ต้องให้ผู้ขอไปขอแก้ไขใน ส.ค. ๑ ทางอำเภอเสียก่อน นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า การออกโฉนดที่ดินนั้น หากปรากฏเนื้อที่ต่างกับที่ผู้ขอ
ได้แจ้งการครอบครองที่ดินไว้มาก จังหวัดก็ควรส่งให้อำเภอหรือกิ่งอำเภอท้องที่จัดการสอบสวน
ข้อเท็จจริงเพื่อแก้ไขเนื้อที่ให้ถูกต้องก่อน เมื่อเจ้าหน้าที่สอบสวนพยานหลักฐานแล้วปรากฏ
ข้อเท็จจริงชัดเจนเป็นที่ยอมรับได้ ผู้ขอได้เข้าครอบครองทำประโยชน์มาก่อนแจ้งการครอบครอง
ที่ดินเป็นจำนวนเนื้อที่เท่าใดแน่ ก็ให้จัดการแก้ไขเนื้อที่ใน ส.ค. ๑ เสียให้ถูกต้องตามระเบียบ
เสร็จแล้วแจ้งให้จังหวัดทราบเพื่อพิจารณาดำเนินการออกโฉนดที่ดินต่อไป

แต่ถาเนื้อที่ต่างกันเล็กน้อยข้างเคียงไม่เปลี่ยนแปลง เจ้าหน้าที่งานที่ดินจังหวัดก็ควรชี้แจง
เหตุผลเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาดำเนินการออกโฉนดที่ดินไปได้ โดยยังไม่ต้องให้
อำเภอหรือกิ่งอำเภอท้องที่แก้ไขเนื้อที่ใน ส.ค. ๑ แต่เมื่อออกโฉนดที่ดินไปแล้วและแจ้งไปให้
อำเภอหรือกิ่งอำเภอท้องที่ทราบ จึงให้เจ้าหน้าที่จัดการหมายเหตุทะเบียนการครอบครองที่ดิน
และแก้ไขเนื้อที่ใน ส.ค. ๑ ให้ถูกต้องตรงกัน.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสวง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ที่ มท ๐๖๐๖/ว. ๒๗๔๔

๑ เมษายน ๒๕๐๕

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

กรมที่ดินขอส่งสำเนาหนังสือที่ มท ๐๖๐๖/๒๖๔๒ ลงวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๐๕
เรื่อง เนื้อที่จะออกโฉนดที่ดินมากกว่า ส.ค. ๑ มาเพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่ดินทราบและถือปฏิบัติ.

(ลงชื่อ)

ไสว ตุละรัต

(นายไสว ตุละรัต)

ผู้อำนวยการส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนควบคุมสิทธิในที่ดิน.

ที่ มท ๑๖๑๐/๔๖๔๖

กรมที่ดิน

50

๓๑ พฤษภาคม ๒๕๑๑

เรื่อง พลเอก เต็ม หอมเศรษฐี แจ้ง ส.ค. ๑ คลาดเคลื่อน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดชลบุรี

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ ขบ. ๑๕/๔๔๕๔ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๑๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารเรื่องราว รวม ๔ ฉบับ

ตามที่จังหวัดได้รายงานหารือเกี่ยวกับ ส.ค. ๑ เลขที่ ๑๐๙ หมู่ที่ ๕ ตำบลละหาร อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง ของพลเอก เต็ม หอมเศรษฐี ว่าได้ตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่าเป็นการแจ้งคลาดเคลื่อน เพราะความจริงที่ดินตั้งอยู่ในเขตหมู่ที่ ๕ ตำบลคลองกิว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าผู้แจ้งได้แจ้ง ส.ค. ๑ ไว้ผิดจังหวัด ก็ให้ดำเนินการแก้ไข ส.ค. ๑ โดยนำไปลงทะเบียนการครอบครองต่อท้าย หมู่ที่ ๕ ตำบลคลองกิว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี แล้ววงเล็บ เลขที่ หมู่ที่ ตำบล อำเภอ และจังหวัดเดิมใน ส.ค. ๑ ไว้แล้วเขียน เลขที่ หมู่ที่ ตำบล อำเภอ และจังหวัด ที่ลงใหม่ และหมายเหตุใน ส.ค. ๑ และทะเบียนการครอบครองว่า "การแจ้งและการรับแจ้ง ส.ค. ๑ รายงานได้เข้าใจผิดในเขตท้องที่จึงนำมาลงในทะเบียนใหม่ให้ถูกต้อง" แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงนามและวัน เดือน ปี กำกับไว้ เมื่อดำเนินการเสร็จแล้วให้รายงานการเปลี่ยนแปลงไปส่วนกลางตามระเบียบได้แจ้งให้จังหวัดระยองจัดส่ง ส.ค. ๑ ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่มาให้ด้วยแล้ว.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) ส. เปี่ยมศรี

(นายแสง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนทะเบียนที่ดิน.

ที่ มท ๐๖๑๐/๔๖๔๗

กรมที่ดิน

๓๑ พฤษภาคม ๒๕๑๑

เรื่อง พลเอก เต็ม หอมเศรษฐี แจ้ง ส.ค. ๑ คลาดเคลื่อน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง

ด้วยได้รับหนังสือจังหวัดชลบุรีแจ้งว่า ส.ค. ๑ เลขที่ ๑๐๙ หมู่ที่ ๔ ตำบลละหาร อำเภอบ้านค่าย ของพลเอก เต็ม หอมเศรษฐี ได้แจ้งไว้คลาดเคลื่อน กล่าวคือความจริงอยู่ในเขตหมู่ที่ ๕ ตำบลคลองกิว อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จังหวัดชลบุรีได้ตรวจสอบแล้ว เห็นควรแก้ไข ส.ค. ๑ ฉบับนี้ อนุโลมตามระเบียบว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงเขตหมู่บ้าน ตำบล อำเภอกิ่งอำเภอ และจังหวัด

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้แจ้งได้แจ้ง ส.ค. ๑ ไว้ผิดจังหวัด จึงได้สั่งการไปให้จังหวัดชลบุรีดำเนินการแก้ไขแล้ว ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่จัดส่ง ส.ค. ๑ ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่ ไปให้จังหวัดชลบุรีเพื่อดำเนินการแก้ไขต่อไปด้วย ส่วนทะเบียนการครอบครองก็ขอได้โปรดสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดการจำหน่าย ส.ค. ๑ รายงานออกเสียจากทะเบียนการครอบครอง โดยหมายเหตุว่า "การแจ้งและรับแจ้ง ส.ค. ๑ รายนี้ ได้เข้าใจผิดในเขตท้องที่ จึงได้จำหน่ายออกจากทะเบียน" แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงนามและวัน เดือน ปี ถ้ากับไว้ เมื่อดำเนินการเสร็จแล้วให้รายงานการเปลี่ยนแปลงไปส่วนกลางตามระเบียบ.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ส. เปี่ยมศรี

(นายแสง เปี่ยมศรี)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนทะเบียนที่ดิน.

ที่ มท ๐๖๑๐/ว. ๑๒๓๐๗

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๑๓

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

กรมที่ดินขอส่งสำเนาหนังสือที่ มท ๐๖๑๐/๔๖๔๖ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๑๑ และหนังสือที่ มท ๐๖๑๐/๔๖๔๗ ลงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๑๑ มาเพื่อโปรดส่งให้เจ้าหน้าที่ ทดกันทราบและถือปฏิบัติต่อไป.

(ลงชื่อ)

โยติ เสวตรนทร์

(นายโยติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

ที่ มท ๐๖๑๐/๑๘๕๕๕

กรมที่ดิน

๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๒

เรื่อง แจ้งการครอบครองที่ดินโฉนดอำเภอท้องที่

ทูล ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา ทรภราบ

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ สบ. ๑๕/๑๔๖๔๔ ลงวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๑๒

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารต่าง ๆ รวม ๑๕ ฉบับ

ตามที่ได้โปรดแจ้งไปว่า นายแดง ไชยรัตนพงศ์ ได้ยื่นคำขอรับรองการทำประโยชน์ที่ดิน ตาม ส.ค. ๑ เลขที่ ๒๐๖ หมู่ที่ ๔ ตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมืองสงขลา แต่เมื่อเจ้าหน้าที่ไปทำการรังวัดตรวจสอบปรากฏว่าตั้งอยู่ หมู่ที่ ๖ ตำบลจะโหนด อำเภอจะนะ จังหวัดได้พิจารณาแล้วเห็นว่า นายแดง ไชยรัตนพงศ์ แจ้งการครอบครองที่ดินโฉนดอำเภอท้องที่ตนตั้งอยู่เนื่องจากเข้าใจผิด เพราะเข้าใจว่าตนมีภูมิลำเนาอยู่ใน หมู่ที่ ๔ ตำบลทุ่งหวัง อำเภอเมืองสงขลา ก็เลยแจ้ง ส.ค. ๑ ตามภูมิลำเนาไปด้วย จึงเห็นสมควรโอนหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดินแปลงนี้ไปให้อำเภอจะนะเจ้าของท้องที่ตนที่ตั้งอยู่ดำเนินการต่อไป นั้น

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วขอทูลให้ทรงทราบฯ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าที่ดินแปลงนี้ตั้งอยู่ท้องที่หนึ่งต่างหากจากที่เจ้าของได้แจ้ง ส.ค. ๑ ไว้ ก็ควรส่งให้อำเภอเมืองสงขลาแจ้ง ส.ค. ๑ ทง.๒ ฉบับ ไปให้อำเภอจะนะจัดทำทะเบียนการครอบครองที่ดินและสารบบขึ้นใหม่ให้ตรงตามเขตหมู่บ้านและตำบลของตนแปลงที่ตั้งอยู่ แล้วหมายเหตุเรื่องการแจ้ง ส.ค. ๑ ผิดตำบลอำเภอในทะเบียนการครอบครองที่ดินและสารบบที่ดินแปลงนี้ไว้ให้ทราบทั้งอำเภอที่โอนและรับโอนมา โดยถือปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๕๔๑๖/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๐๒ ข้อ ๓ โดยอนุโลม แล้วรายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียนไปให้กรมที่ดินทราบ ฉะนั้น จึงทูลมาเพื่อขอได้ทรงโปรดสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการต่อไป.

แล้วแต่จะโปรด

(ลงชื่อ)

โยติ เสวตรนทร์

(นายโยติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

กองทะเบียนสิทธิครอบครอง.

ที่ มท ๐๖๑๐/ว. ๑๒๒๓๖

๑๕ พฤษภาคม ๒๕๑๓

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

กรมที่ดินขอส่งสำเนาหนังสือที่ มท ๐๖๑๐/๑๘๕๙๙ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๑๒
มาเพื่อโปรดส่งให้เจ้าหน้าที่ที่ดินทราบและถือปฏิบัติต่อไป.

(ลงชื่อ)

โยติ เสวตรุนทร์

(นายโยติ เสวตรุนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

ที่ มท ๐๖๑๐/๘๖๒๕

กรมที่ดิน

๑๐ เมษายน ๒๕๑๓

เรื่อง การแก้จำนวนเนื้อที่ดินใน ส.ค. ๑

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดร้อยเอ็ด

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ รอ. ๑๕/๓๓๔๘ ลงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๓

ตามที่แจ้งไปว่า เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการเร่งรัดการออก น.ส. ๓ ให้แก่ราษฎรรวดเร็วยิ่งขึ้น และอำเภอจะได้ปฏิบัติเป็นระเบียบเดียวกัน ที่ประชุมคณะกรรมการจังหวัดและนายอำเภอเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๑๓ ได้มีมติในเรื่องการแก้ไขจำนวนเนื้อที่ดินใน ส.ค. ๑ และ น.ส. ๓ โดยวางหลักเกณฑ์ ๓ ข้อ ซึ่งจังหวัดได้แจ้งให้อำเภอต่าง ๆ ถือปฏิบัติแล้ว จึงได้ส่งเรื่องไปให้กรมที่ดินพิจารณา

กรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า การที่จะวางหลักเกณฑ์ให้แน่นอนว่าเนื้อที่ดินใดควรจะให้ผู้ใดเป็นผู้อ่านาส่งแก้ไข เช่น เนื้อที่แจ้งไว้ ๑ ไร่ ขอแก้เป็น ๒ ไร่ ก็ย่อมจะต้องถือเป็นการผิดมาก ในกรณีเช่นนี้ควรจะเป็นอำนาจของผู้ใดเป็นผู้แก้ไข เห็นว่าในกรณีดังกล่าว ถ้าการสอบสวนปรากฏว่าระยะทุกด้านของที่ดินแปลงนั้นใกล้เคียงกับของเดิม และเจ้าของที่ดินข้างเคียงตรงกับที่ได้แจ้งไว้ใน ส.ค. ๑ เดิม การที่เนื้อที่ดินผิดเห็นได้ว่าเป็นเพราะเจ้าของแจ้งไว้ผิด ก็ควรให้อำเภอพิจารณาส่งแก้ไขไปได้ แต่ถ้าเป็นการแก้ไขในเรื่องอื่น ๆ ควรส่งไปให้จังหวัดพิจารณาส่งแก้ การจะใช้ดุลพินิจพิจารณาว่ากรณีใดผิดมากหรือน้อยและจะควรเป็นอำนาจของผู้ใดที่จะส่งแก้ก็น่าควรแล้วแต่หลักฐานข้อเท็จจริงและเจตนาของผู้ขอ ซึ่งทราบได้จากผลการสอบสวนเป็นการเฉพาะเรื่องเฉพาะรายไป การที่จะวางหลักเกณฑ์ให้แน่นอนลงไปตามความเห็นของจังหวัดนั้น กรมที่ดินเห็นว่าเป็นการไม่สมควร ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือหลักเกณฑ์การส่งแก้เนื้อที่ดินตามที่กรมที่ดินได้เรียนมาด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

อ. วิสูตรโยธามิบาล

(นายอรรถ วิสูตรโยธามิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน.

๘๘
ท มท ๐๖๑๐/ว. ๘๗๘๗

๑๕ เมษายน ๒๕๑๓

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

กรมที่ดินขอส่งสำเนาหนังสือท มท ๐๖๑๐/๘๖๒๕ ลงวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๑๓ มา
เพื่อโปรดทราบ และส่งเจ้าหน้าที่ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป.

(ลงชื่อ)

โชติ เสวตรนทร์

(นายโชติ เสวตรนทร์)

รองอธิบดี ทำการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน.

ที่ มท ๐๖๑๐/๕๑๕๘๒

กรมที่ดิน

๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๓

เรื่อง นายสุพรด ปรีดี นำ ส.ค. ๑ เพิ่มลงในทะเบียนการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์

อ้างถึง หนังสือจังหวัดที่ กส. ๑๕/๔๕๔๔ ลงวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๑๓ และหนังสือจังหวัด
ที่ กส. ๑๕/๑๓๑๒๑ ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๑๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารรวม ๑๕ ฉบับ

ตามที่ส่งเรื่องที่ดินของ นายสุพรด ปรีดี ซึ่งตั้งอยู่ที่หมู่ที่ ๗ ตำบลเหนือ อำเภอเมือง
กาฬสินธุ์ เนื้อที่ ๔ ไร่ ๓ งาน ๒๒ วา ว่าได้แจ้ง ส.ค. ๑ ไว้แล้วภายในระยะเวลาที่กฎหมาย
กำหนด และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับไว้แล้ว ตาม ส.ค. ๑ เลขที่ ๑๒ แต่มิได้นำลง
ทะเบียนการครอบครองที่ดินตามระเบียบ และว่า ส.ค. ๑ ของนายสุพรด ปรีดี ดังกล่าวนั้นได้เข้า
กับ ส.ค. ๑ เลขที่ ๑๒ ของนายเปลี่ยน นางตอกไม้ และได้เข้ากันกับ ส.ค. ๑ เลขที่ ๑๒ ของ
นายยู๋ นางจุ๋ อุ่นมีสี จึงหารือว่าในกรณีที่ปรากฏว่าได้รับแจ้ง ส.ค. ๑ ไว้แล้วแต่มิได้นำลง
ทะเบียนการครอบครองนี้ จังหวัดจะเป็นผู้พิจารณาสั่งการเองจะเป็นการถูกต้องอย่างไรหรือไม่
ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

กรณีอ้างว่าเป็น ส.ค. ๑ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งไว้แล้วภายในกำหนดเวลา แต่
มิได้นำลงทะเบียนการครอบครองที่ดินนั้นมิใช่เป็นกรณีการแจ้งการครอบครองที่ดินผิดพลาด
คลาดเคลื่อน ซึ่งตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗
ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจสั่งแก้ไข แต่เป็นเรื่องการนำ ส.ค. ๑ มาลงทะเบียนใหม่
เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากกรณีดังกล่าว จังหวัดจึงควรส่งเรื่องมาให้กรมที่ดิน
พิจารณาก่อน สำหรับเรื่องกรมที่ดินได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ควรจะได้ดำเนินการสอบสวนเพิ่ม
เติมดังนี้ คือ

๑. สอบสวนเจ้าหน้าที่ว่าเมื่อได้รับแจ้ง ส.ค. ๑ ไว้แล้วเหตุใดจึงมิได้นำลงทะเบียน
การครอบครอง

๒. การสอบสวนพยานหลักฐานปรากฏว่ามีผู้ใหญ่บ้านมาเป็นพยานถึงสองคน
ควรบันทึกให้ปรากฏว่าคนใดเป็นผู้ใหญ่บ้านหมู่ใด ตำบลใด และเหตุใดข้อจึงไม่ตรงกับข้อ
ผู้ปกครองท้องที่ลงนามรับรองเขตในรูปแผนที่หลัง น.ส. ๑

๓. ให้ส่ง ส.ค. ๑ เลขที่ ๑๒ ของนายสุพรด ปรีดี ทงฉบับผู้แจ้งและฉบับพนักงาน
เจ้าหน้าที่ส่งไปประกอบการพิจารณาด้วย

ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอได้โปรดสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามนัยดังกล่าว
แล้วส่งเรื่องไปกรมที่ดินเพื่อพิจารณาส่งการต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) **โชติ เสวตรนทร์**
(นายโชติ เสวตรนทร์)
รองอธิบดี ทำการแทน
อธิบดีกรมที่ดิน

กองทะเบียนสิทธิครอบครอง.

ที่ มท ๐๖๑๐/ว. ๔๗๐

๘ มกราคม ๒๕๑๔

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ขอส่งสำเนาหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท. ๐๖๑๐/๕๑๕๔๒ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๓
เรื่อง นายสุพรด ปรีดี นำ ส.ค. ๑ เพิ่มลงในทะเบียนการครอบครองที่ดิน มาเพื่อทราบและให้
พนักงานเจ้าหน้าที่ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป.

(ลงชื่อ) **โชติ เสวตรนทร์**
(นายโชติ เสวตรนทร์)
รองอธิบดี ทำการแทน
อธิบดีกรมที่ดิน.

ที่ มท ๐๒๐๖/๓๕๐๐๓

กรมที่ดิน

๔ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง การหมายเหตุใน ส.ก.๑ เมื่อไก่ออก น.ส.๓ หรือโฉนดที่ดินไปแล้ว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

ด้วยปรากฏว่าระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการออก น.ส.๓ เมื่อเจ้าของที่ดินไก่อ
นำ ส.ก.๑ มาขอลอกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.๓) จากพนักงานเจ้าหน้าที่ และเมื่อ
เจ้าหน้าที่ไก่ออกไปพิสูจน์สอบสวน ประกาศกรมกำหนดแล้ว ไม่มีผู้ใดแย้งคัดค้านหรือชักข้อแต่
ประการใด พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะไก่ออก น.ส.๓ ให้ผู้ขอไปแล้วเก็บ ส.ก.๑ ไว้ในสารบบ
โดยใช้วิธีหมายเหตุในทะเบียนสิทธิครอบครองที่ดินว่า " ส.ก.๑ เลขที่.....ไก่ออก น.ส.๓
ไปแล้วแต่วันที่....." เท่านั้นเป็นเสร็จ

เรื่องนี้ กรมที่ดินได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าการที่เจ้าหน้าที่ไก่อหมายเหตุไว้ใน
ทะเบียนสิทธิครอบครองที่ดินแค่เพียงแห่งเดียวนั้นยังไม่รัดกุมพอ เนื่องจาก ส.ก.๑ ไม่ได้มีการ
หมายเหตุไว้ด้วย ฉะนั้น เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้ทุจริตนำเอา ส.ก.๑ ฉบับที่ออก น.ส.๓ ไป
แล้ว ไปหลอกลวงประชาชนผู้สุจริตในทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นต้นว่า เอาไปขายหรือประกัน
เงินกู้ หรือนำ ส.ก.๑ มาขอลอก น.ส.๓ ซ้ำอีกก็ได้ ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอไปรษณีย์ -
เจ้าหน้าที่ปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยเคร่งครัด เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไก่ออก น.ส.๓ หรือโฉนด
ที่ดินให้แก่ผู้ใดไป ให้หมายเหตุใน ส.ก.๑ อีก ด้วยตัวอักษรแดงโดยใช้วิธีขีดคร่อม " / คือ "
ทั้งฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่และเจ้าของที่ดินไว้ว่า " ส.ก.๑ ฉบับนี้ ไก่ออก น.ส.๓ หรือโฉนดที่ดิน
เลขที่.....แต่วันที่....." แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงชื่อกำกับไว้เป็นหลักฐาน
ด้วย

อนึ่ง ถ้าผู้ขอมา ส.ก.๑ หรือ น.ส.๓ มาขอลอกโฉนดที่ดิน และเมื่อพนักงาน
เจ้าหน้าที่ไก่ออกโฉนดที่ดินให้ผู้ขอไปแล้ว ก็ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติเช่นเดิมเช่นเกี่ยวกับการออก น.ส.๓
โดยใช้ขีดคร่อมใน ส.ก.๑ และใน น.ส.๓ ฉบับเจ้าของที่ดินที่ผู้ขอมาขออนุญาตแล้วรายงานให้ว่า
จัดการในฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ตรงกันด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) อ. วิสูตร โขชาภิบาล

(นายบรรณ วิสูตร โขชาภิบาล)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ

สำเนาถูกต้อง

(นายพรอม พิมสวัสดิ์)

ผู้อำนวยการกองหนังสือสำคัญ

กนก คัด

แทน.

ที่ นท.๐๖๐๔/วร ๕๖๖๙

กรมที่ดิน

๒๓/ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔

เรื่อง การเก็บรักษาและการขายเพิกถอน ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ เมื่อไต่ออกโฉนดที่ดินไปแล้ว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสุพรรณบุรี (เว้นกรุงเทพมหานคร)

ตามที่กรมที่ดินได้วางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดินไว้ว่า ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เรียกและเก็บหลักฐานหรือสิ่งสำคัญสำหรับที่ดินที่นำมาขอออกโฉนดที่ดินรวมเรื่องไว้ ตามคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๒/๒๔๔๔ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๔๔๔ และคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๖/๒๔๖๑ ลงวันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๔๖๑ และในกรณีที่ผู้ขอมา ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ มาขอออกโฉนดที่ดิน เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไต่ออกโฉนดที่ดินได้ข้อไปแล้ว ให้เจ้าหน้าที่เรียกกรมใน ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ ฉบับมาของที่ดินผู้ขอมาว่าขึ้นขอออกโฉนดที่ดินว่า ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ ฉบับนี้ไต่ออกโฉนดที่ดินเลขที่ และที่ แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงชื่อกำกับไว้ แล้วส่งไปรายงานให้เจ้ากระทรวงในอธิบดีกรมที่ดินเจ้าหน้าที่ยื่นตรงกันด้วย ตามบัญชีส่งกรมที่ดิน ที่ นท.๐๕๐๖/๒๕๐๓ ลงวันที่ ตุลาคม ๒๕๐๔ ความละเอียดเข้มงวดแล้ว นั้น

บัดนี้ ปรากฏว่าพนักงานเจ้าหน้าที่บางแห่งบางจังหวัดละเลย ไม่สนใจปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวโดยเคร่งครัด ปรากฏการควบคุมตรวจสอบเกี่ยวกับการเก็บรักษาเอกสารที่ผู้ขอมาประกอบเรื่อง เมื่อออกโฉนดที่ดินไปแล้วไม่ได้มาขายเพิกถอน ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ ในพื้นที่ และมีไต่รายงานให้เจ้ากระทรวงภายในเวลาอันสมควร เป็นรองหากก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ และนอกจากนั้นยังปรากฏว่าบางแห่งเจ้าหน้าที่ไม่มีการทุจริตสมคบกับเจ้าของที่ดินฉ้อฉลมา น.ส.๓ ที่เจ้าของที่ดินยื่นขอออกโฉนดที่ดินไว้ในระหว่างประกาศแจกโฉนดที่ดิน แล้วนำไปขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่อำเภอ เป็นเหตุให้ราษฎรผู้สุจริตได้รับความเดือดร้อน และเป็นการนำความเสียหายมาสู่กรมที่ดินด้วย

ฉะนั้น เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายดังกล่าว จึงเรียนมาเพื่อขอให้โปรดกำชับให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติตามระเบียบ คำสั่ง ที่กรมที่ดินได้วางระเบียบปฏิบัติไว้แล้วโดยเคร่งครัดต่อไปหากปรากฏว่ายังมีผู้ละเลยฝ่าฝืนอยู่อีกจะไต่พิจารณาโทษทางวินัยสถานหนัก

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(เลขา. รอง. สหภาพเกษตร)

อธิบดีกรมที่ดิน

(สำเนา)

ที่ มท ๐๙๐๘/ว ๒๒๖๒๘

กรมที่ดิน

ถนนพระพิพิธ กทม. ๑๐๒๖๐

๘ ตุลาคม ๒๕๓๔

เรื่อง การหมายเหตุใน ส.ค.๑ เมื่อได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดินไปแล้ว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นกรุงเทพมหานคร)

อ้างถึง (๑) คำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๑๑๕๐/๒๕๓๔ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๓๔
 (๒) หนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๑๕/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๐๒
 (๓) หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๖๐๖/๓๒๕๐๙ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๐๔
 (๔) หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๙๐๒/ว ๓๑๖๔
 ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘

ตามที่กรมที่ดินได้วางทางปฏิบัติในเรื่อง การหมายเหตุใน ส.ค.๑ เมื่อได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดินไปแล้ว และการรายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดินมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติแล้ว นั้น

เนื่องจากปรากฏว่า ยังมีการนำเอา ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ ที่ได้ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไปแล้วมาขอดำเนินการซ้ำอีก ซึ่งเป็นเพราะเจ้าหน้าที่ไม่ได้ปฏิบัติตามระเบียบคำสั่งของกรมที่ดินที่มีอยู่แล้วโดยเคร่งครัด ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดกรณีดังกล่าวเกิดขึ้น เมื่อมีการขอยก น.ส.๓ หรือโฉนดที่ดินตามหลักฐาน ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ ขอให้จังหวัดส่งกำกับเจ้าหน้าที่ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบคำสั่งของกรมที่ดินที่อ้างถึง และที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัดด้วย และขอความร่วมมือเพิ่มความเข้าใจเพิ่มเติม ดังนี้

๑. กรณีการนำ ส.ค.๑ น.ส.๓ น.ส.๓ ก. หรือใบจองมาขอยกโฉนดที่ดิน ก่อนออกโฉนดที่ดินให้จังหวัดส่งสำเนาหลักฐานหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินดังกล่าวให้อำเภอตรวจสอบก่อนว่าถูกต้องตรงกับฉบับของอำเภอหรือไม่ และเมื่อจังหวัด

ที่ มท ๐๓๑๒/ว ๓๑๒๔

กรมที่ดิน

ถนนพระพิพิธ ถนน ๑๐๒๐๐

๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

เรื่อง การนำ ส.ก.๑ หรือ ส.ก.๑ ฉบับสำเนาออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (เว้นกรุงเทพมหานคร)

เนื่องจากปรากฏว่า ในการส่งสำเนาที่ดินไปยังกรมที่ดิน พบว่ามีได้
 สิทธิครอบครองและหมายเขต ส.ก.๑ ที่ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปแล้ว และยังมีได้
 นำ ส.ก.๑ ตอนที่หนึ่ง (ฉบับอำเภอ) ไปรวมไว้ด้วย ซึ่งเข้าใจว่าคงจะมีได้สิทธิครอบ
 และหมายเขต ส.ก.๑ ไว้เหมือนกัน แสดงว่าเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติตามระเบียบที่กำหนดไว้
 ทั้งขณะนี้ยังพบว่า ได้มีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์และโฉนดที่ดินเฉพาะราย
 โดยนำ ส.ก.๑ ฉบับสำเนาเป็นหลักฐานประกอบเรื่อง และเมื่อมีการตรวจสอบหลักฐานต่าง ๆ
 ภายหลังปรากฏว่า ที่ดินแปลงนั้นได้ออก น.ส.๓ หรือโฉนดที่ดินไปแล้วบ้าง โฉนดที่ดินหรือ
 หนังสือรับรองการทำประโยชน์ไม่ตรงกับตำแหน่งที่ดินตาม ส.ก.๑ บ้าง กรณีดังกล่าวนี้จะ
 เนื่องมาจากความไม่สุจริตของเจ้าของที่ดินประการหนึ่ง กับความไม่สุจริตหรือประมาทเลินเล่อ
 ของเจ้าหน้าที่ออกประการหนึ่ง ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง และทำให้หน่วยงานอื่น
 มองภาพพจน์ของกรมที่ดินไปในทางเสียหาย ทั้งที่กรมที่ดินได้วางระเบียบในเรื่องเหล่านี้ไว้
 อย่างรอบคอบรัดกุมพอสมควรแล้ว หากเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติงานโดยสุจริตและด้วยความระมัด
 ระมัดระวัง และมีถือปฏิบัติตามระเบียบ ก็จะไม่เกิดเรื่องเช่นนี้ขึ้น ทั้งนี้ จึงเห็นสมควร
 ขออนุญาตเข้าใจว่าผู้ดำเนินการนำ ส.ก.๑ หรือ ส.ก.๑ ฉบับสำเนา มาขอออกหนังสือแสดงสิทธิ
 ในที่ดิน เช่นเดิมดังนี้

๑. นำ ส.ก.๑ ตอนที่หนึ่ง (ฉบับอำเภอ) มารวมไว้ในสำเนาที่ดิน ซึ่งมีการ
 ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์แล้ว และหากพบว่า ส.ก.๑ ตอนที่หนึ่ง ยังมีได้สิทธิครอบ
 และหมายเขตการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไว้ ให้ดำเนินการตามหนังสือกรมที่ดิน
 ที่ มท ๐๖๐๖/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๑ ถ้ายังมีได้หนังสือในทะเบียนการครอบครองที่ดิน
 ให้ดำเนินการตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๕๐/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๔

๒. การยกเลิกสำเนา ส.ก.๑ ซึ่งอ้างว่าไปอันตราหรือสูญหาย เพื่อนำไปออก
 หนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ให้ผู้ตรวจการที่ดินและโฉนดที่ดินตรวจสอบความถูกต้องแล้ว
 ให้ระบความประสงค์ในคำขอคัดค้านชัดเจนว่า คัดค้านอะไร กับให้ตรวจสอบหลักฐานทะเบียนการครอบครอง

และสารบบที่ดินโดยละเอียดว่า มีหลักฐานการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไปแล้วหรือไม่
หากไม่พบ ให้เขียนรับรองในที่ว่างของสำเนา ส.ค.๑ ว่า "สำเนาถูกต้อง ทะเบียนครอบครอง
เล่ม..... หน้า..... ผู้ขอออกเพื่อ (ออก น.ส.๓ หรือเห็นที่ดิน)....."
ลงชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และวัน เดือน ปีกำกับไว้

ห้ามมิให้คัดสำเนา ส.ค.๑ ซึ่งออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินแล้ว เว้นแต่
ผู้ขอมีความจำเป็นเพื่อนำไปใช้ในกรณีอื่น ให้คัดได้โดยแสดงการขออนุญาต นายเทศ ส.ค.๑
ความลับฉบับไว้ แล้วเขียนรับรองในสำเนา ส.ค.๑ ตามความประสงค์ขอ เช่น "สำเนาถูกต้อง
ทะเบียนครอบครอง เล่ม..... หน้า..... ผู้ขอออกเพื่อ (นำไปประกอบคดีแพ่งที่ศาลจังหวัด)....."
แล้วลงชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ วัน เดือน ปีกำกับไว้

๓/ การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตาม ส.ค.๑ หากพบว่า ส.ค.๑ มีรายการ
บกพร่อง เช่น มีรอยแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับจำนวนเนื้อที่ ต่อเจ้าของที่ดิน เจ้าของที่ดินข้างเคียง
เลขที่ หมู่ที่ ตำบล อำเภอ จะต้องดำเนินการสอบสวนพิจารณาเกี่ยวกับรอยแก้ไข อันเป็นที่น่าสงสัย
ให้โต้ข้อเท็จจริงเป็นที่ยึดเสียก่อน แล้วจึงพิจารณาคำเนิการต่อไป

๔/ ในการเกินสำรวจ หนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ปรากฏว่าผู้ครอบครอง
ที่ดินบางรายแจ้ง ส.ค.๑ ไว้ แต่ไม่นำ ส.ค.๑ มาแสดง และยังไม่นำ ส.ค.๑ ถึงกล่าว
ไปดำเนินการในทางไม่สุจริต ฉะนั้น ในการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเฉพาะราย ขอให้
พนักงานเจ้าหน้าที่ได้สอบสวนและตรวจสอบหลักฐานให้แน่ชัด หากพบว่าผู้ขอมีเจตนาไม่สุจริต
ให้พิจารณาคำเนิการทางอาญาความผิดกรณีนี้

จึงเวียนมาเพื่อขอได้โปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่ที่ดินถือปฏิบัติความลับดังกล่าวข้างกัน

โดยเคร่งครัด.

ขอแสดงความนับถือ

(นายศิริ เทวสินธุภัก)

ที่ นท.๐๖๐๔/ว ๒๗๗๙

กรมที่ดิน

๒๗/ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔

เรื่อง การเก็บรักษาและการหมายเหตุใน ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ เมื่อได้ออกโฉนดที่ดินไปแล้ว
เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (เว้นกรุงเทพมหานคร)

ตามที่กรมที่ดินได้วางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการออกโฉนดที่ดินไว้ว่า ให้พนักงาน
เจ้าหน้าที่เรียกและเก็บหลักฐานหรือสิ่งสำคัญสำหรับที่ดินที่นำมาขอออกโฉนดที่ดินรวมเรื่องไว้ ตาม
คำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๒/๒๔๔๔ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๔๔ และคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๕/๒๔๑๓ ลงวันที่
๑๔ สิงหาคม ๒๔๑๓ และในกรณีที่ผู้ขอมา ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ มาขอออกโฉนดที่ดิน เมื่อพนักงาน
เจ้าหน้าที่ได้ออกโฉนดที่ดินให้เรียบร้อยแล้ว ให้เจ้าหน้าที่ที่ตรวจใน ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ ฉบับเจ้าของ
ที่ดินที่ขอมายื่นขอออกโฉนดที่ดินว่า ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ ฉบับนี้ได้ออกโฉนดที่ดินเลขที่
แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงชื่อกำกับไว้ เสร็จแล้วให้รายงานให้อำเภอ
ในฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ตรงกันด้วย ตามบัญชีสื่อกรมที่ดิน ที่ นท.๐๖๐๖/๑๒๔๐๓ ลงวันที่
ตุลาคม ๒๔๑๔ ความละเอียดจนแล้ว นั้น

บัดนี้ ปรากฏว่าพนักงานเจ้าหน้าที่บางแห่งบางจังหวัดละเลย ไม่สนใจปฏิบัติตาม
ระเบียบดังกล่าวโดยเคร่งครัด ซากการควบคุมตรวจสอบเกี่ยวกับการเก็บรักษาเอกสารที่ผู้ขอมา
ประกอบเรื่อง เมื่อออกโฉนดที่ดินไปแล้วไม่ได้หมายเหตุใน ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ ในทันที และมิได้
รายงานให้อำเภอทราบภายในเวลาอันสมควร เป็นช่องทางก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ และนอกจาก
นั้นยังปรากฏว่าบางแห่งเจ้าหน้าที่ได้มีการทุจริตสมคบกับเจ้าของที่ดินลักลอบนำ น.ส.๓ ที่เจ้าของที่ดิน
ยื่นขอออกโฉนดที่ดินไว้ในระหว่างประกาศแจกโฉนดที่ดิน แล้วนำไปขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่
อำเภอ เป็นเหตุให้ราษฎรผู้ซื้อได้รับความเดือดร้อน และเป็นการนำความเสียหายมาสู่กรมที่ดินด้วย

ฉะนั้น เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายดังกล่าว จึงเรียนมาเพื่อขอให้
โปรดสั่งกำชับให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติตามระเบียบ คำสั่ง ที่กรมที่ดินได้วางทางปฏิบัติไว้แล้ว
โดยเคร่งครัด ทอไปหากปรากฏว่ายังมีผู้ละเลยฝ่าฝืนอยู่อีกจะขอให้พิจารณาโทษทางวินัยสถานหนัก.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(เอก รณ พงศ์กนกพงศ์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ที่ มท ๙๑๘/ว ๒๕๖๒

กรมที่ดิน

ถนนพระอาทิตย์ ถนน ๑๕๖๐

๒ ตุลาคม ๒๕๖๔

เรื่อง การหมายเหตุใน ส.ค.๑ เมื่อได้ออกหนังสือรับรองการจำหน่ายประโยชน์หรือโฉนดที่ดินไปแล้ว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เฉพาะกรุงเทพมหานคร)

อ้างถึง (๑) คำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๑๑๕๐/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๔

(๒) หนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๑๕/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๖๒

(๓) หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๑๕๖๖/๓๒๕๔๙ ลงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๔

(๔) หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๑๕๖๖/ว ๓๖๔๔ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

ตามที่กรมที่ดินได้วางทางปฏิบัติในเรื่อง การหมายเหตุใน ส.ค.๑ เมื่อได้ออกหนังสือรับรองการจำหน่ายประโยชน์หรือโฉนดที่ดินไปแล้ว และการรายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดินมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติแล้ว นั้น

เนื่องจากปรากฏว่า ยังมีกรณีนำเอา ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ ที่ได้ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไปแล้วมาขอค่าเงินการซ้ำอีก ซึ่งเงินเพราะเจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบคำสั่งของกรมที่ดินอยู่แล้ว โดยเคร่งครัด ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการซ้ำอีกขึ้น เมื่อมีการขอออก น.ส.๓ หรือโฉนดที่ดินตามหลักฐาน ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ ขอให้จังหวัดส่งคำข้อมาให้ถือปฏิบัติตามระเบียบคำสั่งของกรมที่ดินที่อ้างถึง และที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัดด้วย และขอขอบคุณความเข้าใจเพิ่มเติมดังนี้

๑. กรณีการนำ ส.ค.๑ น.ส.๓, น.ส.๓ ก. หรือใบจองมาขอออกโฉนดที่ดิน ก่อนออกโฉนดที่ดินให้จังหวัดส่งสำเนาหลักฐานหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินดังกล่าว ให้เจ้าเภอตรวจสอบว่าถูกต้องตรงกับฉบับของอำเภอหรือไม่ และเมื่อจังหวัดได้ดำเนินการออกโฉนดที่ดินและแจ้งให้แก่เจ้าของที่ดินเรียบร้อยแล้ว ให้จังหวัดมีหนังสือแจ้งอำเภอให้หมายเหตุการออกโฉนดที่ดินใน ส.ค.๑ หรือ น.ส.๓ และทะเบียนการครอบครองที่ดินให้ถูกต้องตรงกัน โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนด้วย และให้อำเภอแจ้งการหมายเหตุดังกล่าวไปยังจังหวัดทราบ เพื่อรวมเก็บเป็นหลักฐานไว้ในสารบบของที่ดินที่ได้ออกโฉนดที่ดินแปลงนั้น

๒. สำนักงานที่ดินจังหวัดหรือสำนักงานที่ดินสาขาแล้วแต่กรณีด้วย

/๒. กรณีการนำ ส.ค.๑ ...

๒. กรมการนำ ส.ค.๑ มาออกคำสั่งซื้อรับรองการหาประโยชน์หรือโฉนดที่ดิน เมื่อเจ้าหน้าที่
หมายเหตุใน ส.ค.๑ และแจกแจงรายการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนการครอบครองที่ดินของอำเภอรวมทั้ง
ดำเนินการตามขอ * ร่างหนังสือเรียบร้อยแล้ว ให้นำรายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดินไปยัง
กรมที่ดินตามระเบียบ เพื่อจะได้ออกแจ้งแก่ไร้ทะเบียนการครอบครองที่ดินทางส่วนกลางให้ถูกต้องตรงกันต่อไปด้วย
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมชัย เศรษฐกิจ)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ

โทร. ๒๒๒๔๔๕

(สำเนา)

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๖๑๔/ว ๒๔๓๖

กระทรวงมหาดไทย

ถนนอัษฎางค์ กท. ๑๐๒๐๐

๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๕

เรื่อง การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเนื่องจาก ส.ก.๑

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (เว้นกรุงเทพมหานคร)

อ้างถึง หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท ๐๗๑๒/ว ๕๑๖ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๒๕

ตามหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงมหาดไทยได้ให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติ กรณีการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เฉพาะราย ตามมาตรา ๕๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และที่ดินนั้นตั้งอยู่ในเขตป่าไม้ ตามบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมป่าไม้ ว่าด้วยการตรวจพิสูจน์ที่ดินเพื่อออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ซึ่งเกี่ยวกับเขตป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๒๔ หรืออยู่ในเขตที่สาธารณประโยชน์ว่า เมื่อจังหวัดหรืออำเภอรับเรื่องราวและดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งจะลงนามในหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ต้องส่งเรื่องราวทั้งหมดไปให้กรมที่ดินพิจารณา ก่อนทุกครั้ง

บัดนี้ กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า การออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินในเขตพื้นที่ป่าไม้ ตามมาตรา ๕๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน มีกฎหมายและระเบียบกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไว้ให้ชัดเจนแล้ว ตามมาตรา ๕๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ประกอบกับมีบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๓๔ วางทางปฏิบัติเป็นกรณีพิเศษ เพื่อเป็นการสนองนโยบายของกระทรวงมหาดไทยในการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและการกระจายอำนาจในการพิจารณาอนุญาตหรืออนุมัติต่าง ๆ มาให้จังหวัด ดังนั้น เรื่องการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเนื่องจาก ส.ก.๑ และที่ดินตั้งอยู่ในเขตป่าไม้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป จึงให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นชอบในการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน โดยไม่ต้องส่งเรื่องให้กรมที่ดิน

พิจารณาก่อนอีกต่อไป

อนึ่ง การตรวจสอบและพิจารณาเกี่ยวกับการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ในเขตพื้นที่ป่าไม้ ขอให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติ ดังนี้

๑. ให้ส่งสำเนาทะเบียนการครอบครองที่ดินแปลงที่ขอออกหนังสือแสดงสิทธิ ในที่ดิน ให้กรมที่ดินตรวจสอบกับหลักฐานทางส่วนกลางก่อนว่าถูกต้องตรงกันหรือไม่

๒. ขอให้ตรวจสอบหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ที่เจ้าของ ที่ดินนำมาเป็นหลักฐานในการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ว่า ผู้แจ้งการครอบครอง ได้แจ้ง ส.ค.๑ ไว้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และเป็นที่ดินแปลงเดียวกันกับที่ดินที่ ผู้ขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินหรือไม่ มีการแจ้งทิศข้างเคียงสอดคล้องกับหลักฐาน ของเจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงหรือไม่ อย่างไร

๓. ให้ตรวจสอบระวางรูปถ่ายทางอากาศ เพื่อให้ทราบถึงตำแหน่งที่ตั้งของ ที่ดิน ลักษณะสภาพที่ดินว่าเป็นที่อะไร ทำประโยชน์แล้วหรือไม่ และมีแนวเขตข้างเคียง ตามธรรมชาติที่แจ้งไว้ใน ส.ค.๑ เช่น ลำห้วย ทางสาธารณะ เป็นต้น ตรงกับระวาง รูปถ่ายทางอากาศหรือไม่

๔. คณะกรรมการตามบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมที่ดินกับกรมป่าไม้ฯ พ.ศ. ๒๕๓๔ จะต้องมีความเห็นไม่ขัดแย้งกัน

๕. ที่ดินที่จะออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน จะต้องเป็นที่ดินที่ได้ครอบครอง และทำประโยชน์มาก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ และก่อนที่ทางราชการกำหนด พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตป่าไม้ฯ (เขตป่าสงวนแห่งชาติ, เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า, เขตอุทยาน แห่งชาติ, เขตวนอุทยาน และเขตป่าไม้ถาวรฯ) ให้แสดงตำแหน่งที่ตั้งของที่ดินที่ขอออก หนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน โดยประมาณลงไว้ในแผนที่ที่ได้กำหนดเป็นป่าไม้ฯ ดังกล่าวด้วย

๖. หลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ถ่ายสำเนารวมเรื่องไว้ด้วย

๗. เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการตามระเบียบคำสั่ง และกฎหมาย ครบถ้วนแล้ว เห็นว่า ที่ดินดังกล่าวอยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ให้ได้ พร้อมจะให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดหรือเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขาหรือนายอำเภอ หรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ ลงนามในโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรอง การทำประโยชน์ (น.ส.๓ หรือ น.ส.๓ ก.) แล้ว ให้เสนอเรื่องให้ผู้ว่าราชการจังหวัด พิจารณาสั่งการก่อน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และให้เจ้าหน้าที่ถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) ร้อยตรี เบญจกุล มະกะระธัช

(เบญจกุล มະกะระธัช)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงมหาดไทย

กรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ

โทร. ๒๒๓๐๔๗๔

ถ้อยแถลง

ที่ มท 0719/ว 00360

กรมที่ดิน

ถนนพระพิพิธ ถนน 10200

6 มกราคม 2543

เรื่อง การหมายเหตุใน ส.ค.1 เมื่อได้ออกหนังสือรับรองการทาบระยะหรือโฉนดที่ดินไปแล้ว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

- อ้างถึง
1. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท.0606/32507 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2514
 2. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท.0609/ว.3779 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2519
 3. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0712/ว 3168 ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2529
 4. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0719/ว 22629 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2534
 5. หนังสือกรมที่ดิน ส่วนมาก ที่ มท 0719/ว 3957 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2540

ตามที่กรมที่ดินได้วางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับ กรณี การหมายเหตุใน ส.ค.1 เมื่อได้ออกหนังสือรับรองการทาบระยะหรือโฉนดที่ดินไปแล้ว และได้กำชับให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติตามระเบียบคำสั่งที่กรมที่ดินได้วางแนวทางปฏิบัติไว้โดยเคร่งครัด พร้อมทั้งรายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดินไปยังกรมที่ดิน มาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ นั้น

เนื่องจากปรากฏว่า มีสำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และอำเภอบางแห่ง เมื่อได้ดำเนินการออกหนังสือรับรองการทาบระยะหรือโฉนดที่ดินแล้ว มิได้มีการหมายเหตุในหลักฐานที่ดินเดิม เช่น ส.ค.1 หรือ น.ส.3 ตามระเบียบ และภายหลังได้มีการนำ ส.ค.1 หรือ น.ส.3 ที่ได้ออกเอกสารสิทธิที่ดินไปแล้วมาขอดำเนินการอีก ทำให้มีการออกเอกสารสิทธิทับซ้อนกัน เป็นเหตุให้การบริหารงานของกรมที่ดินเกิดความล่าช้าก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการและประชาชนเป็นอย่างมาก จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งเจ้าหน้าที่ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือที่อ้างถึงโดยเคร่งครัด และนับจากวันได้รับแจ้งหนังสือนี้ หาก

/ ปรากฏว่า

ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่มีได้ถือปฏิบัติและไม่นำพาต่อการดำเนินการที่ใส่สิ่งการไว้ดังกล่าว กรมที่ดินถือว่าได้กระทำการอันเป็นความผิดวิสัยอย่างร้ายแรง ซึ่งจะต้องพิจารณาความผิดตามลำดับชั้น จนถึงเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา เจ้าพนักงานที่ดินหัวหน้าส่วนแยก และเจ้าหน้าที่บริหารงานที่ดินอำเภอ แล้วแต่กรณี และเพื่อให้การรวบรวมข้อมูลตลอดจนการหมายเหตุใน ส.ค.1 และการรายงานทะเบียนการครอบครองที่ดินมีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน จึงขอให้จังหวัดสั่งการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบเพื่อหมายเหตุใน ส.ค.1 ที่ได้ออกหนังสือรับรองการทาบระยะหรือโฉนดที่ดินไปแล้วแต่ยังมิได้มีการหมายเหตุตามระเบียบ ดังนี้

1. ให้หน้า ส.ค.1 ทั้งหมดที่ยังมิได้มีการหมายเหตุการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน มาตรวจสอบกับทะเบียนการครอบครองที่ดินว่า ส.ค.1 ดังกล่าวเลขที่ใดได้มีการหมายเหตุการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไว้บนทะเบียนการครอบครองที่ดินบ้างแล้วหรือไม่ หากปรากฏว่าได้มีการหมายเหตุทะเบียนการครอบครองที่ดินแล้ว แต่ใน ส.ค.1 ยังมิได้มีการหมายเหตุ ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการหมายเหตุตามระเบียบ

2. เมื่อได้ดำเนินการตามข้อ 1 แล้ว ให้หน้า ส.ค.1 ส่วนที่เหลือซึ่งยังมิได้มีการหมายเหตุมาตรวจสอบกับหนังสือรับรองการทาบระยะ (น.ส.3) ว่าเป็นที่ดินแปลงเดียวกันหรือไม่ (ส.ค.1 และ น.ส.3 จะใช้เลขที่เดียวกัน) หากปรากฏว่า ส.ค.1 ดังกล่าวได้ออกเป็นหนังสือรับรองการทาบระยะ (น.ส.3) แล้ว ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการหมายเหตุใน ส.ค.1 ตามระเบียบ

3. สำหรับ ส.ค.1 ที่เหลือจากการตรวจสอบตามข้อ 2 ให้ตรวจสอบว่าได้มีการออกหนังสือรับรองการทาบระยะ (น.ส.3 ก., น.ส.3 ข.) หรือโฉนดที่ดินไปแล้วหรือไม่ ซึ่งวิธีการตรวจสอบอาจดำเนินการได้ดังนี้

* 3.1 ตามที่ขอขอบเขตพื้นที่ทางปกครองที่ปรากฏตาม ส.ค.1 ที่เหลืออยู่ลงนระวางรูปถ่ายทางอากาศ หรือระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศและประสานงานกับผู้ปกครองท้องที่ที่ได้มีการแจ้ง ส.ค.1 ไว้ เพื่อทำการสอบสวนให้ได้ทราบข้อเท็จจริงว่า ที่ดินตาม ส.ค.1 ดังกล่าวปัจจุบันเป็นของผู้ใด ได้ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินแล้วหรือไม่ อย่างไร ทั้งนี้ให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงรายละเอียดจาก ชื่อ-ชื่อสกุลของผู้แจ้งการครอบครองและข้างเคียงที่ปรากฏใน ส.ค.1 กับหนังสือแสดงสิทธิที่ได้ออกมาแล้วว่ามีความสัมพันธ์สอดคล้องรับกันหรือไม่ หากเชื่อว่า ส.ค.1 ดังกล่าวได้มีการออกหนังสือแสดงสิทธิไปแล้วจริง ก็ให้เจ้าพนักงานที่ดินเรียก ส.ค.1 ฉบับเจ้าของที่ดิน (ถ้ามี) มาหมายเหตุพร้อมกับฉบับของสำนักงานที่ดิน และรวมเรื่องไว้บนสารบบของที่ดินแปลงนั้นตามระเบียบ

3.2 ให้ช่างรังวัด ตรวจสอบก่อนออกใบทำการรังวัดทุกครั้งว่า ในท้องที่ที่ดินจะออกใบทำการรังวัดนั้น มี ส.ค.1 เลขที่เท่าใด ของผู้ใดบ้างที่ยังมิได้มีการหมายเหตุฯ และเมื่อได้ออกใบทำการรังวัด ก็ให้ดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงในท้องที่เกี่ยวกับ ส.ค.1 ดังกล่าวด้วย หากเชื่อได้ว่า ส.ค.1 ดังกล่าวได้มีการออกหนังสือแสดงสิทธิแล้วจริง ก็ให้เจ้าพนักงานที่ดินเรียก ส.ค.1 ฉบับเจ้าของที่ดิน (ถ้ามี) มาหมายเหตุพร้อมกับฉบับของสำนักงานที่ดิน และรวมเรื่องไว้ในระบบของที่ดินแปลงนั้นตามระเบียบเช่นกัน

สำหรับการขอคัดหรือขอถ่ายสำเนา ส.ค.1 ซึ่งเก็บอยู่ ณ สำนักงานที่ดินอำเภอ สำนักงานที่ดินจังหวัด นั้น ขอให้จังหวัดมีคำสั่งแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการตรวจสอบ ส.ค.1 และทะเบียนการครอบครองที่ดินไว้โดยเฉพาะ เพื่อทำการตรวจสอบว่า ส.ค.1 ดังกล่าวได้มีการออกหนังสือแสดงสิทธิที่ดินแล้วหรือไม่ หากตรวจสอบแล้วได้ความชัดเจนว่ายังไม่มีการออกหนังสือแสดงสิทธิที่ดินจึงดำเนินการให้ แต่ถ้าได้มีการออกหนังสือแสดงสิทธิที่ดินแล้วก็ให้แจ้งผู้ขอทราบ ทั้งนี้ ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือที่อ้างถึง (3) และ (5) โดยเคร่งครัด ส่วนกรณีการขอคัดหรือขอถ่ายสำเนาใบจอง (น.ส.2) ก็ให้ถือปฏิบัติเช่นเดียวกับการขอคัดหรือขอถ่ายสำเนา ส.ค.1 โดยอนุโลม ทั้งนี้ ในการดำเนินการตามข้อ 1-3 ขอให้จังหวัดเร่งรัดตรวจสอบและดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในกำหนด 6 เดือน นับแต่ได้รับทราบหนังสือนี้ และรายงานผลการดำเนินการให้กรมที่ดินทราบโดยด่วนที่สุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและสั่งให้เจ้าหน้าที่ทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวีเชียร รัตนะกีระพงศ์)

อธิบดีกรมที่ดิน

กองหนังสือสำคัญ

โทร. 5033959

โทรสาร. 5033959

ที่ มท 0728/ว 14085

กรมที่ดิน

ถนนพระพิพิธ กทม. 10200

8 พฤษภาคม 2545

เรื่อง การหมายเหตุใน ส.ค. 1 เมื่อได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดินไปแล้ว

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

- อ้างถึง 1. คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 1244/2497 ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2497
2. คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 1150/2498 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2498
3. หนังสือกรมที่ดิน ที่ 119/2502 ลงวันที่ 7 มกราคม 2502
4. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/32507 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2514
5. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0609/ว 3779 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2519
6. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0712/ว 3168 ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2529
7. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0719/ว 22629 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2534
8. หนังสือกรมที่ดิน จำนวนมาก ที่ มท 0719/ว 3957 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2540

ตามที่กรมที่ดินได้วางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการหมายเหตุใน ส.ค. 1 เมื่อได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดินไปแล้ว และการรายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดินไปยังกรมที่ดินเพื่อทราบและถือปฏิบัติ แต่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่มิได้ถือปฏิบัติตามระเบียบคำสั่งของกรมที่ดินที่วางไว้แล้วอย่างเคร่งครัด ทำให้ ส.ค. 1 ยังปรากฏอยู่ในทะเบียนการครอบครองที่ดินเป็นจำนวนมากไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น กรณีการนำ ส.ค. 1 มาขอออกโฉนดที่ดินซึ่งจังหวัดได้ดำเนินการออกโฉนดที่ดินและแจกให้แก่เจ้าของที่ดินรับไปแล้วแต่ไม่ได้มีหนังสือแจ้งอำเภอนำหมายเหตุการออกโฉนดที่ดินใน ส.ค. 1 และทะเบียนการครอบครองที่ดินหรือเมื่ออำเภอได้รับแจ้งแล้วแต่ไม่ดำเนินการหรือในกรณีอำเภอได้ดำเนินการหมายเหตุใน ส.ค. 1 และจัดแจ้งรายการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนการครอบครองที่ดินเมื่อได้ดำเนินการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดินแล้วแต่ไม่ได้รายงานไปยังกรมที่ดินเพื่อจัดแจ้งแก้ไขทะเบียนการครอบครองที่ดินบางส่วนกลางให้ถูกต้องตรงกัน ทำให้มีการนำเอา ส.ค. 1 หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ได้ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไปแล้วมาขอดำเนินการซ้ำอีก นับ

บัดนี้ คณะกรรมการแก้ไขปัญหาคาบกฐนที่ดินของรัฐได้มีมติในคราวประชุม ครั้งที่ 1/2545

-/ เมื่อวันที่...

เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2545 มอบหมายให้กรมที่ดินพิจารณามาตรการทางบริหารโดยจูงใจให้มีการนำ ส.ค. 1 มาดำเนินการตรวจสอบหลักฐานทางทะเบียน รวมทั้งเร่งรัดตรวจสอบที่ดินที่ได้มีการออกเอกสารสิทธิไปแล้ว เพื่อให้ทราบสิทธิในที่ดินของประชาชนอย่างชัดเจน และจำนวนเนื้อที่ดินของรัฐที่มเหลือน้อยเพื่อให้มีการบุกเบิกที่ดินของรัฐต่อไปอีกตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2544 ฉะนั้น เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงเรียนมาเพื่อโปรดสั่งเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติตามหนังสือที่อ้างถึงโดยเคร่งครัด และนับจากวันที่ได้รับแจ้งหนังสือนี้ หากปรากฏว่าเจ้าหน้าที่มิได้ถือปฏิบัติ และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการและประชาชน กรมที่ดินจะถือว่าเป็นการกระทำด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ซึ่งจะต้องรับผิดชอบไปค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ตามลำดับชั้นจนถึงเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา เจ้าพนักงานที่ดินหัวหน้าส่วนแยก เจ้าพนักงานบริหารงานที่ดินอำเภอหรือกิ่งอำเภอ และจะถือว่าเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และสั่งเจ้าหน้าที่ที่ดินถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายวันชัย ตัณห์สกุล)

รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมที่ดิน

สำนักมาตรฐานการทะเบียนที่ดิน

โทร. 0 2222 6195

โทรสาร 0 2221 3873

ไกรยบธองแก้ว สส ชุภ

จงข้อ

ผู้รับ

๑๐ พ.ค. ๕๕

106

ที่ มท 0516.3/ว 4388

กรมที่ดิน

ถนนพระพิพิธ ถนน. 10200

๑๔ กุมภาพันธ์ 2546

เรื่อง กำชับเจ้าหน้าที่ให้ถือปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับหลักฐานที่ดินโดยเคร่งครัด

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

- อ้างถึง
1. คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ 1150/2498 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2498
 2. คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 3/2502 ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2502
 3. คำสั่งกรมที่ดินที่ 9/2514 ลงวันที่ 3 ธันวาคม 2514
 4. คำสั่งกรมที่ดิน ที่ 11/2514 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2514
 5. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0606/32507 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2514
 6. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0609/ว 3779 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2519
 7. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0612/3/15070 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2521
 8. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0712/ว 3168 ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2529
 9. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0719/ว 22629 ลงวันที่ 8 ตุลาคม 2534
 10. หนังสือกรมที่ดิน ค่วนมาว ที่ มท 0719/ว 3957 ลงวันที่ 17 ธันวาคม 2540
 11. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0710/ว 03007 ลงวันที่ 30 มกราคม 2541
 12. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0728/ว 30538 ลงวันที่ 5 ตุลาคม 2543
 13. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท 0728/ว 10704 ลงวันที่ 28 มีนาคม 2545

ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมที่ดินได้วางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดเก็บสารบบที่ดินและการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไว้พร้อมทั้งกำชับให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด หากไม่นำพาต่อการดำเนินการดังกล่าวจะถือว่าเป็นการกระทำอันเป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

/เนื่องจาก ...

เนื่องจากปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือโฉนดที่ดินเป็นจำนวนมากที่ไม่มีสารบบของที่ดิน ไม่มีการหมายเหตุในหลักฐานที่ดินเดิมทำให้มีการนำหลักฐานที่ดินแปลงนั้นไปออกเอกสารสิทธิอีก หรือมีการนำแบบแจ้งการครอบครอง (ส.ก.1) ของที่ดินแปลงอื่นไปยื่นต่อเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการออกเอกสารสิทธิในที่ดิน ซึ่งเป็นสาเหตุให้มีการเพิกถอนโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์เป็นจำนวนมากและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการและประชาชนนั้น เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบ และเกิดจากผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นไม่ให้ความสำคัญ ไม่ตรวจตรา กวดขันและกำชับให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามระเบียบคำสั่งของกรมที่ดินอันก่อให้เกิดช่องทางให้เจ้าหน้าที่ทำการทุจริต ดังนั้นจึงขอให้จังหวัดกำชับผู้บังคับบัญชาทุกลำดับชั้นให้ ตรวจตรา กวดขันและกำชับเจ้าหน้าที่ให้ใส่ใจในการปฏิบัติงานโดยถือปฏิบัติตามข้อสั่งการที่ได้สั่งการไว้โดยเคร่งครัด หากปรากฏว่ามีสารบบที่ดินสูญหาย หรือมีกรณีที่จะต้อง เพิกถอนหรือแก้ไขโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามข้อสั่งการเมื่อใด กรมที่ดินจะพิจารณาความผิดตามลำดับชั้นจนถึงเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา เจ้าพนักงานที่ดินหัวหน้าส่วนแยก และเจ้าหน้าที่บริหารงานที่ดินอำเภอ แล้วแต่กรณี โดยถือว่าเป็นการกระทำอันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และจะใช้มาตรการทางด้านการบริหารงานบุคคลดำเนินการแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดทุกกรณี

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

ขอแสดงความนับถือ

(นายบัญญัติ จันทน์เสนะ)

อธิบดีกรมที่ดิน

สำนักมาตรฐานการออกหนังสือสำคัญ

โทร. - โทรสาร 0 2503 3380

ที่ มท ๐๕๑๖.๒ / ว ๑๕๓๖๐๗

กรมที่ดิน

ฉันทพระพิพิธ กทม. ๑๐๒๐๐

๑ มิถุนายน ๒๕๔๗

เรื่อง การขอยกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ก.๑)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

- ส่งมาด้วย ๑. สำเนาระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการตรวจพิสูจน์ที่ดินที่ขอยกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ก.๑) พ.ศ. ๒๕๔๗
๒. สำเนาคำสั่งกรมที่ดิน ที่ ๑๔๔ / ๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗
๓. ตัวอย่างหนังสือส่งเรื่องราวให้กรมที่ดินพิจารณา

ด้วยกรมที่ดินได้ออกระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการตรวจพิสูจน์ที่ดินที่ขอยกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ก.๑) พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งประกาศใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๗ เป็นต้นไป พร้อมทั้งได้มีคำสั่งกรมที่ดินที่ ๑๔๔ / ๒๕๔๗ ลงวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๗ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการตามระเบียบกรมที่ดินดังกล่าว ปราบฏตามสำเนาระเบียบและคำสั่งซึ่งได้เรียนมาพร้อมนี้ด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายบัญญัติ จันทน์เสนะ)

อธิบดีกรมที่ดิน

สำนักมาตรฐานการออกหนังสือสำคัญ

โทร. ๐ ๒๕๐๓ ๓๕๕๘-๖๐

โทรสาร ๐ ๒๕๐๓ ๓๕๕๕

ระเบียบกรมที่ดิน

ว่าด้วยการตรวจพิสูจน์ที่ดินที่ขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน

ตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑)

พ.ศ. ๒๕๔๗

ด้วยกรมที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการโครงการเร่งรัดการออกโฉนดที่ดินทั่วประเทศตามนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุนของรัฐบาล โดยเดินสำรวจและออกโฉนดที่ดินให้แก่ที่ดินซึ่งมีหลักฐานใบจองและ ส.ค.๑ จำนวน ๑ ล้านแปลง เนื้อที่ ๕ ล้านไร่ เพื่อให้เจ้าของที่ดินที่ไม่มีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนได้มีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุนและสามารถนำไปใช้เป็นหลักประกันการกู้ยืมเงินกับสถาบันการเงินได้ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๗ ซึ่งเจ้าของที่ดินได้มีการนำแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) มาแสดงต่อเจ้าหน้าที่แล้ว ดังนั้นหากมีการนำ ส.ค.๑ มาขึ้นคำขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินในภายหลัง เจ้าหน้าที่จะต้องทำการตรวจพิสูจน์ที่ดินที่เจ้าของที่ดินนำแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) มาขึ้นคำขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินโดยรอบคอบ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการป้องกันการนำแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) มาขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย กรมที่ดินจึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการตรวจพิสูจน์ที่ดินที่ขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) พ.ศ. ๒๕๔๗”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๗ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ส.ค.๑” หมายความว่า แบบแจ้งการครอบครองที่ดินตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การแจ้งการครอบครองที่ดิน ลงวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๕๗

ข้อ ๔ ในการตรวจพิสูจน์ที่ดินเพื่อออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตาม ส.ค.๑ นอกจากต้องดำเนินการตามระเบียบคำสั่งและหนังสือเวียนที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในเรื่องนี้ไว้แล้ว ให้ปฏิบัติตามระเบียบนี้โดยเคร่งครัด

(๑) เจ้าหน้าที่จะต้องตรวจสอบดังนี้

(ก) ที่ดินข้างเคียงทุกด้านถูกต้องตรงกับ ส.ค.๑ หรือไม่ โดยแจ้งให้เจ้าของที่ดินเป็นผู้นำชี้แนวเขต และให้เจ้าหน้าที่บันทึกถ้อยคำเจ้าของที่ดินตาม ส.ค.๑ เจ้าของที่ดินข้างเคียง ตลอดจนผู้ปกครองท้องถิ่นไว้เป็นหลักฐาน หากมีความแตกต่างหรือเปลี่ยนแปลงไปให้บันทึกเหตุแห่งความแตกต่าง

หรือ...

หรือเปลี่ยนแปลงไว้ให้ชัดเจนว่าเป็นเพราะเหตุใด มีความเกี่ยวข้องกับที่ดินข้างเคียงตามที่แจ้งไว้ใน ส.ค.๑ อย่างไร ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงเขตการปกครองในพื้นที่นั้น ให้บันทึกการเปลี่ยนแปลงให้ชัดเจนพร้อมแนบหลักฐานการเปลี่ยนแปลงเขตการปกครองไว้ในเรื่องด้วย

(ข) สภาพการทำประโยชน์ตรงกับที่ได้แจ้งใน ส.ค.๑ หรือไม่ เช่น ใน ส.ค.๑ แจ้ง สภาพการทำประโยชน์เป็นพื้นที่นา แต่ที่ดินที่ทำทำการตรวจพิสูจน์เป็นที่ป่าชายเลนทำนาไม่ได้ ต้องเชื่อว่า ที่ดินที่ทำทำการตรวจพิสูจน์นั้นไม่ใช่ที่ดินนา ส.ค.๑ เป็นต้น โดยตรวจสอบกับระวางรูปถ่ายทางอากาศ หรือระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศที่มีใช้ในราชการในพื้นที่นั้น

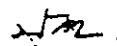
(ค) กรณีที่ชื่อผู้ขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไม่ตรงกับชื่อใน ส.ค.๑ ให้สอบสวน และบันทึกด้วยคำผู้ปกครองท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ว่าการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินต่อเนื่อง มาจากผู้มีชื่อใน ส.ค.๑ อย่างไร

(๒) เมื่อได้ดำเนินการตาม (๑) แล้ว ในระหว่างประกาศการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือประกาศการออกโฉนดที่ดิน ให้จังหวัดส่งเรื่องขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไปยัง กรมที่ดินเพื่อตรวจสอบทะเบียนการครอบครองที่ดิน และเสนอให้คณะกรรมการที่ดินแต่งตั้งเพื่อ พิจารณาตรวจสอบเรื่องขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินนั้น ในการพิจารณาของคณะกรรมการดังกล่าว หากมีกรณีที่จะต้องอ่าน แปล ตีความภาพถ่ายทางอากาศ ให้แจ้งจังหวัดจัดส่งภาพถ่ายทางอากาศที่ถ่าย ครั้งแรกพร้อมเอกสารที่เกี่ยวข้องไปให้กรมที่ดินดำเนินการอ่าน แปล ตีความภาพถ่ายทางอากาศ

เมื่อดำเนินการตามวรรคหนึ่งเสร็จแล้ว ให้สำนักมาตรฐานการออกหนังสือสำคัญแจ้งผลการพิจารณาตรวจสอบ ตลอดจนข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ และข้อสั่งการให้จังหวัดทราบโดยเร็ว

ข้อ ๕ ให้ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการออกหนังสือสำคัญเป็นผู้รักษาราชการตามระเบียบ

ประกาศ ณ วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗

(นายบัญญัติ จันทน์เสนะ)

อธิบดีกรมที่ดิน

คำสั่งกรมที่ดิน

ที่ ๑๕๗/๔/๒๕๔๗

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจพิสูจน์เรื่องที่ขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน
ตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ก.๑)

โดยที่กรมที่ดินได้ออกระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการตรวจพิสูจน์ที่ดินที่ขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ก.๑) พ.ศ.๒๕๔๗ ซึ่งกำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเพื่อดำเนินการความระเบียบ กรมที่ดินจึงแต่งตั้งคณะกรรมการ ดังต่อไปนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑ ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ	ประธานคณะกรรมการ
๑.๒ ผู้แทนสำนักมาตรฐานการออกหนังสือสำคัญ	กรรมการ
๑.๓ ผู้แทนสำนักมาตรฐานและส่งเสริมการรังวัด	กรรมการ
๑.๔ ผู้แทนสำนักมาตรฐานการทะเบียนที่ดิน	กรรมการ
๑.๕ ผู้แทนสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ	กรรมการและเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ พิจารณาตรวจสอบเรื่องราขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ก.๑) ที่จังหวัดจัดส่งมาให้ตรวจสอบว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

๒.๒ กรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่าการขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย ให้ดำเนินการ อ่าน แปล ตีความภาพถ่ายทางอากาศเพื่อหาตำแหน่งและร่องรอยการทำประโยชน์ในที่ดิน โดยแจ้งให้จังหวัดจัดส่งภาพถ่ายทางอากาศที่ถ่ายครั้งแรกพร้อมส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องมาให้คณะกรรมการ

๒.๓ เสนอผู้ที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูล และชี้แจงข้อเท็จจริง ตลอดจนแจ้งให้ส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการดำเนินการของคณะกรรมการ

๒.๔ แจ้งผลการตรวจสอบและข้อสังเกตให้สำนักมาตรฐานการออกหนังสือสำคัญ
พิจารณาดำเนินการต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๗

(นายบัญญัติ จันทน์เสนะ)

อธิบดีกรมที่ดิน

(ตัวอย่างหนังสือส่งเรื่องราวให้กรมที่ดินพิจารณา)

112

ที่.....

ศาลากลางจังหวัด.....

เรื่อง การขอยกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตาม ส.ค. ๑ ราย.....

เรียน อธิบดีกรมที่ดิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารเรื่องราวการรังวัดออก(โฉนดที่ดิน/หนังสือรับรองการทำประโยชน์) จำนวน.....แผ่น

ด้วย (นาย/นาง/นางสาว.....).....ได้ยื่นคำขอรังวัดออก.....
โดยอาศัยหลักฐาน ส.ค.๑เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....จำนวนเนื้อที่.....ไร่
.....งาน.....ตารางวา มีชื่อ.....เป็นผู้แจ้งการครอบครอง ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการ
รังวัดและตรวจระเบียบถูกต้องเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผลการรังวัดปรากฏว่าได้เนื้อที่.....ไร่.....งาน.....ตารางวา
มาก(หรือน้อย)กว่าหลักฐานเดิมจำนวน.....ไร่.....งาน.....ตารางวา ที่ดินที่ทำการรังวัด (อยู่/ไม่อยู่) ใน
เขตป่าสงวนแห่งชาติ.....(ที่หวงห้ามอื่นๆ).....ขณะนี้อยู่ระหว่าง (ประกาศการออกหนังสือรับรองการทำ
ประโยชน์ หรือประกาศการแจกโฉนดที่ดิน)

จึงขอส่งเรื่องราวการขอยกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินราชดังกล่าว เรียนมาเพื่อโปรด
พิจารณาดำเนินการตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการตรวจพิสูจน์ที่ดินที่ขอยกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน
ตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) พ.ศ. ๒๕๔๗ ค่ะไป

ขอแสดงความนับถือ

ผู้ว่าราชการจังหวัด.....

สำนักงานที่ดินจังหวัด...

* หมายเหตุ

โทร.....

โทรสาร.....

มท.....

๑. เพื่อความสะดวกและรวดเร็วควรดำเนินการตามตัวอย่างนี้
๒. สิ่งทีส่งมาด้วย ให้จัดทำเป็นบัญชีเอกสารปะหน้าเรื่องราวที่จัดส่งด้วย
๓. ควรจัดส่งสำเนาหลักฐานของที่ดินข้างเคียงรอบแปลง (ถ้ามี) เพื่อ
ประกอบการพิจารณาด้วย

ด่วนมาก

ที่มท 0515/ว 3942

113

กรมที่ดิน

ถนนพระพิพิธ กทม. 10200

12 กุมภาพันธ์ 2550

เรื่อง การสำรวจลคชอด ส.ค.1 ในทะเบียนการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด (เว้นกรุงเทพมหานคร)

- อ้างถึง 1. หนังสือกรมที่ดิน ด่วนมาก ที่มท 0610/ว 8230 ลงวันที่ 3 เมษายน 2538
2. หนังสือกรมที่ดิน ด่วนมาก ที่มท 0610/ว 14737 ลงวันที่ 16 มิถุนายน 2538
3. หนังสือกรมที่ดิน ด่วนที่สุด ที่มท 0610/ว 28088 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2538
4. หนังสือกรมที่ดิน ด่วนที่สุด ที่มท 0719/ว 00360 ลงวันที่ 6 มกราคม 2543

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบรายงานการตรวจสอบ ส.ค.1 คงเหลือ ณ วันที่ 31 มกราคม 2550

ตามที่กรมที่ดินได้ให้จังหวัดดำเนินการตรวจสอบ ส.ค.1 ที่ได้ออก น.ส.3 น.ส.3 ก และ โฉนดที่ดินไปแล้ว และให้หมายเหตุชี้คร่อมเพื่อจำหน่าย ส.ค.1 ที่ได้ออกเอกสารสิทธิในที่ดินดังกล่าว ออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดิน แล้วรายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดินให้ กรมที่ดินทราบแล้ว นั้น

กรมที่ดินได้ตรวจสอบทะเบียนการครอบครองที่ดินที่เก็บรักษาอยู่ทางส่วนกลางแล้ว ปรากฏว่ายังคงมี ส.ค.1 ที่ยังมีได้มีการหมายเหตุจำหน่ายออกจากทะเบียนการครอบครองที่ดินเป็น จำนวนมาก ซึ่งข้อมูลตัวเลข ส.ค.1 ที่คงเหลืออยู่ตามทะเบียนการครอบครองทางส่วนกลาง น่าจะ ไม่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะกรมที่ดินได้ดำเนินการตามโครงการเร่งรัดการออกโฉนดที่ดิน อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด ประกอบกับขณะนี้กระทรวงมหาดไทยได้เสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไข เพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ..) พ.ศ.... ปรับปรุงหลักเกณฑ์ และวิธีการออกโฉนดที่ดินหรือ หนังสือรับรองการทำประโยชน์ ซึ่งในชั้นนี้อยู่ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา ร่างอีกครั้งหนึ่ง ฉะนั้น เพื่อให้ทราบจำนวน ส.ค.1 คงเหลือที่มีอยู่จริงในสำนักงานที่ดิน รวมทั้งเป็นการ เคารพความพร้อมในด้านข้อมูลของจำนวน ส.ค.1 หากร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย ที่ดินฯ ฉบับดังกล่าว ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และเพื่อปรับลดยอด ส.ค.1 ทางทะเบียน

/การครอบครองที่ดิน...

การครอบครองที่ดินที่เก็บรักษาอยู่ทางส่วนกลางให้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง จึงขอให้จังหวัดส่งเจ้าหน้าที่ดำเนินการ ดังนี้

1. สำรวจและรายงาน จำนวน ส.ค.1 ที่คงเหลืออยู่จริงของจังหวัดทั้งหมด ณ วันที่ 31 มกราคม 2550 ว่ายังคงเหลืออยู่จำนวนกี่แปลง และรายงานให้กรมที่ดินทราบ ภายในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2550

2. เมื่อได้รายงานจำนวน ส.ค.1 ที่คงเหลืออยู่ ณ วันที่ 31 มกราคม 2550 ตามข้อ 1 แล้ว ให้จัดทำรายละเอียดของ ส.ค.1 ว่า เป็น ส.ค.1 แปลงใดบ้าง โดยให้รายงานตามแบบรายงานการตรวจสอบฯ ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย แล้วรายงานให้กรมที่ดินทราบภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2550 การรายงานตามข้อ 2 ขอให้จังหวัดตรวจสอบ ส.ค.1 กับทะเบียนการครอบครองที่ดินให้ถูกต้องตรงกันด้วย ทั้งนี้กรมที่ดินจะนำข้อมูล ส.ค.1 คงเหลือที่จังหวัดรายงานมาตรวจสอบกับทะเบียนการครอบครองที่ดินที่เก็บรักษาอยู่ทางส่วนกลาง ว่า ส.ค.1 ที่เหลืออยู่มีแปลงใดบ้าง

3. ขอให้จังหวัดรายงานจำนวน ส.ค.1 คงเหลือ ณ วันสิ้นเดือนให้กรมที่ดินทราบภายในวันที่ 10 ของทุกเดือน เพื่อกรมที่ดินจะได้นำข้อมูลมาใช้ในการบริหารงานที่ดิน และจัดเก็บเป็นสถิติ ส.ค.1 คงเหลือให้ถูกต้องตรงกันกับจังหวัด โดยให้เริ่มรายงานตั้งแต่สิ้นเดือนกุมภาพันธ์ 2550 เป็นต้นไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและขอได้โปรดส่งเจ้าหน้าที่ที่ดินดำเนินการตามนัยดังกล่าวต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชัยฤกษ์ ติษฐอำนาจ)
อธิบดีกรมที่ดิน

สำนักมาตรฐานการทะเบียนที่ดิน

โทร., โทรสาร 0 2222 6195

โทร. (มท) 50801 - 12 - 236

16 ธันวาคม 2551

เรื่อง การตรวจสอบหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน และตำแหน่งที่ดิน
ตามหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ก. 1)

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

- อ้างถึง 1. หนังสือกรมที่ดิน ค่วนที่สุด ที่ มท 0515/ว 5958 ลงวันที่ 4 มีนาคม 2551
2. หนังสือกรมที่ดิน ค่วนที่สุด ที่ มท 0515/ว 28568 ลงวันที่ 20 ตุลาคม 2551
3. หนังสือกรมที่ดิน ค่วนที่สุด ที่ มท 0515/ว 31084 ลงวันที่ 7 พฤศจิกายน 2551

ตามที่กรมที่ดินได้ออกระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการตรวจสอบหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน และตำแหน่งที่ดินตามหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน พ.ศ. 2551 ให้จังหวัดถือปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจสอบ ส.ก. 1 ตามนัยมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 นั้น

เนื่องจากปรากฏว่า มีสำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา สำนักงานที่ดินส่วนแยก และสำนักงานที่ดินอำเภอบางแห่งได้ทำการตรวจสอบ ส.ก. 1 แล้ว พบว่าบางพื้นที่มีเหตุข้อขัดข้องในทางปฏิบัติทำให้ในการตรวจสอบ ส.ก. 1 ในพื้นที่ดำเนินการจริงไม่สามารถตรวจสอบเลขที่หนังสือแสดงสิทธิในที่ดินได้ เช่น ตรวจสอบไม่พบหลักฐานในสารบบที่ดิน หรือเป็นกรณีออกเอกสารสิทธิในที่ดินไปโดยไม่ได้อ้างหลักฐาน ส.ก. 1 เป็นต้น หรือในบางพื้นที่ได้ตรวจสอบระวางที่ใช้ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินแล้วพบว่าได้ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตั้งระวางมาแล้ว แต่ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเลขที่เท่าใด ทำให้การตรวจสอบ ส.ก. 1 เกิดความล่าช้า ไม่ประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมายแห่งบทบัญญัติของกฎหมาย

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่าตามนัยมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้กรมที่ดินทำการสำรวจตรวจสอบหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน และตำแหน่งที่ดินตามหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ก. 1) ที่มีอยู่จริงกับระวางแผนที่หรือระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศหรือระวางรูปถ่ายทางอากาศ หากพบว่าที่ดินแปลงใดได้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปแล้วให้จำหน่ายหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดินนั้นเสีย

ฉะนั้น เพื่อให้การตรวจสอบหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. 1) เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการสำรวจตรวจสอบหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. 1) จากระวางที่ใช้ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินแล้ว พบว่าได้ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไปแล้ว แต่ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าเป็นหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเลขที่เท่าใด จึงขอข้อมความเข้าใจให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติดังนี้

1. กรณีตรวจสอบ ส.ค. 1 จากระวางแผนที่หรือระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศหรือระวางรูปถ่ายทางอากาศแล้ว ปรากฏว่าได้มีการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) เต็มระวางแล้วแต่ไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) เลขที่เท่าใด ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จำหน่ายโดยการหมายเหตุใน ส.ค. 1 และทะเบียนการครอบครองที่ดินว่า “ตรวจสอบแล้วตำแหน่งที่ดินตาม ส.ค. 1 ฉบับนี้ได้ออกโฉนดที่ดิน / น.ส. 3 ก. ไปแล้ว มีตำแหน่งอยู่ในระวาง (แผนที่ / ระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ / ระวางรูปถ่ายทางอากาศ) หมายเลข.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....” แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงลายมือชื่อ พร้อมด้วยวัน เดือน ปี กำกับไว้

2. กรณีตรวจสอบ ส.ค. 1 แล้ว ปรากฏว่ามีตำแหน่งที่ดินตรงกับพื้นที่ของทางราชการ เช่น เขตชลประทานก่อสร้างเขื่อน เขตการพลังงานแห่งชาติอ่างเก็บน้ำ หรือเขตพื้นที่อื่น ๆ โดยไม่สามารถตรวจสอบรายละเอียดเพิ่มเติมได้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จำหน่ายโดยการหมายเหตุใน ส.ค. 1 และทะเบียนการครอบครองที่ดินว่า “ตรวจสอบแล้วตำแหน่งที่ดินตาม ส.ค. 1 ฉบับนี้เป็นที่ดินของเขื่อน / อ่างเก็บน้ำ....(ระบุชื่อ)....มีตำแหน่งอยู่ในระวาง (แผนที่ / ระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ / ระวางรูปถ่ายทางอากาศ) หมายเลข.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....” แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ลงลายมือชื่อ พร้อมด้วย วัน เดือน ปี กำกับไว้

อนึ่ง การตรวจสอบหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. 1) ตามนัยดังกล่าวเป็นการปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมาย ขอให้โปรดสั่งให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด กำกับ ดูแลให้คำปรึกษา และสนับสนุน แก่สำนักงานที่ดินสาขา สำนักงานที่ดินส่วนแยก และสำนักงานที่ดินอำเภอที่มีปริมาณ ส.ค. 1 ที่จะต้องตรวจสอบเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะสำนักงานที่ดินอำเภอที่ยังไม่ได้ประกาศยกเลิกอำนาจหน้าที่นายอำเภอ ให้สำนักงานที่ดินจังหวัด / สาขา ที่มีพื้นที่รับผิดชอบในเขตอำเภอดังกล่าว ร่วมกับสำนักงานที่ดินอำเภอเพื่อตรวจสอบตำแหน่งของ ส.ค. 1 แล้วนำมาไล่เรียงกับระวางต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสำนักงานที่ดินจังหวัด / สาขา ไปในคราวเดียวกัน โดยจัดทำบันทึกการตรวจสอบร่วมกันเก็บไว้เป็น

หลักฐาน ทั้งนี้ ให้อยู่ในดุลพินิจของเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดที่จะบริหารจัดการ เพื่อให้ผลการดำเนินงาน
ในภาพรวมของจังหวัดเป็นไปด้วยความเรียบร้อยเกิดผลสัมฤทธิ์ และมีประสิทธิภาพตามความมุ่งหมาย
แห่งบทบัญญัติของกฎหมาย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุวัฒน์ เมธีวิบูลวุฒิ)

ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ รักษาการแทน
อธิบดีกรมที่ดิน

สำนักมาตรฐานการทะเบียนที่ดิน

โทร., โทรสาร 0 2222 6195

โทร.(รท) 50801-12 ต่อ 236

ที่ มท 0515/ว 5958

กรมที่ดิน

ถนนพระพิพิธ กทม. 10200

4 มีนาคม 2551

เรื่อง ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการตรวจสอบหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน และตำแหน่งที่ดิน
ตามหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน พ.ศ. 2551

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551

สิ่งที่ส่งมาด้วย ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการตรวจสอบหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน
และตำแหน่งที่ดินตามหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน พ.ศ. 2551

ตามที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551
(ปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการออกโฉนดที่ดิน หรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์) ซึ่งประกาศใช้
บังคับเป็นกฎหมายแล้ว โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา เล่ม 125 ตอนที่ 29 ก เมื่อวันที่ 6
กุมภาพันธ์ 2551 นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่าตามมาตรา 9 ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้
กำหนดให้อธิบดีกรมที่ดินทำการสำรวจ ตรวจสอบหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน และตำแหน่งที่ดิน
ตามหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดินที่มีอยู่จริงกับทะเบียนการครอบครองที่ดิน ระวางแผนที่หรือ
ระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศหรือระวางรูปถ่ายทางอากาศ ว่าที่ดินที่มีหลักฐานการแจ้งการครอบครอง
ที่ดินนั้น ได้มีการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปแล้วหรือไม่ ให้แล้วเสร็จ
ภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากพบว่าที่ดินแปลงใดได้ออกโฉนดที่ดินหรือ
หนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปแล้ว ให้จำหน่ายหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดินนั้นเสีย ดังนั้น
เพื่อให้การตรวจสอบหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดินเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เกิดผลสัมฤทธิ์
และมีประสิทธิภาพตามความมุ่งหมายแห่งบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น จึงให้เจ้าพนักงานที่ดินถือปฏิบัติ
ตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการตรวจสอบหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน และตำแหน่งที่ดิน
ตามหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน พ.ศ. 2551 ที่ส่งมาพร้อมนี้

โดยที่การตรวจสอบหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. 1) ในคราวนี้เป็นการปฏิบัติตามกฎหมาย ฉะนั้นให้จังหวัดถือเป็นภารกิจสำคัญที่จะต้องปฏิบัติอย่างจริงจังภายใต้เงื่อนไขที่จำกัดสองปี จึงขอให้จัดทำแผนดำเนินการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามผล และเพื่อเป็นการควบคุมติดตามประเมินผลงาน ให้จังหวัดรายงานผลการตรวจสอบตามแบบรายงานการตรวจสอบให้กรมที่ดินทราบภายในวันที่ 5 ของทุกเดือน โดยให้เริ่มรายงานตั้งแต่สิ้นเดือนมีนาคม 2551 เป็นต้นไป และเมื่อผลการตรวจสอบพบว่า ส.ค. 1 แปลงใด ได้ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไปแล้วให้จัดส่งสำเนาแบบบัญชีสำรวจ ส.ค. 1 ท้ายระเบียบนี้ไปทางส่วนกลางเพื่อจะได้หมายเหตุทะเบียนการครอบครองที่ดินที่เก็บรักษาอยู่ทางส่วนกลางให้ถูกต้องตรงกันต่อไป ทั้งนี้กรมที่ดินจะได้ให้ผู้ตรวจราชการกรมที่ดินมาตรวจติดตามผลการดำเนินการอีกทางหนึ่งด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชัยฤกษ์ ติษฐอำนาจ)
อธิบดีกรมที่ดิน

สำนักมาตรฐานการทะเบียนที่ดิน

โทร., โทรสาร 0 2222 6195

โทร.(มท) 50801-12 ต่อ 236

ระเบียบกรมที่ดิน

ว่าด้วยการตรวจสอบหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน
และตำแหน่งที่ดินตามหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน
พ.ศ. 2551

โดยที่มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้อธิบดีกรมที่ดินทำการสำรวจ ตรวจสอบหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดินและตำแหน่งที่ดินตามหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดินที่มีอยู่จริงกับทะเบียนการครอบครองที่ดิน ระวางแผนที่หรือระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศหรือระวางรูปถ่ายทางอากาศ ว่าที่ดินที่มีหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดินนั้น ได้มีการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปแล้วหรือไม่ ให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากพบว่าที่ดินแปลงใดได้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปแล้ว ให้จำหน่ายหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดินนั้นเสีย

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 และเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในแนวทางเดียวกัน เกิดผลสัมฤทธิ์และมีประสิทธิภาพตามความมุ่งหมายแห่งบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น อธิบดีกรมที่ดินจึงออกระเบียบปฏิบัติไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการตรวจสอบหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน และตำแหน่งที่ดินตามหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดิน พ.ศ. 2551”

ข้อ 2. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ข้อ 3. บรรดาระเบียบ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการอื่นใดที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4. ในการตรวจสอบหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดินและตำแหน่งที่ดินตามหลักฐานการแจ้งการครอบครองที่ดินตามนัยมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการดังนี้

(1) ให้สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา สำนักงานที่ดินส่วนแยก หรือสำนักงานที่ดินอำเภอทำการสำรวจตรวจสอบแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค. 1) ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอยู่ในสำนักงานที่ดินนั้นทั้งหมดว่ามี ส.ค. 1 ที่ยังไม่ได้มีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน และ ส.ค. 1 ที่ได้มีการหมายเหตุว่ามีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไปแล้วแต่ไม่สามารถระบุได้ว่าได้ออกเป็นหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินประเภทใด เป็นจำนวนทั้งสิ้นเท่าใด โดยยังไม่ต้องแยกตำบลและหมู่ และรวบรวมจำนวน ส.ค. 1 ทั้งหมดไว้เป็นหลักฐาน

(2) ให้แยก ส.ค. 1 ออกเป็นตำบล ตามจำนวนตำบลที่ปรากฏใน ส.ค. 1 ของอำเภอนั้น แล้วรวบรวมจำนวน ส.ค. 1 ที่มีอยู่ของตำบลนั้นไว้เป็นหลักฐาน

(3) ให้แยก ส.ค. 1 ในแต่ละตำบลออกเป็นหมู่เรียงลำดับตั้งแต่หมู่ที่ 1 ไปจนถึงหมู่สุดท้ายของตำบลนั้นแล้วรวบรวมจำนวน ส.ค. 1 ที่มีอยู่ของแต่ละหมู่นั้นไว้เป็นหลักฐาน

(4) ให้เรียงลำดับของ ส.ค. 1 ที่มีอยู่ตาม (3) ในแต่ละหมู่ โดยเรียงลำดับจากน้อยอยู่บนไปหามากด้านล่างตั้งแต่หมู่แรกๆ แล้วจัดทำบัญชี ส.ค. 1 แต่ละหมู่โดยระบุเลขที่และชื่อผู้แจ้งการครอบครองในแต่ละหมู่เรียงลำดับไว้เป็นหลักฐาน ตามแบบบัญชีสำรวจ ส.ค. 1 ทำระเบียบนี้

(5) ให้นำ ส.ค. 1 แต่ละหมู่ซึ่งได้เรียงลำดับเรียบร้อยแล้วมาตรวจสอบกับหลักฐานทะเบียนการครอบครองที่ดินเป็นรายหมู่ของแต่ละตำบล หากพบว่าในทะเบียนการครอบครองที่ดินเลขที่ใดตรงกับ ส.ค. 1 ที่สำรวจไว้และได้มีการหมายเหตุการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินในทะเบียนการครอบครองที่ดินโดยชัดเจนแล้วว่าได้ออกเป็นหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินประเภทใดไปแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการหมายเหตุใน ส.ค. 1 ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า “ส.ค. 1 ฉบับนี้ ได้ออก น.ส. 3 หรือโฉนดที่ดินเลขที่.....เมื่อวันที่.....” แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงนามกำกับไว้ใน ส.ค. 1 และบันทึกผลการตรวจสอบไว้ในแบบบัญชีสำรวจ ส.ค. 1 ทำระเบียบนี้

(6) หลังจากทำการสำรวจ ส.ค. 1 ตาม (5) ครบทุกหมู่ ทุกตำบลแล้ว จะทราบว่า ส.ค. 1 ฉบับพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ยังไม่มีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินแต่ละหมู่แต่ละตำบลเป็นจำนวนเท่าใด และถือเป็นจำนวน ส.ค. 1 ที่ยังคงเหลืออยู่จริงในสำนักงานที่ดินนั้น ให้ใช้แบบบัญชีสำรวจ ส.ค. 1 ซึ่งได้ดำเนินการตาม (5) ไว้เป็นหลักฐานตรวจสอบขั้นต่อไป

(7) ให้ทำการตรวจสอบเพื่อจำหน่ายโดยการหมายเหตุ ส.ค. 1 ที่มีอยู่ให้หมดไปที่ละหมู่ โดยดำเนินการดังนี้

7.1 การตรวจสอบจากข้างเคียงของ ส.ค. 1 กับทะเบียนการครอบครองที่ดิน

7.1.1 ให้ตรวจสอบ ส.ค. 1 แต่ละแปลงว่ามีชื่อเจ้าของที่ดินข้างเคียงแต่ละด้าน ชื่อใดบ้าง แล้วตรวจสอบกับชื่อและนามสกุลของผู้แจ้งการครอบครองในทะเบียนการครอบครองที่ดินของ หน่วยงาน หากมีแปลงใดที่มีชื่อและนามสกุลตรงกับข้างเคียงของ ส.ค. 1 ที่ตรวจสอบ ให้ตรวจสอบว่าแปลง ที่มีชื่อและนามสกุลตรงกันนั้น ได้มีการหมายเหตุการออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ไปแล้วหรือไม่ ถ้ามีการออกไปแล้วให้ตรวจสอบว่าเป็นโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ เลขที่เท่าใด แล้วให้นำสารบบของที่ดินแปลงนั้นมาตรวจสอบกับหลักฐาน ส.ค. 1 ว่ามีข้างเคียงสอดคล้องกับ ส.ค. 1 ที่กำลังตรวจสอบอยู่หรือไม่ ถ้าข้างเคียงสอดคล้องกัน นำเชื่อว่าที่ดินมีอาณาเขตติดต่อกันจริง ให้ตรวจสอบ ว่าที่ดินที่ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์แปลงนั้นอยู่ในระวางแผนที่หรือระวางแผนที่รูปถ่าย ทางอากาศหรือระวางรูปถ่ายทางอากาศแผนที่เท่าใด แล้วนำระวางดังกล่าวมาตรวจสอบว่าที่ดินแปลงที่ติด ต่อกับแปลงที่ออกโฉนดที่ดินหรือ น.ส. 3 ก. ไปแล้วได้มีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไปแล้วหรือไม่ ถ้าออกไปแล้วเป็นเลขที่เท่าใด ออกโดยวิธีใด ถ้าเป็นการเดินสำรวจโดยไม่มีหลักฐานให้ตรวจสอบข้างเคียง รอบแปลงว่ามีข้างเคียงตรงกับ ส.ค. 1 แปลงที่ตรวจสอบหรือไม่ หากตรวจสอบแล้วเชื่อได้ว่าตรงกับ ตำแหน่ง ส.ค. 1 ที่กำลังตรวจสอบอยู่จริง ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จำหน่ายโดยการหมายเหตุใน ส.ค. 1 และทะเบียนการครอบครองที่ดินว่า “ตรวจสอบแล้วที่ดินตาม ส.ค. 1 ฉบับนี้ได้มีการนำเดินสำรวจออก โฉนดที่ดิน/หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) เลขที่.....ไปแล้วแต่วันที่.....” แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงนามกำกับไว้ พร้อมทั้งบันทึกผลการตรวจสอบไว้ในแบบบัญชีสำรวจ ส.ค. 1 ทำทะเบียนนี้

7.1.2 การตรวจสอบตาม 7.1.1 ถ้าไม่สามารถตรวจสอบจากชื่อได้ ให้ผู้สำรวจ สอบจากผู้มีชื่อสกุลเดียวกันซึ่งอาจเป็นบิดามารดา บุตร หรือสามีภรรยา ประกอบการตรวจสอบด้วย

7.1.3 ให้ทำการตรวจสอบ ส.ค. 1 แต่ละแปลงไปจนครบทั้งหมด และตรวจสอบ ในลักษณะเช่นนี้ไปจนครบทั้งตำบลและอำเภอ

7.1.4 ถ้าไม่สามารถตรวจสอบตาม 7.1.1 และ 7.1.2 ได้เนื่องจากชื่อข้าง เคียงตาม ส.ค. 1 ไม่ตรงกับทะเบียนการครอบครองที่ดินแปลงใดเลย ให้ดำเนินการตาม 7.2 ต่อไป

7.2 การตรวจสอบกับระวางแผนที่หรือระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศหรือระวาง รูปถ่ายทางอากาศ

7.2.1 ให้ทำการตรวจสอบเขตพื้นที่ปกครองในแต่ละตำบลของอำเภอนั้น ๆ กับ แผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1:50,000 เพื่อให้ทราบว่ามีแต่ละตำบลตั้งอยู่ในระวางแผนที่หรือระวางแผนที่ รูปถ่ายทางอากาศหรือระวางรูปถ่ายทางอากาศแผนที่เท่าใด และให้แยกระวางแผนที่หรือระวางแผนที่ รูปถ่ายทางอากาศหรือระวางรูปถ่ายทางอากาศเป็นตำบล ๆ ส่วนระวางแผ่นใดมีอาณาเขตตำบลคาบเกี่ยว ให้แยกไว้และหมายเหตุให้ทราบเพื่อการตรวจสอบภายหลัง

7.2.2 ประสานกับอำเภอ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อ กำหนดเขตหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านในตำบลนั้น ๆ โดยประมาณลงในระวางรูปถ่ายทางอากาศ เพื่อให้ทราบ เขตหมู่บ้านสำหรับการตรวจสอบให้ชัดเจน สำหรับหมู่บ้านใดที่มีการเปลี่ยนแปลงแนวเขต ให้ตรวจสอบ ให้ได้ความชัดเจนว่าหมู่บ้านเดิมเมื่อ พ.ศ. 2498 อยู่ในบริเวณใด

7.2.3 นำ ส.ค. 1 ของหมู่บ้านที่จะตรวจสอบมาตรวจสอบกับระวางรูปถ่ายทาง อากาศที่ได้กำหนดเขตหมู่บ้านที่ถูกต้องไว้แล้ว โดยให้ตรวจสอบว่าในระวางรูปถ่ายทางอากาศมีชื่อเจ้าของ ที่ดินตรงกับชื่อผู้แจ้ง ส.ค. 1 บ้างหรือไม่ ถ้ามีชื่อตรงกันให้ตรวจสอบต่อไปว่าข้างเคียงของที่ดินแปลงที่ ตรวจสอบนั้นมีชื่อตรงกับข้างเคียงของ ส.ค. 1 แปลงที่ตรวจสอบหรือไม่ โดยให้นำสารบบของที่ดินแปลง ข้างเคียงนั้นมาตรวจสอบว่าได้ครอบครองต่อเนื่องมาจากผู้มีชื่อเป็นข้างเคียงของ ส.ค. 1 แปลงที่ตรวจสอบ หรือไม่ ถ้ามีหลักฐานเป็นที่แน่ชัดว่าที่ดินตามระวางรูปถ่ายทางอากาศแปลงที่ตรวจสอบเป็นที่ดินตาม ส.ค. 1 ที่ตรวจสอบจริง ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หมายเหตุใน ส.ค. 1 และทะเบียนการครอบครองที่ดินว่า “ตรวจสอบแล้ว ที่ดินตาม ส.ค. 1 ฉบับนี้ได้มีการนำดินสำรวจออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) เลขที่.....ไปแล้วแต่วันที่.....” แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงนามกำกับไว้และบันทึกผลการตรวจสอบไว้ ในแบบบัญชีสำรวจ ส.ค. 1 ทำระเบียบนี้

7.2.4 กรณีชื่อเจ้าของที่ดินในระวางรูปถ่ายทางอากาศไม่ตรงกับชื่อของผู้แจ้ง ส.ค. 1 แปลงใดเลย ซึ่งอาจเป็นกรณีเจ้าของที่ดินตาม ส.ค. 1 ได้โอนโดยการส่งมอบการครอบครองให้แก่บุคคล อื่นไปแล้ว ให้ตรวจสอบว่ามีชื่อเจ้าของที่ดินในระวางรูปถ่ายทางอากาศแปลงใดที่ตรงกับชื่อของเจ้าของ ที่ดินแปลงข้างเคียงของ ส.ค. 1 ที่ตรวจสอบบ้าง ถ้าแปลงใดมีชื่อตรงกันดังกล่าว ให้นำสารบบที่ดินแปลงที่ สงสัยว่าจะเป็นที่ดินตาม ส.ค. 1 มาตรวจสอบ หากมีการระบุการได้มาชัดเจนว่าผู้นำดินสำรวจได้ที่ดินมา จากผู้แจ้ง ส.ค. 1 หรือสามารถตรวจสอบความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับผู้แจ้ง ส.ค. 1 ได้ในกรณีอื่นใด ก็ให้ ตรวจสอบต่อไปว่าชื่อเจ้าของที่ดินข้างเคียงของแปลงที่สงสัยตรงกับข้างเคียงของ ส.ค. 1 หรือไม่ ถ้าชื่อ ได้ว่าเป็นที่ดินตาม ส.ค. 1 จริง ก็ให้หมายเหตุเช่นเดียวกับ 7.2.3

7.2.5 ตรวจสอบระวางรูปถ่ายทางอากาศบริเวณหมู่บ้านที่ตรวจสอบทั้งหมดว่ามี บริเวณใดที่เป็นที่ว่าง และยังไม่มีการเดินสำรวจออก น.ส. 3 ก. ให้ตรวจสอบบริเวณรอบแปลงของที่ดิน แปลงดังกล่าวว่าชื่อเจ้าของที่ดินรอบแปลงตรงกับข้างเคียงของ ส.ค. 1 แปลงที่ตรวจสอบบ้างหรือไม่ ถ้าพบ และเชื่อได้ว่าเป็นที่ดินตาม ส.ค. 1 แปลงที่ตรวจสอบจริงให้พนักงานเจ้าหน้าที่หมายเหตุใน ส.ค. 1 และ ทะเบียนการครอบครองที่ดินว่า “ตรวจสอบแล้ว ที่ดินตาม ส.ค. 1 ฉบับนี้ ยังไม่ได้มีการนำดินสำรวจออก น.ส. 3 ก. ที่ดินอยู่ในระวางรูปถ่ายทางอากาศหมายเลข.....มีข้างเคียงติดเลขที่ดิน.....ของ(ระบุชื่อ).....” แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงนามกำกับไว้และบันทึกผลการตรวจสอบไว้ในแบบบัญชีสำรวจ ส.ค. 1 ทำระเบียบนี้

7.2.6 หากพื้นที่ดังกล่าวไม่เคยมีการเดินสำรวจออก น.ส. 3 ก. มาก่อน และมีการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินหรือมีการครอบครองโฉนดที่ดินในบริเวณดังกล่าวแล้ว ให้ตรวจสอบจากระวางแผนที่หรือระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศที่ได้กำหนดพื้นที่แต่ละหมู่ไว้แล้ว โดยตรวจสอบชื่อเจ้าของที่ดินจากระวางดังกล่าวและตรวจสอบเช่นเดียวกับ 7.2.3, 7.2.4 และ 7.2.5

7.2.7 เมื่อตรวจสอบตาม 7.2.1-7.2.6 และหมายเหตุใน ส.ค. 1 ที่ตรวจพบแล้ว ยังมี ส.ค. 1 แต่ละหมู่ที่ยังไม่สามารถตรวจสอบได้เหลืออยู่เท่าใด ให้ดำเนินการตาม 7.3 ต่อไป

7.3 การตรวจสอบในพื้นที่จริง

7.3.1 ให้นำ ส.ค. 1 ที่คงเหลืออยู่ตาม 7.2.7 ไปตรวจสอบในพื้นที่หมู่บ้านนั้น ๆ พร้อมระวางแผนที่หรือระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศหรือระวางรูปถ่ายทางอากาศ

7.3.2 ให้สอบสวนผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน หรืออดีตผู้ใหญ่บ้าน หรืออดีตกำนัน หรือผู้สูงอายุในหมู่บ้านนั้น ๆ เพื่อร่วมเป็นพยานในการตรวจสอบ แล้วนำ ส.ค. 1 แปลงที่จะตรวจสอบให้บุคคลดังกล่าวดู โดยแจ้งชื่อผู้แจ้ง ส.ค. 1 และชื่อเจ้าของที่ดินแปลงข้างเคียงให้ทราบ ถ้าพยานรู้จักชื่อผู้แจ้งหรือที่ดินข้างเคียง หรือหาพาของบุคคลดังกล่าว ให้สอบถามถึงตำแหน่งของที่ดินตาม ส.ค. 1 เมื่อพยานแจ้งตำแหน่งของที่ดินให้ทราบแล้ว ให้ทำการตรวจสอบตำแหน่งที่ดินที่พยานแจ้งกับระวางแผนที่หรือระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศหรือระวางรูปถ่ายทางอากาศ ถ้ามีข้างเคียงตรงตามที่พยานแจ้ง และเชื่อได้ว่าตรงตาม ส.ค. 1 ให้หมายเหตุใน ส.ค. 1 และทะเบียนการครอบครองที่ดินว่า "ที่ดินตาม ส.ค. 1 แปลงนี้ตรวจสอบจากพยานบุคคลในพื้นที่แล้ว ยังไม่ได้ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินแต่อย่างใด ที่ดินอยู่ในระวางแผนที่/ระวางแผนที่รูปถ่ายทางอากาศ/ระวางรูปถ่ายทางอากาศ หมายเลข.....โดยที่ดินอยู่ใกล้เคียงกับเลขที่ดิน....." แล้วลงชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่กำกับไว้และบันทึกผลการตรวจสอบไว้ในแบบบัญชีสำรวจ ส.ค. 1 ทำทะเบียนนี้

7.3.3 ให้ทำการตรวจสอบตาม 7.3.2 ไปจนครบทุกหมู่บ้านในแต่ละตำบล

7.3.4 เมื่อตรวจสอบตาม 7.3.1-7.3.3 และหมายเหตุใน ส.ค. 1 ที่ตรวจพบแล้ว ยังมี ส.ค. 1 แต่ละหมู่ แต่ละตำบล ที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ให้จัดทำเป็นบัญชี ส.ค. 1 ที่ไม่สามารถตรวจสอบได้ แยกเป็นหมู่เป็นตำบลไว้ เพื่อการตรวจสอบกรณีผู้นำ ส.ค. 1 มาขึ้นคำขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ต่อไป

(8). หากการตรวจสอบพบว่าที่ดินที่ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไปแล้วโดยฉ้อฉลหลักฐาน ส.ค. 1 ไม่ถูกต้องตามตำแหน่งของ ส.ค. 1 ที่นำมาเป็นหลักฐานแต่ตรงกับ ส.ค. 1 ที่ได้ทำการตรวจสอบ ให้หมายเหตุใน ส.ค. 1 ที่ทำการตรวจสอบและทะเบียนการครอบครองที่ดินว่า "ที่ดินตาม ส.ค. 1 แปลงนี้ได้ออกโฉนดที่ดิน/หนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. 3 ก.) เลขที่.....โดยอาศัย

ส.ค. 1 เลขที่.....ไปแล้ว ซึ่งไม่ตรงตำแหน่งของ ส.ค. 1" แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ลงนามกำกับไว้ พร้อมทั้ง
หมายเหตุในแบบบัญชีสำรวจ ส.ค. 1 ทำระเบียบนี้ด้วย ถ้าสามารถตรวจสอบตำแหน่งที่ถูกต้องของ ส.ค. 1 ได้
ให้ดำเนินการตรวจสอบไปในคราวเดียวกัน เมื่อได้ดำเนินการตรวจสอบเสร็จเรียบร้อยแล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่
หมายเหตุในสารบบโดยแก้ไขเลขที่ ส.ค. 1 ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงต่อไป

ข้อ 5. การตรวจสอบ ส.ค. 1 ให้ทุกสำนักงานที่ดินดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 6
กุมภาพันธ์ 2553 โดยในแต่ละเดือนให้รายงานผลการตรวจสอบ ส.ค. 1 ที่แล้วเสร็จ และจำนวน ส.ค. 1 ที่ยัง
มิได้ตรวจสอบให้กรมที่ดินทราบ ภายในวันที่ 5 ของทุกเดือน ตามแบบรายงานการตรวจสอบทำระเบียบนี้ และ
เมื่อผลการตรวจสอบพบว่า ส.ค. 1 แปลงใดได้ออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินไปแล้วให้จัดส่งสำเนาแบบบัญชี
สำรวจ ส.ค. 1 ทำระเบียบนี้ไปทางส่วนกลางเพื่อจะได้หมายเหตุทะเบียนการครอบครองที่ดินที่เก็บรักษาอยู่
ทางส่วนกลางให้ถูกต้องตรงกันต่อไป

ข้อ 6. ในระหว่างดำเนินการตรวจสอบหากมีผู้มายื่นคำขอออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือ
รับรองการทำประโยชน์โดยอาศัยหลักฐาน ส.ค. 1 ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบตาม
ระเบียบนี้ไปพร้อมกัน

ข้อ 7. ให้ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการทะเบียนที่ดินเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2551

(นายชัยฤกษ์ ดิษฐอำนาจ)
อธิบดีกรมที่ดิน

[illegible]

ที่ มท 0515.2/ว - 27472

ถึง จังหวัดทุกจังหวัด

ตามหนังสือกรมที่ดิน ค่วนมาก ที่ มท 0515/ว 3942 ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2550 (ข้อ 3) ให้จังหวัดรายงานจำนวน ส.ค. 1 คงเหลือ ณ วันสิ้นเดือน ให้กรมที่ดินทราบภายในวันที่ 10 ของทุกเดือน นั้น

กรมที่ดินขอเรียนว่าในช่วงที่จังหวัดได้ทำการตรวจสอบ ส.ค. 1 ตามนัยมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 มีหลายจังหวัดได้หยุดการรายงานไว้ โดยแจ้งว่าอยู่ระหว่างตรวจสอบ ส.ค. 1 เนื่องจากขณะนี้ทุกจังหวัดได้ตรวจสอบ ส.ค. 1 เสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จึงขอให้รายงานจำนวน ส.ค. 1 คงเหลือของทั้งจังหวัด ณ วันสิ้นเดือนว่าเหลืออยู่จำนวนเท่าไร และหากในแต่ละเดือนมีการลดยอด ส.ค. 1 ให้จัดส่งรายงานการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนไปให้กรมที่ดินเพื่อหมายเหตุทะเบียนทางส่วนกลางให้ถูกต้องตรงกันในคราวเดียวกันด้วย พร้อมหนังสือนี้ได้จัดส่งตัวอย่างหนังสือนำส่ง จำนวน 2 ฉบับ มาด้วยแล้ว

สำนักมาตรฐานการทะเบียนที่ดิน

ส่วนกำหนดสิทธิในที่ดินและควบคุมทะเบียนที่ดิน

โทร. 0 2141 5775 - 7

โทรสาร. 0 2143 9128

ตัวอย่างหนังสือนำเสนอ

129

ที่

ถึง กรมที่ดิน

ตามหนังสือกรมที่ดิน ค่วนมาก ที่ มท 0515/ว 3942 ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2550 (ข้อ 3) ให้จังหวัดรายงานจำนวน ส.ค. 1 คงเหลือ ณ วันสิ้นเดือนให้กรมที่ดินทราบภายในวันที่ 10 ของทุกเดือน เพื่อกรมที่ดินจะนำข้อมูลมาใช้ในการบริหารงานที่ดิน และจัดเก็บเป็นสถิติ ส.ค. 1 คงเหลือให้ถูกต้อง ตรงกันกับจังหวัด นั้น

จังหวัด.....ได้ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบแล้วในเดือน.....มีการจำหน่าย ส.ค. 1 จำนวน.....แปลง คงเหลือ ส.ค. 1 ยกไปจำนวน.....แปลง รายละเอียดการจำหน่าย ส.ค. 1 ปรากฏตามแบบรายงานทะเบียนการครอบครองที่ดินจำนวน.....ฉบับ ที่ได้ส่งมาด้วยพร้อมนี้

จังหวัด.....

.....

สำนักงานที่ดิน.....

ฝ่าย.....

โทร.

โทรสาร.

ตัวอย่างหนังสือส่ง

130

ที่

ถึง กรมที่ดิน

ตามหนังสือกรมที่ดิน ค่วนมาก ที่ มท 0515/ว 3942 ลงวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2550 (ข้อ 3) ให้จังหวัดรายงานจำนวน ส.ค. 1 คงเหลือ ณ วันสิ้นเดือนให้กรมที่ดินทราบภายในวันที่ 10 ของทุกเดือน เพื่อกรมที่ดินจะนำข้อมูลมาใช้ในการบริหารงานที่ดิน และจัดเก็บเป็นสถิติ ส.ค. 1 คงเหลือให้ถูกต้อง ตรงกันกับจังหวัด นั้น

จังหวัด.....ได้ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบแล้วในเดือน.....ไม่มีการจำหน่าย ส.ค. 1 แต่อย่างใด คงเหลือ ส.ค. 1 ยกไปจำนวน.....แปลง จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

จังหวัด.....

.....

สำนักงานที่ดิน.....

ฝ่าย.....

โทร.

โทรสาร.

ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๑๕๐๑๕

กรมที่ดิน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
อาคารบี ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง
เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒ มิถุนายน ๒๕๕๔

เรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางที่จัดเก็บไว้ใน
อุปกรณ์บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ฮาร์ดดิสก์ติดตั้งภายนอก (External Hard Disk) จำนวน ๑ ชุด
๒. ตัวอย่างบัญชีคอมพิวเตอร์หรือขอพิมพ์ข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดิน
ของทางส่วนกลางที่บันทึกไว้ในอุปกรณ์บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๑๑) พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดให้เจ้าของที่ดินที่มี ส.ค.๑ มายื่นคำขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินภายในสองปี (ภายในวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๓) หากพ้นกำหนดระยะเวลาดังกล่าวเจ้าพนักงานที่ดินจะออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินให้ได้ ต้องให้ศาลยุติธรรมมีคำพิพากษาหรือคำสั่งถึงที่สุดว่า ผู้ร้องได้ครอบครองที่ดินมาโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งปรากฏว่ามีเจ้าของที่ดินนำหลักฐาน ส.ค.๑ มายื่นคำขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินเป็นจำนวนมาก ซึ่งในเรื่องนี้กรมที่ดินได้วางแผนทางปฏิบัติในการตรวจพิสูจน์ที่ดินที่ขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ไว้ตามระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการตรวจพิสูจน์ที่ดินที่ขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) พ.ศ.๒๕๕๗ และระเบียบกรมที่ดิน ว่าด้วยการตรวจพิสูจน์ที่ดินที่ขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินตามแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่าการดำเนินการตามระเบียบดังกล่าวพนักงานเจ้าหน้าที่จำเป็นต้องตรวจสอบข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดิน ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินมีความสะดวก รวดเร็ว และเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงได้ถ่ายเอกสารทะเบียนการครอบครองที่ดินที่เก็บรักษาอยู่ทางส่วนกลางด้วยกล้องดิจิทัล ในลักษณะ Portable Document Format (PDF) และจัดเก็บข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินซึ่งได้ถ่ายภาพแล้วไว้ในฮาร์ดดิสก์ติดตั้งภายนอก (External Hard Disk) เพื่อให้สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา และสำนักงานที่ดินส่วนแยก ใช้ในการตรวจสอบ ส.ค.๑ (แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน) ที่ราษฎรนำมายื่นคำขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน โดยสามารถตรวจดูและจัดพิมพ์ข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินเพื่อตรวจสอบได้

-/เท่านั้น...

เท่านั้น ไม่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลในฮาร์ดดิสก์ติดตั้งภายนอก (External Hard Disk) ปราบกฏตามฮาร์ดดิสก์ติดตั้งภายนอก (External Hard Disk) ที่ได้ส่งมาพร้อมนี้ และเพื่อให้การจัดเก็บฮาร์ดดิสก์ติดตั้งภายนอก (External Hard Disk) ที่บันทึกข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางมีความปลอดภัย รวมทั้งมีความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลและการนำข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินที่เก็บบันทึกไว้มาใช้ในราชการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อสำนักงานที่ดินจังหวัดได้รับฮาร์ดดิสก์ติดตั้งภายนอก (External Hard Disk) แล้ว ให้ปฏิบัติ ดังนี้

๑. จัดเก็บฮาร์ดดิสก์ติดตั้งภายนอก (External Hard Disk) ไว้ในตู้เก็บที่มีความปลอดภัยสูง และให้ระมัดระวังไม่ให้ชำรุด สูญหาย และให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนในสำนักงานที่ดินอย่างน้อย ๒ คน เป็นผู้รับผิดชอบควบคุมรักษาฮาร์ดดิสก์ติดตั้งภายนอก (External Hard Disk) ทะเบียนครอบครองที่ดินที่รับมอบจากกรมที่ดิน โดยให้อยู่ในความควบคุมดูแลของหัวหน้าฝ่ายทะเบียน

๒. ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดสำรองข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลาง เฉพาะในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา และสำนักงานที่ดินส่วนแยก จัดส่งให้สำนักงานที่ดินในแต่ละแห่ง โดยให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือเจ้าพนักงานที่ดินหัวหน้าส่วนแยก มอบหมายให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบจัดเก็บและควบคุมรักษาข้อมูลเช่นเดียวกับสำนักงานที่ดินจังหวัด

๓. ให้สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา และสำนักงานที่ดินส่วนแยกตรวจสอบข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินเล่มของส่วนกลางที่บันทึกไว้ในอุปกรณ์บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ กับทะเบียนการครอบครองที่ดินเล่มของสำนักงานที่ดิน หากพบว่าที่ดินแปลงใดในทะเบียนการครอบครองที่ดินของสำนักงานที่ดินมีการหมายเหตุแล้ว แต่ในเล่มทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางยังมิได้มีการหมายเหตุ และจังหวัดยังมีได้รายงานกรมที่ดินตามหนังสือ ที่ ๑๑๘/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๐๒ ให้จังหวัด รายงานกรมที่ดินภายใน ๖ เดือนนับแต่วันที่ได้รับข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินเล่มของทางส่วนกลางที่บันทึกไว้ในอุปกรณ์บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ เพื่อจะได้หมายเหตุในทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางให้ตรงกัน

๔. เมื่อมีผู้นำแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) มายื่นคำขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน และมีกรณีที่เป็นข้อสงสัยเกี่ยวกับข้อมูลในทะเบียนการครอบครองที่ดินที่เก็บรักษาอยู่ ณ สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือสำนักงานที่ดินส่วนแยกนั้น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ขอตรวจสอบหรือขอพิมพ์ข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางจากอุปกรณ์บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ตาม ๑. หรือ ๒. ซึ่งหากตรวจสอบข้อมูลแล้วปรากฏว่าข้อมูลตรงกันให้สำนักงานที่ดินพิจารณาดำเนินการตามกระบวนการออกหนังสือแสดงสิทธิให้กับผู้ขอโดยไม่ต้องส่งเรื่องขอตรวจสอบทะเบียนการครอบครองที่ดินไปกรมที่ดิน แต่หากตรวจสอบแล้วทะเบียนการครอบครองที่ดินของสำนักงานที่ดินไม่ตรงกับข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางให้จังหวัดส่งเรื่องไปกรมที่ดินเพื่อดำเนินการตรวจสอบต่อไป

สำหรับกรณีการดำเนินการตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๖๑๘/ว ๒๘๓๖ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๕ นั้น ให้ถือปฏิบัติเช่นเดิม

-/๕. ในการขอ...

๕. ในการขอตรวจดูหรือขอพิมพ์ข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางที่บันทึกไว้ในอุปกรณ์บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ ผู้ขอจะต้องเป็นข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานที่ดินจังหวัด หรือสำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือสำนักงานที่ดินส่วนแยกซึ่งที่ดินนั้นตั้งอยู่ที่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือเจ้าพนักงานที่ดินหัวหน้าส่วนแยกแล้วเท่านั้น โดยให้สำนักงานที่ดินจัดทำบัญชีการขอตรวจดูหรือขอพิมพ์ข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางที่บันทึกไว้ในอุปกรณ์บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ (ตัวอย่างตามบัญชีที่ส่งมาด้วย) เมื่อมีผู้ขอตรวจดูหรือขอพิมพ์ข้อมูล ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบตาม ๑. และ ๒. จัดให้ผู้ขอกรอรายละเอียดวันเดือนปี ชื่อตัว ชื่อสกุล และตำแหน่งของผู้ขอตรวจดูหรือขอพิมพ์ พร้อมระบุเหตุผลความจำเป็นที่ขอตรวจดูหรือขอพิมพ์ข้อมูล และลงลายมือชื่อ วันเดือนปีกำกับทุกครั้งที่มีการขอตรวจดูหรือขอพิมพ์ข้อมูล โดยให้เสนอบัญชีผลการขอตรวจดูหรือขอพิมพ์ข้อมูลดังกล่าวต่อเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือเจ้าพนักงานที่ดินหัวหน้าส่วนแยก อนุญาตให้ตรวจดูหรือพิมพ์ข้อมูลดังกล่าว

๖. ให้รายงานการขอตรวจดูหรือขอพิมพ์ข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางจากอุปกรณ์บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ ให้เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือเจ้าพนักงานที่ดินหัวหน้าส่วนแยกทราบ ภายในวันที่ ๕ ของเดือนถัดไป

๗. ให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบหมั่นตรวจดูอุปกรณ์บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ซึ่งจัดเก็บทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลาง หากพบว่ามิใช่ข้อขัดข้องในการใช้งาน (ทางเทคนิค) ด้วยประการใด ๆ ให้รายงานเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือเจ้าพนักงานที่ดินหัวหน้าส่วนแยกทราบ เพื่อพิจารณาประสานกับสำนักมาตรฐานการทะเบียนที่ดิน หรือสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมที่ดิน ตรวจสอบแก้ไข และหากเป็นกรณีที่อุปกรณ์ดังกล่าวเป็นอันตราย ชำรุด หรือสูญหาย ด้วยประการใด ให้รายงานเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือเจ้าพนักงานที่ดินหัวหน้าส่วนแยกทราบ เพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง แล้วรายงานให้กรมที่ดินทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักงานที่ดินจังหวัดดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) อนุวัฒน์ เมธีวิบูลวุฒิ

(นายอนุวัฒน์ เมธีวิบูลวุฒิ)

อธิบดีกรมที่ดิน

สำนักมาตรฐานการทะเบียนที่ดิน

ส่วนกำหนดสิทธิในที่ดินและควบคุมทะเบียนที่ดิน

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๗๗๕ - ๗

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๑๒๘

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๒๖๔๐๘

ถึง จังหวัดทุกจังหวัด

ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๑๕๐๑๕ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ ส่งฮาร์ดดิสก์ ติดตั้งภายนอก (External Hard Disk) ซึ่งจัดเก็บข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินที่เก็บรักษาอยู่ทาง ส่วนกลาง ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดทุกจังหวัดเพื่อใช้ในการตรวจสอบ ส.ค.๑ ที่ราษฎรนำมายื่นคำขอออกหนังสือ แสดงสิทธิในที่ดิน นั้น

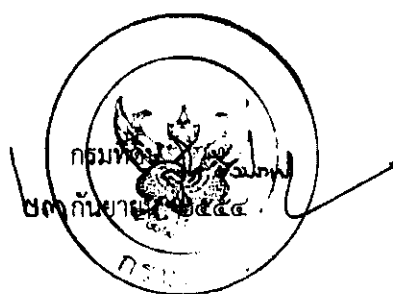
กรมที่ดินพิจารณาแล้วเพื่อให้การดำเนินการตามนัยหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๑๕๐๑๕ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ เป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงขอความร่วมมือความเข้าใจ ดังนี้

๑. ตามข้อ ๓ ของหนังสือดังกล่าว ได้วางแนวทางปฏิบัติให้สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา และสำนักงานที่ดินส่วนแยก ตรวจสอบข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินเล่มของส่วนกลาง ที่บันทึกไว้ในอุปกรณ์บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ กับทะเบียนการครอบครองที่ดินเล่มของสำนักงานที่ดิน หากพบว่าที่ดินแปลงใดในทะเบียนการครอบครองที่ดินของสำนักงานที่ดินมีการหมายเหตุแล้ว แต่ในเล่ม ทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางยังไม่ได้มีการหมายเหตุ และจังหวัดยังมีรายงานกรมที่ดินตาม หนังสือ ที่ ๑๑๘/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๐๒ ให้จังหวัดรายงานกรมที่ดินภายใน ๖ เดือนนับแต่วันที่ ได้รับข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินเล่มของทางส่วนกลางที่บันทึกไว้ในอุปกรณ์บันทึกข้อมูลทาง คอมพิวเตอร์ เพื่อจะได้หมายเหตุในทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางให้ตรงกันนั้น สำหรับกรณี อำเภอยังไม่เคยเลิกอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ ซึ่งยังจัดเก็บทะเบียนการครอบครองที่ดินเล่มของสำนักงาน ที่ดินอยู่ที่อำเภอนั้น ให้สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา และสำนักงานที่ดินส่วนแยกซึ่ง ควบคุมดูแลอำเภอดังกล่าว สারণข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางซึ่งจัดเก็บในอุปกรณ์ บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ เฉพาะอำเภอนั้น ๆ ส่งให้สำนักงานที่ดินอำเภอตรวจสอบ โดยให้อยู่ในความ รับผิดชอบ และควบคุมดูแลโดยเคร่งครัดของเจ้าพนักงานที่ดินอำเภอ เมื่อตรวจสอบแล้วเสร็จให้รายงานพร้อม จัดส่งข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินซึ่งได้สারণให้คืนสำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือสำนักงานที่ดินส่วนแยก แล้วแต่กรณี แต่หากสำนักงานที่ดินอำเภอใดขาดแคลนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์หรือ ขาดแคลนอัตรากำลัง ให้สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา หรือสำนักงานที่ดินส่วนแยก เรียกเล่ม ทะเบียนการครอบครองที่ดินซึ่งจัดเก็บอยู่ที่อำเภอมาดำเนินการตรวจสอบ ทั้งนี้ ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดรวบรวม ข้อมูลเพื่อรายงานกรมที่ดินภายในระยะเวลาที่กำหนด

อนึ่ง หากการดำเนินการตามนัยหนังสือดังกล่าวมีปัญหาข้อขัดข้อง หรือจังหวัดใดมีข้อมูล จำนวนมากทำให้ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดได้ ขอให้แจ้งให้กรมที่ดินทราบด้วย

-/๒. ตามข้อ ๔...

๒. ตามข้อ ๔ ของหนังสือดังกล่าว ได้วางแนวทางปฏิบัติว่าหากมีผู้นำแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) มายื่นคำขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน เมื่อตรวจสอบข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางจากอุปกรณ์บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์แล้ว ปรากฏว่าข้อมูลตรงกับทะเบียนการครอบครองที่ดินของสำนักงานที่ดิน ให้สำนักงานที่ดินพิจารณาดำเนินการตามกระบวนการออกหนังสือแสดงสิทธิให้ผู้ขอ โดยไม่ต้องส่งเรื่องขอตรวจสอบทะเบียนการครอบครองที่ดินไปกรมที่ดินอีก ดังนั้น เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน หากสำนักงานที่ดินต้องตรวจสอบ ส.ค.๑ ซึ่งผู้ขอมาเป็นหลักฐานประกอบการยื่นคำขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ขอให้จังหวัดดำเนินการตามนัยหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๑๕๐๑๕ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ และเมื่อได้ออกโฉนดที่ดินแล้ว ขอให้รายงานการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนไปกรมที่ดินตามระเบียบด้วย

สำนักมาตรฐานการทะเบียนที่ดิน

ส่วนกำหนดสิทธิในที่ดินและควบคุมทะเบียนที่ดิน

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๗๗๕ - ๗

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๑๒๘

ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๘๕๕๑

กรมที่ดิน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา

อาคารรัฐประศาสนภักดี ถนนแจ้งวัฒนะ

แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕

เรื่อง การรายงานเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง ๑. หนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๑๙/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๐๒

๒. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๑๕๐๑๕ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๔

๓. หนังสือกรมที่ดิน ส่วนที่ ๓๒ ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๒๖๙๐๘ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๑๙/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๐๒

๒. ตัวอย่างการกรอกแบบรายงานทะเบียนการครอบครองที่ดิน จำนวน ๓ ฉบับ

ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑. กรมที่ดินได้วางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดแจ้งรายการเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดิน กรณีเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดส่งมอบพื้นที่รับแจ้งการครอบครองที่ดิน เมื่อมีการออกใบจอง เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้เพิ่มเติมหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งอย่างใด เมื่อมีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือแจกใบไต่สวน เมื่อมีการแบ่งแยก โดยเมื่อได้แจ้งหรือแจ้งรายการทะเบียนการครอบครองที่ดินทางอำเภอเรียบร้อยแล้ว ให้รายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดินไปยังกรมที่ดิน เพื่อจัดแจ้งรายการทะเบียนการครอบครองที่ดินทางกรมที่ดินให้ถูกต้องตรงกัน และตามหนังสือที่อ้างถึง ๒. และ ๓. กรมที่ดินได้จัดส่งทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลาง ซึ่งได้ถ่ายเอกสารในลักษณะ Portable Document Format (PDF) และจัดเก็บไว้ในอุปกรณ์บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ (ฮาร์ดดิสก์ติดตั้งภายนอก) ให้สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา สำนักงานที่ดินส่วนแยก และสำนักงานที่ดินอำเภอ ตรวจสอบข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินเล่มของทางส่วนกลางที่บันทึกไว้ในอุปกรณ์บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์กับทะเบียนการครอบครองที่ดินเล่มของสำนักงานที่ดิน หากพบว่าที่ดินแปลงใดในทะเบียนการครอบครองที่ดินของสำนักงานที่ดินมีการหมายเหตุแล้ว แต่ในเล่มทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางยังมิได้มีการหมายเหตุ และจังหวัดยังมิได้รายงานกรมที่ดินตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๑๙/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๐๒ ให้จังหวัดรายงานกรมที่ดินเพื่อหมายเหตุในทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางให้ตรงกัน นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่าเนื่องจากมีสำนักงานที่ดินบางแห่ง เมื่อได้ดำเนินการออกโฉนดที่ดิน น.ส.๓ หรือ น.ส.๓ ก. จากหลักฐาน ส.ค.๑ แล้ว มิได้มีการหมายเหตุการเปลี่ยนแปลงในทะเบียนการครอบครองที่ดิน หรือบางกรณีมีการหมายเหตุในทะเบียนการครอบครองที่ดิน แต่มิได้รายงานการเปลี่ยนแปลงตามแบบรายงานทะเบียนการครอบครองที่ดินให้จังหวัดและกรมที่ดินทราบ ตามนัยหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๑๙/๒๕๐๒

-/ตามแบบ...

ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๐๒ ทำให้รายการทะเบียนการครอบครองที่ดินเล่มของสำนักงานที่ดิน และเล่มของทาง ส่วนกลางผิดพลาดคลาดเคลื่อนไม่ตรงกัน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้จำนวนยอด ส.ค.๑ ที่เหลืออยู่ตามทะเบียนการ ครอบครองที่ดินไม่ตรงกับความเป็นจริง ดังนั้น เพื่อให้รายการทะเบียนการครอบครองที่ดินเล่มของสำนักงานที่ดิน และเล่มของทางส่วนกลางถูกต้องตรงกัน และเพื่อให้จำนวนยอด ส.ค.๑ ที่เหลืออยู่ตามทะเบียนการ ครอบครองที่ดินถูกต้องตรงกับความเป็นจริง จึงขอให้สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัดสาขา สำนักงานที่ดินส่วนแยก และสำนักงานที่ดินอำเภอ (กรณียังไม่ยกเลิกอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอ) ตรวจสอบ ทะเบียนการครอบครองที่ดินเล่มของสำนักงานที่ดินและแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ฉบับสำนักงาน ที่ดิน หากพบว่าแปลงใดได้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปแล้ว แต่ยังมีได้มีการหมายเหตุ ในทะเบียนการครอบครองที่ดินเล่มของสำนักงานที่ดินและในแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ขอให้ ดำเนินการหมายเหตุและรายงานเปลี่ยนแปลงไปกรมที่ดินให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวมีผู้นำแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ที่อยู่ในความรับผิดชอบของจังหวัดใด ซึ่งได้ออกเอกสารสิทธิแล้ว แต่ยังมีได้หมายเหตุการเปลี่ยนแปลงในทะเบียนการครอบครองที่ดินไปเป็นหลักฐาน ประกอบการขออนุญาตที่ดินโดยทุจริต ให้ถือว่าเจ้าพนักงานที่ดินผู้เป็นหัวหน้าสำนักงานและหัวหน้าฝ่ายทะเบียน ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ขณะนั้นมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบกับผลการกระทำผิดด้วย ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. เจ้าพนักงาน ที่ดินจังหวัด ข. หลังจากวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ ย้ายไปดำรงตำแหน่งที่อื่น ต่อมาจังหวัด ข. เกิดทุจริต โดยมี ผู้นำ ส.ค.๑ ซึ่งได้มีการออกเอกสารสิทธิแล้ว แต่ไม่มีการหมายเหตุการเปลี่ยนแปลงในทะเบียนการครอบครอง ที่ดินให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ ไปใช้เป็นหลักฐานประกอบการขออนุญาตที่ดินแปลงอื่นอีก ให้ถือว่านาย ก. ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานที่ดินผู้เป็นหัวหน้าสำนักงาน รวมทั้งหัวหน้าฝ่ายทะเบียนมีส่วนร่วมในการ รับผิดชอบกับผลการกระทำผิดดังกล่าวด้วย เป็นต้น

อนึ่ง การรายงานเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดินตามหนังสือนี้ และตามนัยหนังสือ กรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๑๕๐๑๕ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ ขอให้จังหวัดรายงานตามแบบรายงาน แบบท้ายหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๑๔/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๐๒ โดยปฏิบัติตามคำอธิบายวิธีการออก ข้อความรายงานทะเบียนการครอบครองที่ดินท้ายหนังสือดังกล่าวให้ถูกต้องครบถ้วนด้วย โดยกรมที่ดินได้ จัดทำตัวอย่างการกรอกแบบรายงานทะเบียนการครอบครองที่ดินมาพร้อมนี้ด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุพันธ์ เมธิวิบูลย์)
อธิบดีกรมที่ดิน

สำนักมาตรฐานการทะเบียนที่ดิน

ส่วนกำหนดสิทธิในที่ดินและควบคุมทะเบียนที่ดิน

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๗๗๕ - ๗ โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๔๑๒๘

ที่ ๓๐๘/๒๕๐๒

กรมที่ดิน

๑ มกราคม ๒๕๐๒

เรื่อง ให้รายงานเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

อ้างถึง คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗

ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่อ้างถึง วางระเบียบวิธีการรับแจ้งการครอบครองที่ดิน และให้จัดทำทะเบียนการครอบครองที่ดินไว้เป็นหลักฐานเก็บไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอทุกครั้ง ส่งไปเก็บที่กรมที่ดินทุกครั้ง และในคำอธิบายวิธีการจดทะเบียนการครอบครองที่ดินได้แนะนำวิธีปฏิบัติในเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสิทธิครอบครอง ดังนี้

ปรากฏว่า เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมรายการทะเบียน ฯ หรือมีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงสิทธิในที่ดิน พนักงานเจ้าหน้าที่ไต่รายงานไปให้กรมที่ดินแจกจ่ายรายการให้ตรงกับทะเบียน ฯ ทางอำเภอหรือกิ่งอำเภอที่มี ที่ไม่ได้รายงานไปก็มี และบางจังหวัดรายงานไปมีขาดตกบกพร่อง ต้องขอให้ตรวจสอบใหม่อยู่เสมอ กรมที่ดินจึงได้พิจารณาวางระเบียบวิธีการแจกจ่ายรายการและการรายงานเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดินไว้ ดังต่อไปนี้

๑. ให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการแจกจ่ายรายการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนการครอบครองที่ดินกรณีต่อไปนี้

ก. เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดส่งโฉนดฉบับใหม่รับแจ้งการครอบครองที่ดินในหมู่ใดตำบลใด ให้ส่งรายการทะเบียนต่อท้ายในทะเบียนเดิม โดยลงเลขที่ดินคู่จากเลขที่เดิม และให้แจกจ่ายในช่องหมายเหตุด้วยอักษรสีแดงว่า "ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งโฉนดฉบับใหม่รับแจ้งการครอบครองตามหนังสือที่.....ลงวันที่.....(วัน เดือน ปี ย่อ)....."

ข. เมื่อมีการออกใบจอง ให้ปฏิบัติตามบัญชี ข้อ ก. เฉพาะช่องหมายเหตุให้เขียนว่า "ออกใบจอง เลขที่.....วันที่.....(วัน เดือน ปี ย่อ)....."

ค. เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งให้เพิ่มเติมหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งอย่างใด ให้จัดการไปตามคำสั่ง แล้วแจกจ่ายหนังสือสั่งการโดยอนุโลมตาม ข้อ ก.

๒. เมื่อมีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือแจ้งใบได้ส่วน ให้ปฏิบัติตามคำอธิบายวิธีการจดทะเบียนการครอบครองที่ดิน

จ. เมื่อมีการแบ่งแยกหรือจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมอันมีผลทำให้สิทธิในที่ดินเปลี่ยนแปลงไป เช่น ขาย ให้ แลกเปลี่ยน มรดก ฯลฯ ให้ปฏิบัติตามนัยคำอธิบายวิธีการจดทะเบียนการครอบครองที่ดิน และคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๑๕๐/๒๔๙๔ ลงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๔๙๔

๒. เมื่อมีการจดทะเบียนการจดทะเบียนการครอบครองที่ดินเกิดขึ้นตามนัยข้อ ๑ ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการจดทะเบียนที่ดิน และยื่นขอเจ้าหน้าที่ผู้จดทะเบียน ลงวัน เดือน ปี ที่จดทะเบียนโดยยื่นต่อกับไว้ด้วย

๓. เมื่อได้แก่หรือแจ้งรายการทะเบียนทางอำเภอเรียบร้อยแล้ว ให้รายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียน ฯ ไปยังกรมที่ดินเพื่อจดทะเบียน ฯ ทางกรมที่ดินให้ถูกต้องตรงกัน การรายงานเปลี่ยนแปลงทะเบียน ฯ ให้ปฏิบัติดังต่อไปนี้

ก. แบบรายงานให้ใช้ตามตัวอย่างที่ส่งมาพร้อมหนังสือ ฯ ในขั้นนี้ให้ทางอำเภอพิมพ์ใช้ไปพลางก่อน เมื่อกรมที่ดินจัดพิมพ์แบบพิมพ์เสร็จ จะส่งมาให้ในโอกาสต่อไป

ข. รายงานนี้ให้ทำขึ้น ๓ ชุด เก็บเป็นคู่มือทางอำเภอ ๑ ชุด ส่งจังหวัด ๒ ชุด จังหวัดส่งกรมที่ดิน ๑ ชุด วิธีการขอความให้ปฏิบัติตามคำอธิบายวิธีการขอความ รายงานทะเบียนการครอบครองที่ดินที่แนบมาพร้อมตัวอย่างแบบพิมพ์รายงาน ฯ

ค. การส่งรายงานให้นายอำเภอหรือกิ่งอำเภอจัดส่งรายงานเป็นคราว ๆ คือ ถ้ากรอกรายงานการเปลี่ยนแปลงหมดเนื้อที่ในแบบรายงานทั้ง ๒ หน้าแล้ว ก็ให้เจ้าหน้าที่เสนอนายอำเภอหรือผู้แทนหรือปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอหรือผู้แทนแล้วแต่กรณี ลงนามส่งรายงานเสียครั้งหนึ่ง

ง. เพื่อให้มีการตรวจสอบทะเบียนการครอบครองที่ดินซึ่งเก็บรักษาทางอำเภอ กับกรมที่ดินไปในคราวเดียวกัน การเขียนรายงาน ฯ ให้กรอกรายงานเดิมก่อนมีการเปลี่ยนแปลง โดยคัดจากทะเบียนการครอบครองที่ดินของอำเภอส่งไปแบบรายงาน ฯ ก่อน แล้วจึงแสดงรายการที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้ปรากฏทั้งรายการเดิมและรายการที่เปลี่ยนแปลงใหม่ด้วย

๔. เนื่องจากนับแต่เริ่มจัดทำทะเบียนการครอบครองที่ดินมาจนบัดนี้ ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียน ฯ เป็นอันมาก แต่ปรากฏว่าบางจังหวัดมิได้ส่งรายงานเปลี่ยนแปลงไปยังกรมที่ดินตามนัยที่กล่าวมานี้ เพราะฉะนั้นจึงให้เริ่มปฏิบัติการเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครอง

ที่ดินนับแต่วันได้รับหนังสือ และให้เจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบย้อนหลังขึ้นไปถึงวันที่เริ่มจัดทำทะเบียนการครอบครองที่ดินด้วย ถ้าที่ดินแปลงใดมีการเปลี่ยนแปลงตาม ข้อ ๑. แต่ยังไม่ได้จดทะเบียนการครอบครองที่ดิน หรือมิได้รายงานการเปลี่ยนแปลงให้กรมที่ดินทราบ ก็ให้ดำเนินการเสียให้ถูกต้องตามที่กล่าวมานี้

๕. ปราบกฏว่าบางอำเภอและบางกิ่งอำเภอยังไม่ได้จัดทำสารบบ ส.ค. ๑ และทะเบียนการครอบครองที่ดินให้แล้วเสร็จตามบัญชีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗ หากเจ้าหน้าที่จะได้สนใจดำเนินการไปตามคำสั่งที่ละเล็กละน้อยนับแต่ พ.ศ. ๒๔๙๗ จนถึงบัดนี้ การจัดทำทะเบียน ๖ ดังกล่าวก็ควรจะเสร็จไปได้ เพราะฉะนั้นขอให้จังหวัดส่งการปฏิบัติการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ และให้ส่งเจ้าพนักงานที่ดินออกไปตรวจสอบการทำทะเบียน ๖ ดังกล่าว แล้วบันทึกผลการตรวจสอบส่งไปยังกรมที่ดินให้ทราบตามหัวข้อต่อไป

ก. มีผู้แจ้งการครอบครองที่ดิน (รวมทั้งที่ดินอันรับแจ้ง) เท่าใด

ข. เจ้าหน้าที่ได้จัดทำสารบบ ส.ค. ๑ เสร็จหรือค้างเป็นจำนวนเท่าใด

ค. จัดทำทะเบียนการครอบครองที่ดินเสร็จไป (ทั้ง ๒ ชุด) กี่ตำบล และที่ยังมิได้ทำทะเบียน ๖ อีกกี่ตำบล

ง. สำหรับการจดทะเบียน ๖ ที่ค้าง ให้พิจารณาเสนอความเห็นว่าจะควรดำเนินการประการใด และจัดการให้แล้วเสร็จส่งทะเบียน ๖ ชุดที่ ๒ ไปยังกรมที่ดินได้เมื่อใด

๖. อำเภอหรือกิ่งอำเภอใดจัดทำทะเบียนการครอบครองที่ดินเสร็จแล้ว แต่ยังไม่ได้ส่งไปยังกรมที่ดิน ๑ ชุด ตามระเบียบ ให้จังหวัดรวบรวมจัดส่งไปภายในเดือนมกราคม

๒๔๐๒

ทั้งนี้ ขอได้โปรดสั่งให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการโดยทั่วถึงต่อไปด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ)

ศ. ไชยวัฒน์

(นายศักดิ์ ไชยวัฒน์)

อธิบดีกรมที่ดิน

ส่วนการทะเบียนที่ดิน.

คำอธิบายวิธีการรอกข้อความรายงานทะเบียนการครอบครองที่ดิน

๑. แบบรายงานนี้ ทำเป็นหนังสือนำส่งรายงานของอำเภอและจังหวัดรวมไว้ในแผ่นเดียวกัน รายการเปลี่ยนแปลงให้กรอกลงในช่องสำหรับกรอกรายการท้ายหนังสือนำส่ง ให้อำเภอหรือกิ่งอำเภอแล้วแต่กรณีทำ ๓ ชุด ส่งจังหวัด ๒ ชุด เก็บไว้ที่อำเภอหรือกิ่งอำเภอ ๑ ชุด

๒. หนังสือส่งชักขายมือ เป็นรายงานของอำเภอหรือกิ่งอำเภอส่งจังหวัด เมื่อจังหวัดได้รับแล้ว ให้ทำหนังสือนำส่งในชักขายมือส่งกรมที่ดิน ๑ ชุด เก็บไว้ที่จังหวัด ๑ ชุด

๓. วิธีการรอกข้อความในช่องรายการในการเก็บรายการต่าง ๆ จากทะเบียนการครอบครองที่ดิน โดยให้ส่งรายการเดิมก่อนมีการเปลี่ยนแปลงลงเป็นอันดับแรก แล้วจึงส่งรายการใหม่ตามที่ได้เปลี่ยนแปลงเป็นอันดับที่ถัดไป ให้ปรากฏทั้งรายการทะเบียนเดิมและรายการใหม่ที่เปลี่ยนแปลง การที่ต้องทำเช่นนี้ เพราะปรากฏเสมอว่ารายการทะเบียนชุดที่เก็บรักษาทางอำเภอ กับชุดที่ส่งไปยังกรมที่ดินไม่ถูกต้องตรงกัน และในกรณีขอรับรองการทำประโยชน์ในที่ดินตามที่ดินแจ้ง ส.ค. ๑ ประมาณไว้กับเนื้อที่ที่ดินซึ่งเจ้าหน้าที่ทำการรังวัดคำนวณได้ไม่ตรงกัน เพราะฉะนั้น เมื่อในรายงานนี้ปรากฏทั้งรายการเดิมและรายการที่เปลี่ยนแปลงใหม่ ถ้ามีการผิดพลาดเคลื่อนกันอยู่ประการใด เจ้าหน้าที่ทางกรมที่ดินจะได้ทราบ และแก้ไขให้ถูกต้องต่อไปได้

๔. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดินเกิดขึ้น ให้เจ้าหน้าที่จัดการจดแจ้งรายการที่เปลี่ยนแปลงในทะเบียนการครอบครองที่ดินทันที แล้วจึงนำรายการมาลงไว้ในแบบรายงานนี้ตามหลักคามข้างต้น แต่ละเรื่อง ๆ ไปจนกว่าจะหมดหน้าในแบบพิมพ์ จึงจัดทำหนังสือนำส่งตามบัญชี ๑-๒ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการประหยัดแบบพิมพ์.

ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๒๕๒๕๖

ถึง จังหวัดทุกจังหวัด

ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๑๕๐๑๕ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ และ ค่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๒๖๙๐๘ ลงวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๔ ส่งฮาร์ดดิสก์ติดตั้งภายนอก (External Hard Disk) ซึ่งจัดเก็บข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินที่เก็บรักษาอยู่ทางส่วนกลาง ให้สำนักงานที่ดินจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อใช้ในการตรวจสอบ ส.ค.๑ ที่ราษฎรนำมายื่นคำขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน และข้อมความเข้าใจ เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติการขอตรวจสอบทะเบียนการครอบครองที่ดินไปกรมที่ดิน นั้น

กรมที่ดินพิจารณาแล้ว เนื่องจากยังมีสำนักงานที่ดินบางแห่งส่งเรื่องขอตรวจสอบทะเบียนการครอบครองที่ดินไปยังกรมที่ดินอีก ดังนั้น เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน หากสำนักงานที่ดินต้องตรวจสอบ ส.ค.๑ ซึ่งผู้ขอเข้ามาเป็นหลักฐานประกอบการยื่นคำขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน ขอให้จังหวัดดำเนินการตามนัยหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๑๕๐๑๕ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ ข้อ ๔ โดยไม่ต้องส่งเรื่องขอตรวจสอบไปยังกรมที่ดิน ยกเว้น กรณีการดำเนินการตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย ค่วนที่สุด ที่ มท ๐๖๑๙/ว ๒๘๓๖ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๓๕ และหนังสือกรมที่ดิน ค่วนที่สุด ที่ มท ๐๕๑๖.๒(๑)/ว ๑๔๗๘๙ ลงวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ให้ถือปฏิบัติเช่นเดิม

สำนักมาตรฐานการทะเบียนที่ดิน

ส่วนกำหนดสิทธิในที่ดินและควบคุมทะเบียนที่ดิน

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๗๗๕ - ๗

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๑๒๘

ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว.๕๑๕๔

กรมที่ดิน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา

อาคารรัฐประศาสนภักดี ถนนแจ้งวัฒนะ

แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง กำชับการนำแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) เพิ่มลงในทะเบียนการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

อ้างถึง ๑. หนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๑๙/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๐๒

๒. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๖๑๐/ว.๔๗๐ ลงวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๑๔

ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑. กรมที่ดินวางแนวทางปฏิบัติให้จังหวัดรายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดิน กรณี เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดส่งผ่อนผันให้รับแจ้งการครอบครองที่ดิน มีการออกใบจองให้เพิ่มเติมหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งอย่างใด มีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือแจกใบไต่สวน มีการแบ่งแยก โดยเมื่อได้แก่หรือแจ้งรายการทะเบียนการครอบครองที่ดินทางอำเภอเรียบร้อยแล้ว ให้รายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดินไปยังกรมที่ดิน เพื่อจดแจ้งรายการทะเบียนการครอบครองที่ดินที่เก็บรักษาอยู่ทางส่วนกลางให้ถูกต้องตรงกัน และตามหนังสือที่อ้างถึง ๒. ได้วางแนวทางปฏิบัติกรณีที่มีผู้แจ้งการครอบครองที่ดินได้แจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ไว้แล้วภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด แต่มิได้มีการนำมาลงทะเบียนการครอบครองที่ดินตามระเบียบ จึงมิใช่เป็นการแจ้งการครอบครองที่ดินผิดพลาดคลาดเคลื่อนที่ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจสั่งแก้ไข ตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ ๑๒๔๔/๒๔๙๗ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๔๙๗ แต่เป็นเรื่องการนำ ส.ค.๑ มาลงทะเบียนใหม่ เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากกรณีดังกล่าว ให้จังหวัดสอบสวนข้อเท็จจริงและจัดส่งเอกสารประกอบการพิจารณาแล้วส่งเรื่องไปให้กรมที่ดินพิจารณาสั่งการก่อน นั้น

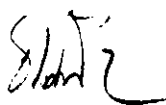
กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า เนื่องจากมีสำนักงานที่ดินบางแห่งไม่ได้ปฏิบัติตามแนวทางที่วางไว้ กล่าวคือ เมื่อมีผู้นำแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) มายื่นคำขอออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน และพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบแล้วปรากฏว่าแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) เลขที่ดังกล่าวไม่มีในเล่มทะเบียนการครอบครองที่ดิน หรือตรวจสอบจากข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินทางส่วนกลาง ที่กรมที่ดินได้ถ่ายเอกสารในลักษณะ Portable Document Format (PDF) มาให้เพื่อใช้ตรวจสอบทะเบียนการครอบครองที่ดินแล้วไม่ปรากฏในเล่มทะเบียนการครอบครองที่ดิน แต่พนักงานเจ้าหน้าที่ยังคงดำเนินการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน โดยใช้หลักฐาน ส.ค.๑ ดังกล่าวต่อไปจนเสร็จสิ้น แล้วจึงรายงานเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดินไปยังกรมที่ดินโดยมิได้มีการดำเนินการส่งเรื่องการขอเพิ่มแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ไปให้

-/ กรมที่ดิน...

กรมที่ดินพิจารณาสั่งการก่อน ตามหนังสือที่อ้างถึง ๒. ดังนั้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับหลักฐานเดิมที่ใช้ในการขออนุญาตหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน จึงขอข้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติ กรณีตรวจสอบไม่พบเลขที่แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ที่ไ้ยื่นคำขอในเล่มทะเบียนการครอบครองที่ดิน ก่อนที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะนำแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) เพิ่มลงในทะเบียนการครอบครองที่ดิน ต้องดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริงให้เป็นที่ยุติเสียก่อนว่า แบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ดังกล่าว ได้มีการแจ้งการครอบครองที่ดินโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ หรือไม่ หากเป็นการแจ้งการครอบครองที่ดินโดยชอบแล้ว ก็ดำเนินการสรุปความเห็นและจัดส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องให้กรมที่ดินพิจารณาก่อน เมื่อกรมที่ดินพิจารณาแล้วอนุญาตให้ลงเพิ่มในทะเบียนการครอบครองที่ดิน ก็ให้นำเพิ่มลงในทะเบียนการครอบครองที่ดินได้ พร้อมนี้สามารถศึกษาแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับ ส.ค.๑ เพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ของกรมที่ดิน www.dol.go.th โดยเลือก เว็บไซต์หน่วยงานภายใน $\Rightarrow$ หน่วยงานส่วนกลาง $\Rightarrow$ สำนักมาตรฐานการทะเบียนที่ดิน $\Rightarrow$ ส่วนกำหนดสิทธิในที่ดินและควบคุมทะเบียนที่ดิน $\Rightarrow$ หลักเกณฑ์การตรวจสอบและควบคุมทะเบียนที่ดิน $\Rightarrow$ หัวข้อหนังสือเวียน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายธรรมศักดิ์ ชนะ)

รองอธิบดี รักษาการแทน

อธิบดีกรมที่ดิน

สำนักมาตรฐานการทะเบียนที่ดิน

ส่วนกำหนดสิทธิในที่ดินและควบคุมทะเบียนที่ดิน

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๗๗๕ - ๗

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๑๒๘

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๑๕๐๗๔

กรมที่ดิน

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา

อาคารรัฐประศาสนภักดี ถนนแจ้งวัฒนะ

แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอให้ตรวจสอบและรายงานการเปลี่ยนแปลงทะเบียนการครอบครองที่ดิน

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

- อ้างถึง ๑. หนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๑๙/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๐๒
๒. หนังสือกรมที่ดิน ด่วนมาก ที่ มท ๐๕๑๕/ว ๓๙๔๒ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐
๓. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๒๗๔๗๒ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๒
๔. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๑๕๐๑๕ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๔
๕. หนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๘๔๕๑ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕

ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑. กำหนดว่า เมื่อมีการออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์หรือแจกใบไต่สวน โดยเมื่อได้แก่หรือแจ้งรายการทะเบียนการครอบครองที่ดินทางอำเภอเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ให้รายงานการเปลี่ยนแปลงไปยังกรมที่ดิน เพื่อจัดแจ้งรายการทะเบียนการครอบครองที่ดินทางส่วนกลางให้ถูกต้องตรงกัน หนังสือที่อ้างถึง ๒. และ ๓. ให้จังหวัดรายงานจำนวน ส.ค.๑ คงเหลือ ณ วันสิ้นเดือนให้กรมที่ดินทราบภายในวันที่ ๑๐ ของทุกเดือน เพื่อจะได้นำข้อมูลมาใช้ในการบริหารงานที่ดิน และจัดเก็บเป็นสถิติ ส.ค.๑ คงเหลือให้ถูกต้องตรงกันกับจังหวัด หากมีการลดยอด ส.ค.๑ ก็ให้จัดส่งรายงานการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียนการครอบครองที่ดินไปในคราวเดียวกัน หนังสือที่อ้างถึง ๔. ให้ตรวจสอบข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินเล่มของทางส่วนกลางที่บันทึกไว้ในอุปกรณ์บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ กับเล่มทะเบียนของสำนักงานที่ดิน หากพบว่าที่ดินแปลงใดในเล่มทะเบียนการครอบครองที่ดินของสำนักงานได้มีการหมายเหตุแล้ว แต่ในเล่มทะเบียนการครอบครองที่ดินทางส่วนกลางยังมิได้มีการหมายเหตุ และทางสำนักงานที่ดินยังมิได้รายงานกรมที่ดินตามหนังสือ ที่ ๑๑๙/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๐๒ โดยกำหนดให้รายงานกรมที่ดินภายใน ๖ เดือน นับแต่วันที่ได้รับข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางที่จัดเก็บไว้ในอุปกรณ์บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ เพื่อจะได้หมายเหตุในทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางให้ตรงกัน และหนังสือที่อ้างถึง ๕. ให้ตรวจสอบทะเบียนการครอบครองที่ดินเล่มของสำนักงานที่ดินและในแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ฉบับสำนักงานที่ดิน หากพบว่าแปลงใดได้ออกโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ไปแล้ว แต่ยังมีได้มีการหมายเหตุในทะเบียนการครอบครองที่ดินเล่มของสำนักงานที่ดินและในแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ก็ขอให้ดำเนินการหมายเหตุและรายงานเปลี่ยนแปลงไปยังกรมที่ดินให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๕ หากพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวแล้วมีผู้นำแบบแจ้งการครอบครองที่ดิน (ส.ค.๑) ซึ่งได้มีการออกหนังสือแสดงสิทธิแล้ว แต่ยังมีได้หมายเหตุการเปลี่ยนแปลงในทะเบียนการครอบครองที่ดินมาเป็นหลักฐานประกอบการขออนุญาตที่ดินโดยทุจริต ให้ถือว่าเจ้าพนักงานที่ดินผู้เป็นหัวหน้าสำนักงานและหัวหน้าฝ่ายทะเบียนซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในขณะนั้นมีส่วนร่วมในการรับผิดชอบกับผลการทำความผิดด้วย นั้น

-/ กรมที่ดิน...

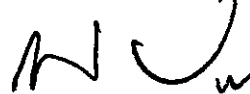
กรมที่ดินพิจารณาแล้วเห็นว่า ปัจจุบันทะเบียนการครอบครองที่ดินซึ่งเก็บรักษาอยู่ทาง ส่วนกลาง ยังไม่มีการหมายเหตุว่าได้ออกหนังสือแสดงสิทธิอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งไม่ถูกต้องตรงกับยอดคงเหลือ ส.ค.๑ ที่จังหวัดรายงานเป็นประจำเดือน อันมีสาเหตุหลักเนื่องจากเมื่อมีการออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดิน โดยอาศัยหลักฐาน ส.ค.๑ แล้วปรากฏว่า สำนักงานที่ดินบางแห่งไม่ได้มีการรายงานการเปลี่ยนแปลงทาง ทะเบียนไปให้ทางส่วนกลางทราบ ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๑๙/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๐๒ และแม้ ต่อมากรมที่ดินให้จังหวัดดำเนินการตรวจสอบทะเบียนการครอบครองที่ดิน ตามหนังสือ ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๑๕๐๑๕ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ แต่ผลปรากฏว่ามีบางจังหวัดยังไม่ได้ดำเนินการ ส่วนจังหวัดที่ได้มีการตรวจสอบ และรายงานไป แต่ก็ไม่ครบทุกสาขา/อำเภอ ดังนั้นเพื่อเป็นการทำให้ข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินเล่ม ของสำนักงานที่ดินกับเล่มทางส่วนกลางถูกต้องตรงกันและเป็นปัจจุบัน สำหรับใช้ในการบริหารงานและจัดเก็บ เป็นสถิติ จึงขอให้จังหวัดดำเนินการตรวจสอบข้อมูลทะเบียนการครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางที่จัดเก็บไว้ ในอุปกรณ์บันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ในลักษณะ Portable Document Format (PDF) กับเล่มทะเบียน ของสำนักงานที่ดิน ตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๑๕๐๑๕ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๔ แล้วเสร็จแล้ว รายงานกรมที่ดินภายในวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๘ เพื่อจะได้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่หมายเหตุในทะเบียนการ ครอบครองที่ดินของทางส่วนกลางให้ถูกต้องตรงกันกับเล่มของสำนักงานที่ดินต่อไป

สำหรับแบบการรายงานการเปลี่ยนแปลงทางทะเบียน ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๘๔๕๑ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕ โดยเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถ ตรวจสอบและแก้ไขหลักฐานทะเบียนการครอบครองที่ดินทางส่วนกลางได้

อนึ่ง แบบรายงานยอด ส.ค.๑ คงเหลือประจำเดือน ตามหนังสือกรมที่ดิน ด่วนมาก ที่ มท ๐๕๑๕/ว ๓๙๔๒ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ หากมีการจำหน่ายในทะเบียนการครอบครองที่ดิน ซึ่งต้อง รายงานตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ ๑๑๙/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๐๒ นั้น ให้รายงานพร้อมกันไปในคราวเดียว ทั้งนี้ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมที่ดิน ที่ มท ๐๕๑๕.๒/ว ๒๗๔๗๒ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๒

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ ทั้งนี้ ขอให้กำชับเจ้าหน้าที่เอาใจใส่ในการดำเนินการ อย่างจริงจัง อย่าให้เกิดความเสียหาย ซึ่งจะได้นำไปประกอบการพิจารณาประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงานต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายพีระศักดิ์ หินเมืองเก่า)

ผู้ว่าราชการจังหวัดชุมพร รักษาการในตำแหน่ง

อธิบดีกรมที่ดิน

สำนักมาตรฐานการทะเบียนที่ดิน

ส่วนกำหนดสิทธิในที่ดินและควบคุมทะเบียนที่ดิน

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๗๗๕ - ๗

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๙๑๒๘